

ხაჭაპური	- хачапури (груз. пирог)	ხემ	- вопросительная частица -
ხელო	- творог	ხემოვანი (ხმოვნის)	- гласный
ხაშლაშა	- хашлама (груз. еда)	ხორბალი (ხორბლი)	- пшенница
ხასკო	- лук	ხორცი	- мясо
ხბო	- теленок	ხორციბი	- фазань
ხღება	-	ხსოფა (ხსოფნის)	- память
1) (წატად)	1. портится, испортился(ас, ос)	ხუთი	- пять
2) (გამდა)	2. худеет, похудел(а)	ხურდა (ხურდის)	- мелочь
3) (გაზტად)	3. становится, стала	ხუცენი	- священник
4) (ბენდა)	4. случается, произошло		
ხე (ხი)	- дерево		
ხეგაფი (შეხედავ, შე- მუშავე)	2) видит, смотрит		
ხეილი	- вид	ჯაჭი	- джаз
ხელისურთელი	- гандболист	ჯამი	- миска
ხელისურთი	- ручной мяч	ჯამირთელი	- здоровый(-ая,-ое)
ხელთამანი	- перчатка	ჯამირთობა (ჯამ- ბრთულების)	- здоровье
ხელი	- рука	ჯავუფი	- группа
ხელისგული	- ладонь	ჯავობა (ჯავომის)	- сидеть
ხელის მოწერა	- подписьаться, подпись	ჯიმი	- джем
ხელისუფლება (ხე- ლისუფლების)	- власть	ჯირ	- пока
ხელმისივე (ხელმწი- ფი)	- государь	ჯვარი (ჯვრის)	- крест
ხელნაწერი	- рукопись	ჯვრისურა (ჯვრის- ტაბი)	- венчание
ხელოვანი	- работник искусства	ჯიბე (ჯიბის)	- карман
ხელოვნება (ხელოვ- თის)	- искусство	ჯოლიფი	- награда
ხელოვნური	- искусственный(-ая,-ое)		
ხელოსახი (ხელოსხის)	- ремесленник, мастер	ჯარი	- воздух
ხელსახიცი	- сальфетка	ჯავი (ჯავის)	- климат
ხელფაქტი	- зарплата	ჯალსუნი	- галстук
ხელმეტულება (ხელ- მეტულების)	- договор, контракт	ჯგუფი	- похож (-а, -е)
ხელჩანა (ხელჩან- თის)	- сумка	ჯგორი	- ему (ей) думается, кажется
ხელი (ხელის)	- ущелье	ჯენი	- называется
ხერხმალი (ხერხმა- ლის)	- позвоночник	ჯენდა	- у него (нее) имелось то (и одушевленный предмет)
ხელი	- завтра	ჯერინა	- оказывается, у него имеется то, III п. прош. вр.
ხელინცელი	- завтрашний(-ая,-ое)	ჯერე	- у него (ее) имеется кто- (одушевленный предмет)
ხელოსნოვის	- назавтра	ჯუოლია	- оказывается, у него имеется (об одушевленном предмете) III п. прош. вр.
ხეკკა (ხეკკები)	- навивать		
ხეკკება (ხეკკების)	- кашлять		
ხელი	- мост		
ხელლილი (ხელლილის)	- икра		
ხელი	- фрукты		
ხინჯული (ხინჯულის)	- хинкали (еда)		
ხია (მზის)	- голос		
ხეაბალია	- громко		
ხეადბლია	- не громко, тихо		
ხმალი (ხმლის)	- сабля		
ხბაური	- шум		
ხოლმე	- частица, обозначает многократность действия		
ხოლმე (ხილმე)	- а, но, однако		

ГРУЗИНСКИЙ АЛФАВИТ

В современном грузинском языке 33 звука, которые имеют свои письменные обозначения, буквы. Каждая буква грузинского алфавита обозначает звук, произносимый почти всегда одинаково. Рукописные буквы отличаются от печатных незначительно, нет различия и в начертании заглавных и строчных букв. Для обозначения одного звука употребляется только один символ. Вследствие этих особенностей орфография грузинского языка по сравнению с орфографией русского (и других языков) проста. Если вы произносите слово правильно, то всегда правильно его напишете. Поэтому мы особое внимание уделяем произношению тех звуков, которых нет в русском языке и которые характерны для грузинского.

В грузинском языке 5 гласных и все они по произношению совпадают с русскими: *ა - а, ე - е, ი - и, ო - о, უ - у*.

Что касается согласных звуков, тут дело сложнее: некоторые из них совпадают с звуками русского языка, а некоторые - нет. С звуками русского языка совпадают все сонорные согласные: *მ - м, ნ - н, რ - р, ლ - л, ვ - в*; почти все щелевые, как звонкие: *ზ - զ, ჯ - ջ*, так и глухие: *ბ - ბ, թ - թ, ბ - ბ, խ - խ*, а также некоторые смычные, звонкие: *ձ - ձ, ՛ - ՛* и глухие: *Ց - ց, Բ - բ*.

Отдельно нужно выделить глухие смычные: *Ձ - ձ, Թ - թ, Յ - յ*, которые произносятся в грузинском языке гораздо резче, чем в русском языке. Отличаются также от русских звуков *ն, տ, կ* и грузинские звуки *Ձ, ՛, Ց*, которые произносятся с большим прищиханием, чем в русском языке: *Ձ-ն, ՛-ր, Ց-ի*.

Звонкие смычные *Ժ* и *Ջ* представляют собой сложные звуки и в русском языке воспринимаются, как слияние двух звуков: *Ժ-ձ, Ջ-ջ*.

Резкостью характеризуются и звуки: *Բ, Ժ, Ա, Ե* - резкий *ն*, *Ե* - *ւ* (произносится приблизительно, как соглачные в слове - *тётя*). *Ժ* резкий *չ*, *Ժ-Կ*, *Ա* - глottальный резкий щелевой *կ*, *Գ-Կ*.

Также не имеет соответствий в русском языке звуки: *Ձ* и *Յ*.

Ձ - заднеязычный звонкий щелевой *г*, *Ձ-Շ* - звонкая пара *հ*, этот звук имеется в украинском языке, произносится приблизительно как согласный *г* слове - *господи*.

Յ - глottальный прищихательный щелевой (произносится как немецкое *h*), *Յ - հ*.

წეს (нар)ც-ც.	- в этом году
წესი (წერი)	- писать, писание
წერილი	- письмо
წერი (დაწერი, პანტერი)	- пишет
წერილი	- точка
წერი	- правило
წერილი	- порядок(-ая,-ое)
წერილი	- порядок
წერები (დაწერებ, პანტერები)	- жет, скигает
წერები (დაწერებ, პანტერები შეწერები)	2. жарит
წერი	- капля
წერი	- сок
წერი	- кончик, верхушка
წერი (წერილი)	- дюйм(-ая,-ое)
წერილი	- дюймлий(-ая,-ое)
წერი	- дождь идет
წერინი	- суп
წერინა	- тренировать
წერინის	- тренирует
წერილი	- мелкий(-ая,-ое)
წერი	- книга
წერები (წერები)	- красн/ий(-ая,-ое)
წერი	- часть, доля
წერ	- впереди
წერა	- переди/ий(-ая,-ое)
წერაღმეტებები (წერაღმეტებები)	- напротив
წერაღმეტებები (წერაღმეტებები)	- предложение
წერთ	- прежде
წერაღმეტები (წერაღმეტები)	- прежн/ий(-ая,-ое)
წერაჭარ (წერაჭარი)	- продок
წერაჭარი	- на пред. заранее
წერაჭარი	- предворительн/ий(-ая,-ое)
წერაჭარი (წერაჭარი)	- пред
წერაჭარი	- предок
წერაჭარი	- с переди
წერაჭარ (წერაჭარი)	- перец
წერაჭარ (წერაჭარი)	- цыпленок
წერაჭარ	- гречиха
წერები (წერები)	- чистить, чистка
წერեბი (չამერები, პანტერები)	- чистит
წერები (չამერები, პანტერები)	- свет/ой(-ая,-ое)
წერები (წერები)	- давление
წერები (წერები)	- лежать
წერები (წერები)	- вес
წერ (წერ)	- круг
წერი	- минута
წერელ (нар)ც-ც.	- прошлой ночью
წერს (წერი)	- беспокоится
წერა (წერი)	- вода
წერასადები	- водопровод
წერი	- родник
წერები	- воды
წერები	- язва

წერი	- тих/ий(-ая,-ое)
წ	3
წალერაჟი	- шахматы
წამი (წამის)	- есть
წამი (წამაშ, პანტაშ)	- ест, кушает
წავაშმები	- есть и пить
წარა-სხა (წარა-სხას)	- свекла
წარამალი	- люстра
წარი	- потолок
წარი (წონი)	- червь
წარამალება (წარამალები)	- мурасей
წარი	- борьба
წარამალება (წარამალები)	- борется
წარი იწილავა	- чума, беда
წარი ჭირი მე	- твоё горе мне (д. п.)
წიგა (წიგის)	- стакан
წერი	- умн/ий(-ая,-ое)
წერი (წერის)	- ум, разум
წერის (წერის, პანტერის)	- пестрый(-ая,-ое)
წერის	- режит
წერილი (წერილი)	- посуда
წერილი	- грязный(-ая,-ое)
წ	6
ხაზი	- линия
ხალათი	- халат
ხალიჩა (ხალიჩის)	- ковер
ხახი	- народ
ხახულიშვილი	- народн/ий(-ая,-ое)
ხანი (ხანის)	- период
ხანგამან	- иногда
ხანძირი (ხანძირის)	- пожар
ხანგარი (ხანგარის)	- кинжал
ხანი	- II л. наст. вр. глагола უახ
ხანი	- бык
ხარისხში	- степень
ხარისხშინი	- качественн/ий(-ая,-ое)
ხარვეს (მოხარვეს, მან ხარვეს)	- варит
ხარჩი	- харчо (еда)
ხარჯი	- расход
ხარჯები (დახარჯები)	- тратит, расходует
ხარისხი	2. დახარისხი
ხასიათი	- характер
ხატევა (ხატევის)	- рисовать
ხატევა (გახატევა, მან დახატევა)	- рисует
ხატი	- икона
ხაში	- хаши (груз. еда)

କାଟୁଳ୍ପା (କାଟୁଲ୍ପିଳୀ)	- зачет
କାନ୍ଦା (କାନ୍ଦା)	- чай
କାନ୍ଦାଙ୍ଗି	- чайник
କାନ୍ଦାଲ୍ପା (କାନ୍ଦାଲ୍ପିଳୀ)	- вилка
କାନ୍ଦାତା (କାନ୍ଦାତିଳୀ)	- сумка
କାନ୍ଦେ	- виднеется
କାନ୍ଦାର୍ପା (କାନ୍ଦାର୍ପିଳୀ)	- включать
କାନ୍ଦାର୍ପା!	- включай, пожел. накл.

ცხოველი	- животное
ცხოველია (ცხოველის)	- жизнь
ცხოვრობს (იცხოვ- რებს, ვაბ იცხოვა)	- живет
ცხრა	- девять

әңгәмә (әңгәмә)	- сила
әңгәмән (әңгәмән)	- очень
әңгәмән	- собака
әң	- сын
әңбән	- памятник, монумент
әңзә	- лежит
әңәрә (әңәрә)	- коршун
әңүйән	- цепочка
әңбәзә	- колбаса
әңгәмән (әңгәмән)	- кость
әңгәмән	- древн/ый(-ая,-ое)
әңгәнән-ә	- дорого
әңдерә	- дорогой(-ая, -ое)
әңбәнән	- дорогой, превосходный

ՅՅ	- небо
ՅԱՅԻՌՈ	- тринадцать
ՅԱՐՎՈ	- мел
ՅԵՂՈՋՆԻՑ	- старается
ՅԵՎԵՐ (ՅԵՎԵՐՆԻ)	- танец
ՅԵՎԵՐՆԻՑ (ՅԵՎԵՐՆԻՑԻ)	- танцует
ՅԵՆԻՌՈ	- центр
ՅԵՐԵՆՈ	- огонь
ՅՈՐԴ	- холодно
ՅՈՐԴ	- холодный(-ая,-ое)
ՅՈՒՄՅՈՒՐԻ	- голубой(-ая,-ое)
ՅՈՒԹ (ՅՈՒԹԻՆ)	- крепость, тюрьма
ՅՈՒԹՈՒ	- весть, справка
ՅՈՒԹՈՒ	- знание
ՅՈՒԹՈՒՆԻՑ	- жена
ՅՈՒԹՈՒՆԻՑ	- женатый
ՅՈՒԹՈՒՆԻՑ	- муж и жена
ՅՈՒՐ	- мало, немного
ՅՈՒՐԵՆՈ	- живой(-ая,-ое)
ՅՈՒՐՄԵՆՈ	- спазм
ՅՈՒՏԱԾ	- плохо
ՅՈՒՐ	- плохой(-ая,-ое)
ՅՈՒՐՅԱ (ՅՈՒՐՅՈՆ)	- плавать
ՅՈՒՐՅԱ	- плывает
ՅՈՒՐՅՈՆ (ՅՈՒՐՅՈՆԻ)	- глядеть
ՅՈՒՐՅԱ	- жарко
ՅՈՒՐՅՈՆ	- жаркий(-ая,-ое)
ՅՈՒՐՅՈՆ	- ложью
ՅՈՒՐՅՈՆԻ	- нос
ՅՈՒՐՅՈՆՍԱՅՐՈ	- носовой платок

մոն	- корень
մոնուազ	- в основном
մոնտեզու	- основн/ой(-ая,-ое)
մորե (հ-աբ)չ.	- вниз
մոռորի	- сильный
մոռոյի	- едва
մօ (մօն)	- брат
մօնիշլո	- племянник
մօլու	- трудн/ый(-ая,-ое)
մօլու	- гранат
F	
բազո	- повел. накл. иди (туда)
բազ	- пойдет, уйдет, III л. буд.
բազալ	- пойдёт, уйдёт, I л. буд. вр.
բազու	- пошел, III л. прош. вр.
բազու (բաժլոն)	- лекарство
բաձն	- секунда
բաժնշտո	- ресница
բանօ	- бровь
բանշլո	- прошваш/ий(-ая,-ое)
բարբեր (բարբէրնու)	- надпись
բարբ	- ушедш/ий(-ая,-ое)
բարբալ	- пойдеш, II л. буд. вр.
բարբըս	- ты пошел (пошла) ушел (ушла), II л. прош. вр.
բարբ	- член
բարբ	- лежит
բարբար	- лежишь, II л. наст. вр.
բարբ (բարբէֆալ)	- год
(բլոն)	

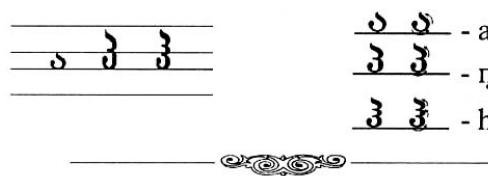
НАПИСАНИЕ ГРУЗИНСКИХ БУКВ

Написание грузинских букв происходит в четырехлинейной сетке, также как и в русском языке, только буквы здесь не имеют наклона. Некоторые буквы грузинского алфавита выходят за линию, либо вверх, либо вниз. Две буквы выходят как вверх, так и вниз. Буквы даны не в алфавитном порядке, а по сходству их очертаний.

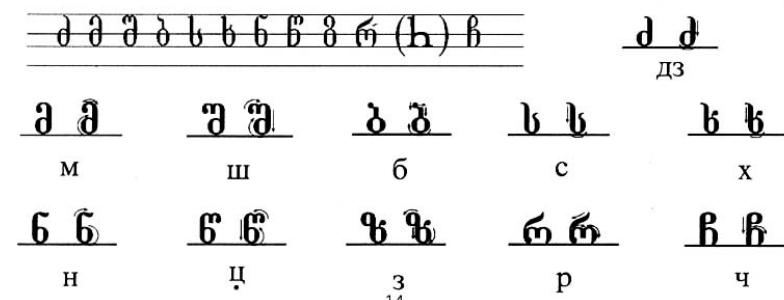
На линии пишутся:

Одна помещается на линии, а две выходят вверх

Находятся на линии и выходят вверх

Начинаются на
линии и спускаются вниз:

ج ج ج ج ج ج ج

-ə ə - e, ə

3 - b **3** - y

- ፩ - ክ

Ѡ - г **Ѡ** - п

X(đđ) - 1

g **ḡ** - k̄ **đ** **đ̄** - x̄

Начинаются ниже линии
и выходят вверх на линию:

Ը Ծ Ը

۲۷۳

ବ୍ରିକ୍ଷମ - ଗୁରୁ
ବ୍ରିକ୍ଷମ - ଦୁଃ

Начинаются на линии
и спускаются вниз:

68

Выходят за линию вверх и одновременно спускаются вниз

J j

- K

- ꝑ

15

ფრანგი	- финал
ფრანგი (ფრანგის)	- чашка
ფრანში	- финиш
ფრანმ (ფრамис)	- фирма
ფრანგი	- бирюза
ფრანგის (ფრანგის)	- суш, размножение
მან იურება	- думает
ფრანკლი	- лист
ფრაუ	- фое
ფრანკოსალი (ფრანტ)	- агельсин
ფრანტი (ფრанტის)	- почта
ფრანტ-ტელეგრაფუ	- почта-телефон
ფრანცი	- француз
ფრანცული	- французск/ий(-ая,-ое)
ფრანც (ფრენც)	- полот
(მარგრეტ) ფრანცი	- летает, птица
დენა, გატონდება	- ничья
ფრანცისათვის	- пальбов
ფრანცული	- штица
ფრანჩისკი	- ноготь
ფრინგლოგა (ფრინგ-ლინგი)	- психология
ფრენი	- денги
ფრენტუშა (ფრენტუშის)	- блузыка
ფრენტუში	- пист
ფრენტუში (ფრენტუშის)	- пиела
ფრენტუში	- основа
ფრენტი	- мука
ფრანლ (ფრანლი)	- пхали

ქვერი	- винный кувшин
ქვეყნა (ქვეყნის)	- страна
ქერარმაჟალი (ქერია-რმაჟალი)	- пресмыкающееся
ქერილი	- квантанция
ქინა (ქიმის)	- банка
ქიმია (ქიმის)	- химия
ქინა (ქინის)	- плата (наемная)
ქინალგა (გაჭირულება)	- сдаётся
გაჭირადა	- хирург
ქინავი	- спива
ქმრი (ქმრის)	- муж
ქონგი	- имущество
ქორელი	- свадьба
ქრისტიანი	- христианин
ქრისტიანობა	- христианство
(ქიმიკონბანის)	- вязание
ქსერა (ქსერის)	- куртка
ქსერს (ქსერის, ჩან მოქსერის)	- вязкет
ქუა	- шапка
ქუთუმა	- веко
ქული (ქულის)	- очко
ქურა (ქურის)	- плита
ქური	- шуба
ქურა (ქურის)	- улица
ქვება (ქვების)	- 1. поступить, вести себя. поведение

ქ

ქათმი (ქათმის)	- курица
ქალა (ქალის)	- череп
ქალაქი	- горожанин
ქალაქი	- город
ქალბარი	- госпожа
ქალი	- женщина
ქალიშვილი	- девушка
ქამირი (ქამირის)	- пояс
ქანდაკება (ქანდაკების)	- скульптура
ქარგა (ქარგის)	- янтарь
ქართველი	- грузин, грузинка
ქართლელი	- картлиец
ქართული	- по-грузинский
ქართული	- грузинский(-ая,-ое)
ქარი	- ветор
ქახა (ქახის)	- хвала
ქალი	- хребет
ქა (ქას)	- камень
ქანაბირი	- каменистый уголь
ქვერდან	- снизу

210

დამპი	- двойной подбородок
დალატი	- изменя
დალატობა (უდალა-ტობა, მან უდალატი)	- изменяет
დამე (დამის)	- ночь
დამის	- ночью
დარიმი	- Беди/ый(-ая,-ое)
დატელგა (მილებს, მან მილო)	- получает
დალავება (დალავების, მან დალავება)	- волнуется
დალავება	- пирог
დარი	- вино
დაილი	- почечь
დაია	- открыт/ый(-ая,-ое)
დაია ბარათი	- открыта
დარიქულება (დარებ-ტობის)	- стоимость
დონის (დონის)	- стоит (будет стоить)
დონის (დონის)	- достойн/ый(-ая,-ое)
დონი	- бог
დონი	- гоми (мамалыга)
დონი	- сила

ЧИТАЙТЕ ВСЛУХ ПО СЛОГАМ!

Ниже приводятся собственные имена составленные из звуков, которые есть и в русском языке:

მა, მა-ი-ა, მა-რ-ო, ე-მა, მე-რ-ი, მა-ნა-ნა, ა-ნა, ნა-ნა, ნი-ნო, ნო-ნუ, ნა-ნუ-ლი, სა-ბა, ლი-ა, ა-ლი, ლი-ლი, ლე-ლა, ლე-ი-ლა, ლა-მა-რა, ლა-შა, მა-მი-ა, მა-რი-ნე, ე-ლე-ნე, გა-გა, ზა-ზა, ზი-ნა, ზა-ი-რა, ი-ამ-ზე, რა-მაზ, რო-მან, მურ-მან, სო-სო, სე-სე, სა-ლო-მე, სო-ლო-მონ, ვა-ნო, ვა-უ, ში-ო, მა-ლო-ნა, უუ-უუ-ნა, ბე-უან, რე-ვაზ, შო-რე-ნა, შალ-ვა, ხო-რე-შან, მი-ხე-ილ, ხვი-ჩა, ბა-ბა-ლე, ბე-ლა, ბე-ნო, ზა-ალ, ი-ა-სე, ი-ვა-ნე, მე-რაბ, დო-დო, და-ლი, დი-ა-ნა, დე-მ-ნა, მი-ხო, ბად-რი, ბაბ-ვა, ლე-ვან, ცა-ცა, ცო-ცო, რუ-სუ-დან, ცი-სა-ნა, ა-ნი, მა-რი-ამ, ან-ზორ, უ-ჩა, არ-ჩილ, გი-გა, გო-გი, გი-ორ-გი, გუ-რამ, არ-სენ, ას-ლან, გი-ვი, ო-ნი-სე, ვარ-ლამ, ლუ-ი-ა, რე-ზო, გა-ბ-რი-ელ, მინ-დი-ა, ე-ლი-ზ-ბარ.

Среди ранних памятников христианской Грузии
Болниский Сион (478-493 гг.) занимает одно из
первых мест как по историческому значению, так и по
художественной ценности.

1. Собственные имена даются в такой форме (звательном падеже), в какой их употребляют при обращении, когда называют кого-либо. В звательном падеже собственные имена не имеют падежного окончания, т.е. представлены основой.

17

Упражнение для правильного произношения тех звуков, которые свойственны грузинскому. Слушайте внимательно! Страйтесь хорошо расслышать их. Затем повторите вместе с диктором:

გ-ღ

გა-გა, ღა-ღა, გი-გი, ღი-ღი, გა-ღა, ღუ-ღუ, ა-ღა, ი-ღო,
ღი-ღი-ღი.

ჰ-ჲ

პა-ჲა, ფა-ჲა, პა-ჲო, ფა-ჲო, ა-ჲა, ი-ჲა, ფი-ჲა, ფა-ჲუ,
ჲო-ჲო, (ო-ჲო-ჲო).

ტ-ტ

ტა-ტა, თა-თა, ტი-ტა, თი-თი, ტი-ტო, თი-თო, თი-ტა,
თუ-თა, (თუ-თუ-ნი).

პ-პ

კა-კა, ქა-ქა, კი-კი, ი-ქა, ა-ქა, ქო-ქო, ქუ-ქუ, კა-კუ.

ც-ც

ცა-ცა, წა-წა, ცი-ცი, წი-წი, ცი-ცო, წი-წო, ცი-წა,
ა-ცა.

ჩ-ჩ

ჩა-ჩა, ჭა-ჭა, ჩი-ჩი, ჭი-ჭი, ჩო-ჭო, ჭი-ჩო, ჭო,
ა-ჭა, ა-ჩა, ჩა, ი-ჭა.

ბ

ყა, ყე, ყი, ყო, ი-ყო, ყა-ყა-ჩო, ბა-ყა-ყო.

ჴ

ა-ჴა, ჴე, ჴი, ჴო, ჴო-მე-რო-სო.

სუსამა	- чисто
სუსრა (სუსრის)	- стол
სვალა	- имеет время
სცა (სცანის)	- сцена
სწავლა (სწავლის)	- учится учёба
სწავლობი (სწავლის)	- учится
ძრონი ისტავა	
სწავს	- верит
სწავრია	- ему (ей) хочется пить
სწავლი	- тело
სწავ	- друг/ой(-ая,-ое)
სწავაშენა	- рази/й(-ая,-ое)
სწავრა	- верит
სწავობა	- лутче кого та, чего та

ტ

ტონი	- тепло
ტონისტელი (ტან-სამინის)	- одежда
ტოქი (ტაქინი)	- такси
ტოპი	- аплодисменты
ტოპინი (ტაპინის)	- храм
ტოპა (ტაპი)	- озеро
ტოლელიზმი	- телевизор
ტოლელი	- телефон
ტოლი	- стола
ტოლი	- мозг
ტოლის (იტოლებს, მან)	- полотно
ტოლისა	- плакат
ტოლი	- типылан
ტოლილი	- спадч/ий(-ая,-ое)
ტოლილი	- боль
ტოლილი (დატოლებს, მან დატობა)	- останавливает
ტოლირი	- торт
ტორმელი (ტრამელი)	- трамвай
ტორმელირი	- транспорт
ტოლერი	- туалет
ტოლი	- губа
ტოლი (ტილი)	- пес
ტოლემილი (ტულემილის)	- ткемали (дикая слива)

ც

ცამინილა (ცამინ-დონის)	- дурная погода
ცარქისი	- хуже, худш/ий(-ая,-ое)
ცარტ	- отказ
ცარულით	- отрицательн/ый(-ая,-ое)
ცამინ (ცამინის)	- участок
ცამელიზმა (ცამელ-რიზმის)	- несчастье
ცამელური	- несчастн/ый(-ая,-ое)

ჴ

ფინანსობა (ფინან-დოнის)	- физкультура
ფიზიკა (ფიზიის)	- физика
ფიზიკურული (ფიზ-იურის)	- физкультура
ფილმი	- фильм
ფილოლოგი	- филолог
ფილოლოგიკი	- филологический
ფილософია (ფილ-ისფიის)	- философия
ფილტრი	- лекар

უდიდესი	- величайш/ий(-ая,-ое)
უთო	- утог
უთხირა	- он сказал
უკან	- нареч. сзади
უკავავად	- извините
უკონტი	- лучши/ий(-ая,-ое)
უკერე	- уже
უკერებ (დაუკერებ, მან დაუკერება)	- играет
უკანას (უკანინის)	- Украина
უკანასული	- украинск/ий(-ая,-ое)
უკანასულის	- красивейш/ий(-ая,-ое)
უკანუფა (ულუფას)	- порция
უკანუფოლი	- несолен/ый(-ая,-ое)
უკანური	- малейший
უკანურის	- младши/ий(-ая,-ое)
უკანა	- 1. хочет 2. частица должен
უნივერსალი (უნივერ-მანის)	- универсмаг
უნივერსიტეტი	- университет
უფასოს	- бесплатн/ый(-ая,-ое)
უფლება (უფლების)	- право
უფრო	- нареч. более
უფრისი	- старши/ий(-ая,-ое)
უფრისის	- любит
უფრაცელობობი	- невнимателы/ый(-ая,-ое)
უდეველი	- древнейши/ий(-ая,-ое)
უდეველი	- неженатый
უდეველი	- заграница
უდეველი	- иностранец

ც

ცაკუტეტი	- факультет
ცაკური (ცაკურის)	- карондаш
ცაჯარი (ცაჯარის)	- окно
ცაჯარის	- занавес
ცამინი	- широкий(-ая,-ое)
ცამინი	- павлин
ცამინი	- цена
ცეკვა	- цвет
ცეკვურილი	- футболист
ცეკვურობი	- футбол
ცეკვი	- нога
ცეკვამილი (ცეკვამილის)	- обувь
ფიზიკი (ფიზიის)	- физика
ფიზიკურული (ფიზ-იურის)	- физкультура
ფილმი	- фильм
ფილოლოგი	- филолог
ფილოლოგიკი	- филологический
ფილософია (ფილ-ისფიის)	- философия
ფილტრი	- лекар

ე

ერთეული	- единица
ერთეულის	- единица

ე

ერთეული	- единица
ერთეულის	- единица

ჴ

ჴერი	- единица
ჴერის	- единица

ჴ

ჴერი	- единица
ჴერის	- единица

ჴ

ჴერი	- единица
ჴერის	- единица

ჴ

ჴერი	- единица
ჴერის	- единица

ჴ

ჴერი	- единица
ჴერის	- единица

ჴ

ჴერი	- единица
ჴერის	- единица

ჴ

ჴერი	- единица
ჴერის	- единица

ჴ

ჴერი	- единица
ჴერის	- единица

ჴ

ჴერი	- единица
ჴერის	- единица

ჴ

ჴერი	- единица
ჴერის	- единица

ჴ

ჴერი	- единица
ჴერის	- единица

ჴ

ჴერი	- единица
ჴერის	- единица

ჴ

<

სასახლე (სასახლის)	- дворец
სასიამოებოა	- приятно
სასელი	- напиток
სასმინ	- чаша для питья
სასტუმრო	- гостиница
სასულიერო	- духовый(-ая,-ое)
სასწავლო	- спешный(-ая,-ое)
სასწავლო დახმარება	- скорая помощь
სასწავლებელი	- срочно
საუზებე	- завтрак
საუზმობს (საუზმებს, გან ისაუზმებს)	- завтракает
საუკეთესო	- наилучший(-ая,-ое)
საუკენე (ხაუკენის)	- век.
საქართველო	- Грузия
საქმე (საქმის)	- дело
საქორო	- жених
საქორწილო	- брачный(-ая,-ое)
საღმიო	- вечер
საღმოს (нареч.)	- вечером
საყდრო	- воротник
საყნელე	- ледник
საყურებე (საყურების)	- серьга (серги)
საშილად	- ужасно
საშნაო	- домашний(-ая,-ое)
საჩუქარი (საჩუქრის)	- подарок
საციფრი	- сациви (груз. блюдо)
საცოლე (ხაცოლის)	- невеста
საწარმო	- предприятие
საწოლი	- кровать
საჭმლი (საჭმლის)	- пища, еда
სახე (სახის)	- лицо
სახელი	- имя
სახელმწიფო	- государство
სახელმა (ხახელმის)	- вид
სახლი	- дом
სახარმო	- штрафной(-ая,-ое)
საჯღომა	- садалище
საჭრი	- сезон
საჭრერი	- семestr
საჭუმბრი (საჭუმბრის)	- сентябрь
საქცია (სექციის)	- секция
საქშე	- пьет III л. наст. вр.
საკნო	- свадети
სამოენებით (нареч.)	- с удовольствием
საიგნე (სიგნის)	- ширина
სიგრძე (სიგრძის)	- длина
სიფრიზი	- теща
სისინ	- теплота
სიკეთე (სიკეთის)	- добро
სიკედლი	- смерть
სილამაზე (სილამაზის)	- красота
სიმღირე	- богатство

რისი	
სამშაოური	- симпатичный(-ая,-ое)
სიმღირი (სიმღირის)	- песня
სინაზე (სინაზის)	- нежность
სინათლე (სინათლის)	- свет
სინჯავს (გასიჯავს, გან ისაუზვა)	- пробует
სისლი	- кровь
სიტყვა (სიტყვის)	- слово
სიყარული	- любовь
სიუშებე (სიუშმის)	- тишина
სიცივე (სიცივის)	- холод
სიცოლი	- смех
იცინის (გაცინებს, გან ისაუცინა)	- смеется
სიცოლხლე (სიცოლ-ხლის)	- жизнь
სიცება (სიცების)	- жара
სიძე (სიძის)	- зять
სიხრული	- радость
სკამი	- стул
სკოლა (სკოლის)	- школа
სკეპს (სკეპის)	- слух
სეულება (სეულე-ბის)	- болезнь
სტოკ	- гриб
სიმეში	- армянин, армянка
სიმშოთი	- Армения
სიმშერი	- армянский(-ая,-ое)
სიფერელი (სიფერის)	- деревня
სეულიასტი	- специалист
სასილენტი	- медь
სასოლო	- спон
სასორტი	- спорт
სრიალის	- скользит
სრიალი	- скольжение
სრულიად	- полностью
სტადიონი	- стадион
სტაციონი	- морковь
სტაციონდა (სტაცენ-დის)	- стипендия
სტუდენტი	- студент
სტუბარი (სტუბრის)	- гости
სუბიექტი	- субъект
სულ	- совсем
სული	- душа, дух
სურათი	- запах
სურდო	- картина
სურიფილი	- насморк
სურნ (სურგუტის, გან ისაუზვა)	- желание
სურსათი	- продукты
სუსტად	- слабо
სუსტი	- слабый(-ая,-ое)
სუფთა	- чистый(-ая,-ое)

 ПРИМЕРЫ, СОДЕРЖАЩИЕ ТЕ ЗВУКИ,
КОТОРЫЕ СВОЙСТВЕНЫ ГРУЗИНСКОМУ ЯЗЫКУ:

პავ-ლე, პე-პი-ა, ტი-ტი-ო, ტო-ტი-ა, ტა-რი-ელ
 ფა-ტი, ფი-ლი-პე, ფი-ლი-მონ, ფრი-დონ, თი-ნა, თა-თა,
 თე-ა, თო-მა, თე-დო, თა-მარ, ძი-ძია, შო-თა, ქე-თო, ქსე-
 ნი-ა, ჯა-ბა, ჯი-მი, ჯე-მალ, ჯუმ-ბერ, ჯიმ-შერ, ჭო-ლა,
 ჭი-ჭი-კო, ჭა-ბუ-ა, ხა-თუ-ნა, ნა-თე-ლა, ჭა-ბუ-კა, ყა-რა-
 მან, ყაფ-ლან, მაყ-ვა-ლა, ღუ-ღუ-ნა, შუ-ქი-ა, ას-მათ,
 გვან-ცა, გულ-ქან, დეს-პი-ნე, ფე-ფი-კო, ეფ-რო-სა-ნე, გა-
 ლაქ-ტი-ონ, თეკ-ლე, თი-ნა-თინ, თებ-რო-ლე, კე-სა-ნე,
 მარ-თა. მზა-ლო, მზე-ქა-ლა, მთვა-რი-სა, სო-ფი-კო, სო-
 ფო, ფატ-მან, ფა-ცა, ფიქ-რი-ა, ქრის-ტი-ნე, ქე-თე-ვა-ნი,
 ქე-თი, ა-თა-ნა-სე, ა-რო-ლონ, არ-ჯე-ვან, ბაგ-რატი,
 ბა-ქარ, ბახ-ვა, ბე-სიკ, ბე-ქა, ბი-ძი-ნა, გო-ჩა, და-ვით, და-
 თო, ელ-გუ-ჯა, ე-რეპ-ლე, ეფ-რემ, ვეფ-ხი-ა, ვიქ-ტორ,
 ზაქ-ა-რი-ა, ზაქ-რო, თა-მაზ, თე-დო-რე, თორ-ნი-კე, მაქ-
 სი-მე, მა-კა, ქა-ი-ხოს-რო, ქრის-ტე-ფო-რე, ცოტ-ნე, ჯურ-
 ხა, ჭი-ა-ბერ, ყვარ-ყვა-რე, რა-ფი-ელ, ი-რაკ-ლი, ნი-კო-
 ლოზ.

ЧИТАЙТЕ ВСЛУХ! СТРАНЫ МИРА - მსოფლიოს ქვეყნები

ალექსი, ირან-ი, ლივან-ი, იზრაელ-ი, ინგლის-ი,
სალვადორ-ი, კვიბრის-ი, კუბა, კონგო, კანადა, კოლუმბია,
ქეყნისკა, საქართველო (Грузия), მაროკო, მონაკო, ამერიკა,
ყაზახეთი, ყირგიზეთი, პერუ, პანამა, პარაგვაი, ნებალი,
პოლონეთი, ესპანეთი, იაპონია, ფინეთი, ფილიპინები,
საფრანგეთი, ეთიოპია, ჩილი, შვეცია, შვეიცარია, იტალია,
არგენტინა, ავსტრია, ავსტრალია, დანია, ზამბია, სირია,
უგანდა, გერმანია, ბელგია, ისლანდია, ნორვეგია, ინდონეზია,
ბელორუსია, უკრაინა, იუგოსლავია, აზერბაიჯანი, რუსეთი,
ალბანეთი, სომხეთი, ბულგარეთი, საბერძნეთი, ინდოეთი,
ჩინეთი, რუმინეთი, ტაჯიკეთი, ტურქია, ესტონეთი, თურქეთი,
უზბეკეთი, თურქმენისტანი, ავღანეთი.

ГОРОДА МИРА - მსოფლიოს ქალაქები

Напишите по-грузински, не забывая при этом показатель им. падежа

Вена, Осло, Варшава, Берлин, Белград, Милан, Венеция, София, Барселона, Флоренция, Сарагоса, Шанхай, Дерби, Рио-де-Жанейро, Сидней, Дели.

Прочтите вслух:

ჰარიზი, ბაქო, მოსკოვი, ჰავანა, სტოკოლმი, ვა-შინ-გორ-ნი, თბილისი, ბუფალო, კარიო, პრაღა, რეჟისური, კორბი, ლიმა, მანჩესტერი, ოდესა, კიევი, პეტერბურგი, ტოკიო, ფრანკფურტი, ანკარა, მეხიკი, ნეაპოლი.

კონტინენტები: ეროპა, აზია, ამერიკა, აფრიკა, ავსტრალია, ანტარქტიკა.

¹ В грузинском языке имена существительные называются в именительном падеже, т.е. им. п. лексическая форма имен существительных. К именам существительным с согласной основой в именительном падеже добавляется -ი показатель именительного падежа. Имена же существительные с гласной основой в именительном падеже теряют названный показатель. Поэтому, в данных примерах к именам существительным, которые в русском языке оканчиваются на согласный звук, в грузинском языке добавляется -ი, а те, которые оканчиваются на гласный, в грузинском языке передаются также. Напр: Иран - ირან-ი, Америка - ამერიკა-ი.

რეისი	- рейс	საგადასახალო	- налоговый(-ая,-ое)
რეკლამა (რეკლამის)	- заявить	საგანი	- предмет
რეკლამი (დარეკლამის, მან- ავонит დარეკლამის)	- заявитель	საგარენაზო	нареч. где, куда
რეკლამი (რეკლამის)	- реклама	საგარენი	- подъезд
რელიგია (რელიგიის)	- религия	საგარენი	- станция
რესპუბლიკა (რესპუ- ბლიკის)	- режиссер	საგარენი	- обед
რესტორან (რესტორინი)	- ресторан	საგარენი	- обедает
რესტრი (რესტრის)	- рецитант	საგარენი	- тест
რესტრი (გარეგაზების)	- стирает	საგარენი	- посольство
რესტრი (გარეგაზების)	- стирать	საგარენი	- международный(-ая,-ое)
რესტრი (გარეგაზების)	- восемь	საგარენი	- общний(-ая,-ое)
რესასათისინი	- восмичасов/ой(-ая,-ое)	საგარენი	- вообще
რესუკენი (нареч.)	- восемь раз	საგარენი	- эстрадный(-ая,-ое)
რესუკენი	- тетрадь	საგარენი	- гребешок
რესუკენი	- сбор винограда	საგარენი	- кресто
რესუკენი	- сплошной(-ая,-ое)	საგარენი	- торговый(-ая,-ое)
რესუკენი	- ряд	საგარენი	- полный(-ая,-ое)
რესუკენი	- число	საგარენი	- арбуз
რესუკენი (რესუკის)	- железо	საგარენი	- общество
რესუკენი	- железобетон	გამოწინი	- заграница
რესუკენი (ჩერხიზების)	- железнная дорога	საგოდინი	- очки
რესუკენი (ვარმასთიმ.)	- как, каким образом	საგოდალი	- интересный(-ая,-ое)
რესუკენი (ვარმასთიმ.)	- как/ой(-ая,-ое)	საგოდინი	- информационный(-ая,-ое)
რესუკენი (сინ.)	- как	საგოდინი	- кафедральный(-ая,-ое)
რესუკენი (сიн.)	- когда	საგოდინი	- вопрос
რესუკენი (нареч.)	- когда	საგოდინი	- достаточно
რესუკენი	- роль	საგოდინი	- собственность
რესუკენი (союз.)	- что, чтобы, если бы	საგოდინი	- собственность
რესუკენი (ვარმასთამ.)	- катор/ый(-ая,-ое)	საგოდინი	- катор/ый(-ая,-ое)
რესუკენი (относит. местом.)	- катор/ый(-ая,-ое)	სალათა (სალათის)	- салат
		სალონი	- салон
		სასატიო	- касса
		სასატური	- триста
		სამინისტრო	- министерство
		სამუშალი	- украшение
		სამუშალი	- шестьдесят
		სამუშარი	- служба
		სამშენებლი	- вторник
		სამშენებლი	- родина
		სამშენებლი	- художественный(-ая,-ое)
		სანაპირო	- юг
		სანაპირო	- набережная
		სანელები	- свеча
		სანელები	- удивительно, изумительно
		სანტარქ	- парикмахерская
		სანტარქმაზერი	- мыло
		სანტონი	- сарафан
		სანტონი	- этаж
		სანტონი	- зеркало
		სანტონი	- столовая

Ապրանքաբառ (Ապրանքակույզ)	- невеста
Արդյոյինք (Հայաստանյան, Տեղ հայաստանյաց)	- приглашает
Ասէրոնն	- хозяин, владелец
Ասէրոննեմ (յայէրոն-նշիք, մեմ հայատուն)	- хозяинничает
Եղբակաց (Եղբակաց)	- бабочка
Եղբակացը	- рубашка
Եղիսա (Եղիսան)	- пиво
Եղություն	- личный(-ая, -ое)
Եղորդարման մշտիմոնձ	- удостоверение личности
Եղորդարման	- прямо
Եղորդարմանց	- впервые, сперва
Եղորդարմանը	- перв/ый(-ая, -ое)
Եղորդարման	- 1. рот, 2. грам. лицо
Եղործ Ծածանց	- умыться
Եղործիք	- наоборот
Եղործաբույս	- полотенце
Եղորչոյ	- пиджак
Եղորդու	- поэт
Եղորդումն (Ողորդու, Տեղ Ողորդու)	- находит
Եղորդույն (Եղորդույն)	- политика
Եղորդույնություն	- Попытка
Եղորդույնություն	- портрет
Եղորդույնություն	- портфель
Եղորդույնություն	- президент
Եղորդույնություն (Եղորդույնություն)	- премьера
Եղորդույնություն (Եղորդույնություն)	- пресса
Եղորդույնություն (Եղորդույնություն)	- программа
Եղորդույնություն	- проспект
Եղորդույնություն (Եղորդույնություն)	- профессия
Եղորդույնություն	- процент
Եղործ	- хлеб

ПРОЧТИТЕ ВСЛУХ И ЗАПОМНИТЕ!

ГОРОДА И КУРОРТЫ ГРУЗИИ

საქართველოს ქალაქები და კურორტები

თბილისი, ქუთაისი, ბათუმი, სოხუმი, მცხეთა, ცხინვალი, ფოთი, თელავი, გვარელი, ოზურგეთი, ზუგდიდი, ახალქალაქი, ტყვარჩელი, ჭიათურა, ბორჯომი, წყალტუბო, ქობულეთი, ქარელი, ქარელი, წინანდალი, წალკა, წალვერი, წნორი, წყნეთი, წავკისი, ფასანაური, სიღნაღი, წალენჯიხა, ამბროლაური, დუშეთი, ყაზბეგი, თიანეთი, გულრიფში, ბიჭვინთა, გუდაუთა, რუსთავი, მესტია, სამტრედია, ბაკურიანა, ახმეტა, ზესტაფონი და სხვა.

Напишите по-грузински

Гори, Хашури, Зугдиди, Ахалцихе, Шови, Сурами, Гудаури, Они, Гагра, Хони, Очамчире, Гали, Дманиси, Болниси, Марнеули, Лагодехи, Гардабани.

КРАЯ ГРУЗИИ - საქართველოს კუთხიერი

აფხაზეთი, სამეგრელო, იმერეთი, გურია, აჭარა, რაჭა, ლეჩეთი, სვანეთი, ქართლი, კახეთი, სამაჩაბლო, თუშეთი, ფშავი, ხევი, მთიულეთი, ხევსურეთი, მესხეთი, სამცხე-ჯავახეთი და სევა.

РЕКИ ГРУЗИИ - საქართველოს აღინარები

მეტყვარი, თერგი, რიონი, ენგური, ჭორობი, არაგვი, ბზიფე, ლიახვი, იორი, ყვირილა, ძირულა, სუფსა, ალგეთი, ხრამი, კოდორი, ფრონე, ქსანი, ტეხურა, ბორჯომულა, ცხენისწყალი, აჭარისწყალი და სხვა.

ՑԱՅՆ ԳԼՈՒ - ЧЕРНОЕ МОРЕ

 В грузинском языке от одной основы с помощью префиксов и суффиксов образуются слова с разными значениями. На данных примерах вы сами убедитесь в этом.

страна	ინგლის-ი	იტალია	იაპონია	გერმანია
национальность	ინგლის-ელ-ი	იტალი-ელ-ი	იაპონ-ელ-ი	გერმან-ელ-ი
язык	ინგლის-ურ-ი	იტალი-ურ-ი	იაპონ-ურ-ი	გერმან-ურ-ი
национальность	ქართვ-ელ-ი	ბერძნ-ი	ფრანგ-ი	
язык	ქართ-ულ-ი	ბერძნ-ულ-ი	ფრანგ-ულ-ი	
страна	საქართველ-ო	საბერძნეთ-ი	საფრანგეთ-ი	
национальность	ესპან-ელ-ი	საარს-ელ-ი	ინდო-ელ-ი	ჩინ-ელ-ი
язык	ესპან-ურ-ი	საარს-ულ-ი	ინდ-ურ-ი	ჩინ-ურ-ი
страна	ესპან-ეთ-ი	საარს-ეთ-ი	ინდო-ეთ-ი	ჩინ-ეთ-ი
национальность	სომებ-ი	თურქ-ი	რუს-ი	
язык	სომბ-ურ-ი	თურქ-ულ-ი	რუს-ულ-ი	
страна	სომბ-ეთ-ი	თურქ-ეთ-ი	რუს-ეთ-ი	

Грузинские фамилии - ქართული გვარები:

ბაგრატიონი, ავალიანი, ამირჯიბი, ანდრონიკაშვილი, ბიბილური, გედევანიშვილი, გელოვანი, გურგენიძე, დადიანი, დავითაშვილი, დიასამიძე, ერისთავი, თუმანიშვილი, იაშვილი, მაჩაბელი, მელიქშვილი, ნაკაშიძე, ნიუარაძე, ფალავანგიშვილი, შალიკაშვილი, შერვაშიძე, ჩიჩუა, ჩიჯავაძე, ჩოლოყაშვილი, ჩეეიძე, ციციშვილი, ნულუკიძე, ჭყონია, ხერხეულიძე, ჯანდიერი, ჯაფარიძე, ჯორჯაძე...

Выдающиеся грузинские писатели и поэты -

გამოჩერნილი ქართველი პოეტები და მწერლები:
იაკობ ცურტაველი, გიორგი მერჩილე, შოთა რუსთაველი, სულხან-საბა ორბელიანი, დავით გურამიშვილი, ალექსანდრე ჭავჭავაძე, გრიგოლ ორბელიანი, ნიკოლოზ ბარათაშვილი, ილია ჭავჭავაძე, აკაკი ხერეთელი, იაკობ გოგებაშვილი, ვაჟა-ფშაველა, ალექსანდრე ყაზბეგი, დავით კლდიაშვილი, ნიკო ლორთქიანიძე, კონსტანტინე გამსახურდია, გრიგოლ რობაქიძე, გალაქტიონ ტაბიძე, მიხეილ ჯავახიშვილი, ტიციან ტაბიძე, გოგლა ლეონიძე, პაოლო იაშვილი, სიმონ ჩიქოვანი, ირაკლი აბაშიძე და სხვა.

მოხარეული	- вареный(-ая, -ое)	შარე (შარის)	- край
მოხდა	- случилось (что то), III л. прош. вр.	შარი (შარი)	- плечо
მოხდება	- случится (что то), III л. буд. вр.	შარუანი (შარურის)	- художник
მოხვალ	- пришел (сюда), II л. буд. вр.	შეკვეთ	- зверь
მოხვედი	- ты пришел (пришла), II л. прош. вр.	შეოლი	- только
			6
მოხუცი	- старик, старуха	ნავთი	- керосин
მრავალი	- множество, много	ნავთობი	- нефть
მრავალი	- кружиль(ая, -ое)	ნავთგუმი	- порт
მრეცვალი	- прачка	ნაზი	- нежный(-ая, -ое)
მსახიობი	- артист, артистка	ნათევი	- светлый(-ая, -ое)
მსახი	- спута	ნათევანი	- родственник
მსახი	- судья	ნათევლა (ნათევის)	- красный отец, красная мать
მსახური	- подбийный(-ая, -ое)	ნათელი	- кума
მსახური	- мир, свет	(ნათელიების)	
მსახური	- лепкий(-ая, -ое)	ნათელიძა	
მსახური (მსხლის)	- груша	(ნათელიძის)	
მტკუნი (მტკუნის)	- грозы, кисть	ნათელიძა	- крестини
მტრინი (მტრინის)	- враг	(ნათელიძის)	
მტრიდო	- голубь	ნათელული	- крестник, крестница
მუდა	- всегда	ნათელური (ნათერის)	- лампочка
მუზური	- музей	ნათელური	- результат работы
მუყარი	- золотка	ნათელური	- печенье
მურაბა (მურაბის)	- варенье	ნათელი	- берег
მურაბა (მურიკის)	- музыка	ნათელები (ნაღვის)	- жельнь
მურა	- темный(-ая, -ое)	ნათელი	- купленный(-ая, -ое)
მურამა (მურამის)	- работать	ნათელი	- мороженое
მურამის (მურამის)	- работает	ნათელიური	- сырый(-ая, -ое)
მანგ	(მურამის)	ნათელიური	- сокровище, произведение
მუცული	- живот	ნაულა	
მუცული	- колено	ნაულა	- кишка
მუცელი (მუცელის)	- священик	ნაური (ნატრის)	- кусок, отрез
მუცელი	- покупатель	ნაური	- рисунок
მუცელუ (მუცელუს)	- строитель	ნაური	- смотри, II л. прош. вр.
მუცელური (მუცელურის)	- прекрасный(-ая, -ое)	ნაუერი	- половина
მუცელური (მუცელურის)	- мир	ნაუერი	- увидеть, посетить
მუცელური	- прощай(те)!	ნაუელობი	- посещает
მუცელური	- хочу кушать	ნაუელობის	- до свидания
მუცელური	- родитель, родительница	ნაუმინი	- утол
მუცელური	- род(и)ой(-ая, -ое)	ნაუმბა (ნეტოს)	- хотеть
მუცელური (მუცელის)	- растение	ნაუმინი (ნეტოს)	- разрешение
მუცელური	- малый(-ая, -ое)	ნელულული	- сырье
მუცელური	- житель	ნენი	- ребро
მუცელური	- бусы	ნენა	- медленно
მუცელური	- тяжелый(-ая, -ое)	ნენი	- медленный(-ая, -ое)
მუცელური	- горький(-ая, -ое)	ნენიში (ნეგზის)	- греческий орех
მუცელური (მუცელის)	- писатель	ნენი	- вещь
მუცელური	- насекомое	ნენაში	- подбородок
მუცელური	- шашлык	ნენაში	- образец
მუცელური	- зелоний(-ая, -ое)	ნიკი	- туман
მუცელური	- земель	ნენაში (ნეზის)	- знак
მუცელური	- тренер (спорт.)	ნენი	- даравание, способность
მუცელური	- хочу пить	ნენი	- способный(-ая, -ое)
მუცელური	- чурек (кукурузный хлеб)	ნენეში (ნემის)	- ноябрь

Таблица субъектных личных показателей

3б.м	3б.м
I 3-, 0-	3-, 0 -
II б-, 0-	б-, 0 -
III -б, -а, -и, -о	-е, -е, -а, -е, -о

б – субъектный личный показатель II лица в обоих числах. Этот показатель употреблялся в древнегрузинском языке, а в современном встречается только в двух глаголах: один из них **არტბ**, а в втором см. ниже (ст. 57). В остальных случаях II субъектное лицо не имеет показателя.

о – показатель мн.ч.

–б, –е, –а, –е, –о – показатели III лица мн.ч., указывают на лицо и число одновременно.

ЗАПОМНИТЕ!
Справжение глагола **არტბ** в наст. времени:

3б 3бб *об	3-არ б-არ ართ-ს	მეტე თქმებ ასინ	3-არ-თ б-არ-თ ართ-აბ
------------------	-----------------------	-----------------------	----------------------------

Глагол **არტბ** часто представлен в сокращенной форме - ა, которая сливается с предыдущим словом. Напр: **ადამიანი(человек)** **არტბ(есть)** = **ადამიანა ქალაქი(город)** **არტბ(есть)** = **ქალაქ-ა** и т.д.

Ввиду того, что в грузинском языке личные показатели глагола органически связаны с личными местоимениями, последние часто не употребляются, они подразумеваются. Напр:

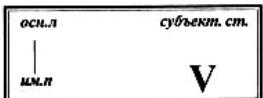
შენ როგორი ხარ? = როგორი ხარ?

Форма глагола ხარ требует местоимения შენ, и наоборот: შენ требует глагольной формы ხარ, так что они взаимообусловлены.

Если глагол меняет форму по субъектным личным показателям, то этот глагол субъектного строя. Таким образом, глагол **არტბ** субъектного строя.

ЗАПОМНИТЕ!
Лицо¹, по которому спрягается глагол, мы называем **ОСНОВНЫМ лицом глагола**.
В однородных глаголах субъектного строя в настоящем времени **ИМЯ, ВЫРАЖАЮЩЕЕ ОСНОВНОЕ ЛИЦО, ПРЕДСТАВЛЕНО В ИМЕНЕНИЛЬНОМ ПАДЕЖЕ**.

Конструкция однородных глаголов будет выглядеть так:

Напр.: წავ არტბ

осн.л – основное лицо
V – символ глагола
субъект. ст. – субъектный строй.

1) означает, что показателя нет, утерян по определенным причинам (см. ст. 33, 57, 104).

2) подразумевается местоимение или имя существительное, связанное с глаголом

ღოცეა (ღოცეს)	- молитва	გარტო (нареч.)	- однако, только
ღოცებობს	- молиться	გარტება (грам.)	- слог
ღოცებს (ღოცებას,	- благословляет	გარტება	- левый(-ая, -ое)
მან დალოცა)		გარტები	- влево, налево
ღოცება (ღოცების)	- подки	გარტები	- земляник
ღული	- пиво	გარტები	- правый(-ая, -ое)
ღული	- синий(-ая, -ое)	გარტები	- вправо, направо
		გარტები (გარტების)	- хозяин
		გარტებელი (გარტებელის)	- учитель(ница)
		გარტებელი	- поезд
		გარტებული (გარტებულის)	- магазин
		გარტები	- высокий(-ая, -ое)
		გარტო	- рудник
		გარტი	- тогда
		გარტი	- холодильник
		გარტი (გარტის)	- мацони
		გარტი (გარტის)	- заистье
		გარტი	- волк
		გარტი	- пассажир
		გარტი	- мне кажется
		გარტიარებულა	- состояние, положение
		გარტერებულს	- лежит, расположен
		გარტიარი	- богатый(-ая)
		გარტიარი (გარტიარის)	- секретарь
		გარტიარე	- река
		გარტგი	- горчица
		გე	- я
		გეათე	- десятый(-ая, -ое)
		გეარტული	- носильщик
		გეარტე	- садовник
		გეგმარი	- друг
		გეგმარი (გეგმარის)	- мергел (минералец)
		გეგმილი	- медаль
		გეგმილი	- дворник
		გეგმილი	- сосед
		გეგმილი	- моряя
		გეგმილი	- вратарь, швейцар
		გეგმილი	- лиса
		გეგმე	- второй(-ая, -ое)
		გეგმე	- потом
		გეგმებალი (გეგმებალი)	- ласточка
		გეგმები	- партия
		გეგმათო (გეგმათოს)	- часовщик
		გეგმური (გეგმურის)	- собственник
		გეგმური	- более, очень
		გეგმებე	- слишком
		გეტოები (გეტოების)	- соперник
		გეტონი	- метр
		გეტონი	- метро
		გეტულე (გეტულეს)	- супруг
		გეტული	- царь
		გევარენება	- занятие

კარგად (нареч.)	- хорошо	კონკურენცია (კონკურენციის)	- конкуренция
კარიგი	- хороший(-ая, -ое)	კონკურენტი	- конкурс
კარიგრამა	- кардиограмма	კონსტიტუცია (კონსტიტუციის)	- конституция
კარი	- дверь	კონფერენცია (კონფერენციის)	- конференция
კარტოფილი	- картофель	ფერმერი	- фермер
კარბი (კატის)	- кошка	კონცერტი	- концерт
კარტიკი	- каталог	კომიტეტი	- комитет
კარტიკი	- катлета	კომისარი	- комиссар
კარტი	- кофе	კომისარის (კომისარის) (сущ.)	- пощечиной
კარტი	- кашне	კომისარის (კომისარის, მან)	- цепляет
კართველი	- 1. человек, 2. мужчина	კომიტეტი	- комитет
კართველი	- Кахети	კორპუსი	- корпус
კართველი	- кахетинец	კორფუ	- блуска
კართველი	- кахетинский(-ая, -ое)	კორელაციი	- сборник
კართველი	- зуб	კულტურა (კულტურის)	- черепаха
კართველი (კედლის)	- стена	კულტურა (კულტურის)	- культура
კართველი	- добрый(-ая, -ое)	კურტა	- купе
კარტველი (კერის)	- шитьё	კურდილი (კურდილი)	- заяц
კარტველი (მეცერავს, მან შეეცერა)	- шёт	კურორტი	- курорт
კარძო	- блудо	კურსი	- курс
კარძო	- частн/ый(-ая, -ое)	კურტი	- желудок
კარანტინი	- незабудка		
კარტული (დაკეტულის, მან ვპრეცერავთ)	- закрывает		
კარტული (კარტულის)	- квартал		
კარება (მოკვედება,	- умирает		
კარება			
კარები	- яйцо		
კარინა (კირინის)	- неделья		
კარი	- жеребенок		
კარი	- лестница		
კარი	- еще, опять		
კარხა (ქოხხველი)	- вопрос		
კარხალობი (წილ-კონკრეტული, მან წილავს, მან წილავს)	- читает		
კარხალობი (ქოხხველი, მან ქილსხა)	- спрашивает		
კარი	- кив		
კარი	- кило (сокр.)		
კარомეტრი	- километр		
კარი	- кино		
კარინი (კისრის)	- шея		
კარინი	- огурец		
კარი (მოკლავს, მან უბიავთ)	- убивает		
კარი	- класс		
კარი	- классический(-ая, -ое)		
კარი	- котенок		
კარი	- ложка		
კარი	- капуста		
კარი	- коммерческий(-ая, -ое)		
კარი	- композитор		
კარში	- айва		
კარგი	- конгресс		
კარგი	- конверт		

Лексика:

ადამიანი (კაცი)	- человек	მამიდა	- тетя
ქალი (დედა/აცი)	- женщина	მამიდა (სестра)	- сестра
კაცი (მამა/კაცი)	- мужчина	გოგონა (გოგო)	- отца
გოგონა	- девочка	ბიძა	- дядя
ბიჭი (ყმანვილი)	- мальчик	ბიკოლა	- тетя
			(жена дяди)
		დედაშვილი	- двоюродный
		მამიდაშვილი	{ брат, сестра
ოჯახი	- семья	სიძე	- зять
დედა	- мать, мама	რძალი	- невестка
მამა	- отец, папа		
ბავშვი	- ребенок		
შვილი	- дитя		
ქალიშვილი (ასული)	- дочь		
ვაჟიშვილი (ვაჟი, ძე)	- сын		
		მული	- золовка
		მაზლი	- деверь
დედინაცვალი	- мачеха	ცოლის და	- свояченица
მამინაცვალი	- отчим	ცოლის ძმა	- шурин
გერი	{	ქვისლი	- свояк
	- пасынок,	მულიშვილი	- племянник
	- падчерица	მაზლიშვილი	- племянница
ცოლი	- жена	დედაშთილი	- свекровь
ქმარი	- муж	მამამთილი	- свекор
მეუღლე	- супруг(а)	სოდედრი	- теща
		სიმამრი	- тестя
და	- сестра	ნათლია	- кум, кума
ძმა	- брат	მეგბარი	{ приятель, друг,
			подруга
		ამხანაგი	- товарищ
		ნაცნობი	{ знакомый,
			знакомая.
კი(да)	- утвердительная частица (простая форма)		
დიაბ(да)	- утвердительная частица (вежливая форма)		
არა (нет)	- отрицательная частица		
და (и)	- союз		

Отдельные фразы:

မျ သာၢ ထွေန
မျ သာၢ မာမာ
မျ ဖွေ့ကြာၢ သာၢ
မျ ပေးပေးၢ သာၢ
မျ ပာပံ့ဗာၢ သာၢ
မျ ပွဲ့ကြာၢ သာၢ

နှင်း ဖွေ့ကြာၢ
တွေ့မိၢ ქမာရာၢ
ငါ့တော့ ဖွေ့ကြာၢ
နွှေ့နွှေ့ ဖွေ့ကြာၢ ဖွေ့ကြာၢ
မျှော်လာၢ မီးမာ
မျှော် ထွား
ခြေ့တွေ့သွာ်ၢ

နှင်း ဘို့မိၢ ဖွေ့ကြာၢ.
တွေ့မိၢ ဘို့မိၢ ქမာရာၢ.
ဒာ့နှေ့အံ့ဗာၢ ဝမိုၢ ქမာရာၢ.
ဒာ့နှေ့အံ့ဗာၢ ဝမိုၢ ဒာ့နှေ့အံ့ဗာၢ?
ဖော့၊ ဒာ့နှေ့အံ့ဗာၢ ဝမိုၢ ဒာ့နှေ့အံ့ဗာၢ.
တော့၊ ဒာ့နှေ့အံ့ဗာၢ ဒွေ့ကြာၢ?
ကိုယ့်၊ ဒာ့နှေ့အံ့ဗာၢ?
ဖော့၊ နိုင်ၢ ဒွေ့ကြာၢ.
ဖော့၊ ဒာ့နှေ့အံ့ဗာၢ?

¹ Вопросительное предложение без вопросительного слова при произносится с восходящим тоном к концу фразы.

စာၢ	- ярус	ဂလ္ဗာၢ	- шпинат
ပုံၢ	- пол	ဂလ္ဗာၢ	- история
ပုံၢ	- дешев/ый(-ая, -ое)	ဂလ္ဗာၢ	- Италия
ပုံၢ	- мовт	ဂလ္ဗာၢ	- скажет, III л. буд. вр.
ပုံၢ	(အောင်ၢ, မီၢ) ဖွဲ့ကြာၢ)	ဂလ္ဗာၢ	- юрист
ပုံၢ	(အောင်ၢ, မီၢ ပုံၢ)	ဂလ္ဗာၢ	- там
ပုံၢ	2. သွေ့ကြာၢ	ဂလ္ဗာၢ	- там же
ပုံၢ	(အောင်ၢ, မီၢ ရွှေ့ကြာၢ)	ဂလ္ဗာၢ	- оттуда
ပုံၢ	ပုံၢ ၁ (ယူလ. местоям.)	ဂလ္ဗာၢ	- туда
ပုံၢ	၂ (ယူလ. местоям.)	ဂလ္ဗာၢ	- туда-сюда
ပုံၢ	၀နာၢ, ၀နာၢ	ဂလ္ဗာၢ	- может быть
ပုံၢ	၀နာၢ	ဂလ္ဗာၢ	- красит
ပုံၢ	၀နာၢ	ဂလ္ဗာၢ	- 1. берет
ပုံၢ	၀နာၢ	ဂလ္ဗာၢ	2. получает
ပုံၢ	၀နာၢ	ဂလ္ဗာၢ	- ты был, II л. прош. вр.
ပုံၢ	၀နာၢ	ဂလ္ဗာၢ	- он был, III л. прош. вр.
ပုံၢ	၀နာၢ	ဂလ္ဗာၢ	- надевает
ပုံၢ	၀နာၢ	ဂလ္ဗာၢ	- смеется
ပုံၢ	၀နာၢ	၀နာၢ	၀နာၢ ၀နာၢ
ပုံၢ	၀နာၢ	၀နာၢ	- знает
ပုံၢ	၀နာၢ	၀နာၢ	- вызывает
ပုံၢ	၀နာၢ	၀နာၢ	၀နာၢ ၀နာၢ
ပုံၢ	၀နာၢ	၀နာၢ	- он(а) ложал(а), III л. прош. вр.
ပုံၢ	၀နာၢ	၀နာၢ	- начинает
ပုံၢ	၀နာၢ	၀နာၢ	- 1. платит
ပုံၢ	၀နာၢ	၀နာၢ	2. снимает
ပုံၢ	၀နာၢ	၀နာၢ	(၁၁၃၆ၢ, ၀နာၢ)
ပုံၢ	၀နာၢ	၀နာၢ	- утка
ပုံၢ	၀နာၢ	၀နာၢ	၀နာၢ ၀နာၢ
ပုံၢ	၀နာၢ	၀နာၢ	- надевает, укрывается
ပုံၢ	၀နာၢ	၀နာၢ	- аренда
ပုံၢ	၀နာၢ	၀နာၢ	- он(а) сидел(а), III л. прош. вр.
		ဂ	
ဂုဏ်ၢ	ဂုဏ်ၢ	ဂုဏ်ၢ	- платье
ဂုဏ်ၢ	ဂုဏ်ၢ	ဂုဏ်ၢ	- Кавказ
ဂုဏ်ၢ	ဂုဏ်ၢ	ဂုဏ်ၢ	- католикос
ဂုဏ်ၢ	ဂုဏ်ၢ	ဂုဏ်ၢ	- кафедра
ဂုဏ်ၢ	ဂုဏ်ၢ	ဂုဏ်ၢ	- орех
ဂုဏ်ၢ	ဂုဏ်ၢ	ဂုဏ်ၢ	- какао
ဂုဏ်ၢ	ဂုဏ်ၢ	ဂုဏ်ၢ	- баскетбол
ဂုဏ်ၢ	ဂုဏ်ၢ	ဂုဏ်ၢ	- перо, ручка
ဂုဏ်ၢ	ဂုဏ်ၢ	ဂုဏ်ၢ	- фераль
ဂုဏ်ၢ	ဂုဏ်ၢ	ဂုဏ်ၢ	- кандидат
ဂုဏ်ၢ	ဂုဏ်ၢ	ဂုဏ်ၢ	- кожа
ဂုဏ်ၢ	ဂုဏ်ၢ	ဂုဏ်ၢ	- дрохит
ဂုဏ်ၢ	ဂုဏ်ၢ	ဂုဏ်ၢ	- закон
ဂုဏ်ၢ	ဂုဏ်ၢ	ဂုဏ်ၢ	- конфета
ဂုဏ်ၢ	ဂုဏ်ၢ	ဂုဏ်ၢ	- шкаф
ဂုဏ်ၢ	ဂုဏ်ၢ	ဂုဏ်ၢ	- сливочное масло
ဂုဏ်ၢ	ဂုဏ်ၢ	ဂုဏ်ၢ	- карбуратор

զանեն	- виноградник
զըմ	оригинальная частица
զըմթեղու	- серебро
զըմլու	- тигр
զըմթագությանութիւն	- "Вытязь и тигровый шкуру"
զնորդ	- я сижу, я, наст. вр.
զոտական (զոտական)	пикомидоптиофон
զուրբից	- обстоятельство
զուրբից	- я сплю, я, наст. вр.
(нոր. местн.)	ко
զուրբ	- кто-нибудь
զուրի	- опел
զու	кого, кому, уят. род. пад.
զու	- чай (чья, чье)
զուրբօն	- витамин
զուրբօն	буулы, я, буд. вр.
զուրբ (местн.)	- кто-то
զուրբ	- я был(была), я, прош. вр.
զուրբ	- узкий (-ая, -ое)
զուրբի	я сидел(а), я, прош. вр.

3

ზარისპანი	- квасатик	ოფელი	- парфюм
ზარისული	- зима	ოვე (თევი)	ГДР
ზარი	- юбиток	ოვეთ	- МЕСИЦ
ზარისტრი	колокол	ოვენიმიტერნაცია	- местном. сам (сама, самолёт)
ზარისტრი	- линия, линии/ый(-ая, -ов)	ოვენიმიტერი	- местном. сам
ზარისტრი	- лето	ოვენიმიტერი	- возвращаешь
ზევ (парен.)	наисибирстро	ოვია	папец
ზევმეტე	- излишн/ий(-ая, -ов)	ოვიაქებული	попка
ზევსობა (нареч.)	- сверху	ოვიას	волос
ზევтო (нареч.)	шпарх	ოვიასმეტერი	- снег
ზევтю	маслю	ოვე (ც.ც.ც.ც.)	ЧЕМПИОНАЦИЯ
ზევтю	- торжество	ოვენიმეტერი	- если, или
ზევтюნად	наизустъ	ოვემეტე (чистиша)	- попугай
ზეს	- сидит	ოვემიტე	окисыкается
ზევтюн	- сидит, II л. наст. вр.	ოვენ	Турция
ზევтюн (ხელი) (Грам.)	- плагиот	ოვენ (инициалестика)	- он сказал, III л. прошл. вр.
ზევтюнთ	- некоторый(-ая, -ов)	ოვენი (притяж.)	вы
ზევтюх (нареч.)	- иногда	მესთომ.	- ваш (ваша, ваше)
ზევтюх (ხელი)	- размэр	ოვენი	гонки/ий (ая, оо)
ზევтюх	зоопарк	ონილობერნაცია	- лыжи
ზევтюх (გაუზრუბის, გა-	- растит	ომილი	МОСКОВСКИЙ
გაუზრუბა)		ომილეცეცება (გაოშევევ- ბა, გაოშევეცა)	- выходит замуж
ზევტი	- спина	ომილინი	- конопат
ზევტულ (нареч.)	- точно	გაოშევა (გაოშების, გა-	кошлат
ზევტული	- изумруд	გაოშევა)	
ზევტა (ზევტა)	- море	კომიტეტი	- парашют

69

თაგი	თოვია
თაგი დამნებე	- оставь меня в покое, пож.
თაგისებრი (თაგისებრი)	-косянка

պայման	головная боль
պայմանագիր	- сибирский/ный (-ая, -ое)
պայման	- букет
պայման	- гаммада
պայման	- игра
պայման	/п/ь/
պայման	- пики
պայման	- грется
պայման	тотто
պայման	- приют
պայման	- теплый/ый (-ая, -ое)

๘๙๖

- становятся белыми, белые
- белые
- белый(-ая, -ое)
- геронт
- однажды
- термометр

ט'ז

- **МЕСИЧ**
- **МЕСИЧИ**
- **МЕСТОИМ. САМ (САМА, САМО)**
самоист
- **МЕСТОИМ. САМ**
- **ВОСЕМНадцать**
- **попел**
- **пирка**

၁၂

ուղարկելու	- сказать
ուղարկըն	- что-нибудь сказать
ուղարկըն	- если, или
ուղարկըն	- попытай
ուղարկըն (чистильщ.)	- окажаешься
ուղարկըն	- Турция
ուղարկըն	- он сказал, III п. прошл. вр.

三

5

на (ноб)	-физика
наңғараш (наңғарас)	- январь
наұлаудаң (наұлаудан)	- сирень

T-2

- гаоцабнот, **** յв*** ჩემი *
ქვარია!
 - Познакомьтесь с моим мужем!
 - სომოგებით!
 - С удовольствием!
 - გაიცახთ, յв ჩემი ცოლია!
 - Познакомьтесь с моей женой!
 - ძალიან სისიმოგნოა თქვენი
გაცნობა!
 - Очень приятно с вами познакомиться.
 - ის** პატი შენი* ვდილია?
 - Тот парень ваш сын?
 - დაი, ჩემი შეკლია, გაიცახთ!
 - Да, это мой сын, познакомьтесь.
 - კი კი არის յს** გოგონა?
 - Кто эта девочка?
 - ეს გოგონა ჩემი ქალიშვილია,
ბიბი!
 - Эта девочка моя дочь, Нино.
 - შენ იცხობდ**** ბიბი?
 - Ты знаком(а) с Нино?
 - დაი, ვე ვიცხობ ბიბი.
 - Да, я знаком(а) с Нино.
 - გაიცახთ, յв ჩემი ძვირი
 - Познакомьтесь с моим братом!
 - ვე ვას ვიცხობд****!
 - Я с ним знаком(а).
 - ვერდეთ თქვენ გაცნობა****?
 - Можно с вами познакомиться?
 - სისიმოგებით!
 - С удовольствием!
 - თუ შეიძლება გამაცხობა****
თქვენ ვეცხობი!
 - Если можно познакомьте меня с
вашим другом! ·
 - სისიმოგებით!
 - С удовольствием!

*Ръзмо, ѩубо, ѩюло... – притяжательные местоимения, обычно употребляются вместе с именем существительным, как определяющие слова.

Склонение притяжательного местоимения с именем существительным

ab

საბ. ჩემ-ი შვილ-ი
მოთხ. ჩემ-მა შვილ-მა
მიც. ჩემ-ს შვილ-ს
ნათ. ჩემ-ი(უ) შვილ-ის

- о** показатель им. падежа
- ва** показатель пов. падежа
- ь** показатель дат. падежа
- овъ** показатель род. падежа

В род. падеже теряется согласный звук подежного окончания и остается только -ი.

Напр: შებ-ის ქმრ-ის →
 → შებ-ი ქმრ-ის

Если притяжательное местоимение стоит после существительных: დედა, მამა, ბიძა, ბაბუა, მამიდა,
 დედა и ნათლივა, то они пишутся слитно. Напр:

შებ-დედა	- დედაჩემი
ჩემი მამა	- მამიჩემი
ჩემი ბიძა	- ბიძაჩემი

**Если местоимение третьего лица *оъ* употребляется с глаголом, то оно является личным местоимением. Напр.: *оъ* *зъбъ* (он есть). Но если *оъ* употребляется в паре с существительным, то оно является указательным местоимением. Напр.: *оъ* *девъ* (та женщина).

Запомните! Указательное местоимение *это* показывает близость к первому лицу. Напр.: *эта женщина* (этот мужчина). Указательное местоимение *то* показывает близость ко второму лицу.

Напр.: ეგ ქალი (женщина, которая около тебя). Указательное местоимение ის показывает близость к третьему лицу. Напр.: ის ქალი (та женщина).

*** В вопросительных предложениях часто встречаются специальные вопросительные слова, которые обычно находятся в начале предложения. Напр.: ვინ? (кто)? რა (что)?

ვინ? – вопросительное местоимение, которое употребляется в отношении только человека.

Напр.: ვინ? – ქალი, კაცი, ბავშვი, დედა, შვილი, ნათესავი.

ვინ	არის	ეს	კაცი?
кто	есть	этот	мужчина? (д. п.)

რა – вопросительное местоимение, которое употребляется в отношении всех остальных, одушевленных и неодушевленных предметов.

Напр.: რა? – ქვეყანა, ქალაქი, მდინარე (река), ძაღლი (собака), სოფელი (деревня).

რა სოფელი?

Что за деревня (есть)? (д.п.)

**** გაიცოდით - познакомьтесь с кем-то
 გაცნობა - знакомство, познакомиться
 გამაცნით - познакомьте меня с кем-то

Спряжение глагола ვიცნობ (я знаком с кем-то)²

	მ. რ.	მრ. რ.
I	მე ვიცნობ მას	ჩენ ვიცნობ-თ მას
II	შენ იცნობ მას	თქვენ იცნობ-თ მას
III	ის იცნობ-ს მას	ისინი იცნობ-ენ მას

Глагол ვიცნობ двухличный, в наст. времени, субъектного строя, и изменяется по субъектным личным показателям, а другое лицо – объектное (в двином случае) – не меняется, представлено в третьем лице и не имеет личного показателя. Личное местоимение III лица, выражающее объектное лицо, всегда стоит в дательном падеже.

! ЗАПОМНИТЕ!

Лицо, по которому глагол не спрягается, т.е. по которому глагол не меняет форму, мы называем **НЕОСНОВНЫМ** лицом глагола.

Итак, в глаголе ვიცნობ მე მას одно лицо (მე) – основное, другое (მას) – неосновное.

1 Вопросы, которые возникнут в связи с глаголом გაიცანით, см. ниже (ст.111), а сейчас нужно лишь запомнить формы.

დახასიათება (დახასი- ათების)	- характеристика	ვეროპეული ეზო	- европейск/ий (-ая, -ое)
დახატვა (დახატვის)	- нарисовать	ეკლესია (ეკლესიის)	- двор
დახატული	- нарисованн/ый (-ая, -ое)	ეკონომისტი	- церковь
დაჯიმუშა (დაჯიმუშის)	- оштрафовать	ეკონი	- экономист
დაჯიმუშა (დაჯიმუშის)	- сесть	ენი (ენის)	- посол
დაქა	- стоит (он, она)	ენერგეთიკა (ენერგეთიკის)	- язык
დაქა	- пастает	ენერგეტიკა	- энергия
დაქმა	- стоять	ერთად	- подснежник
დაქა (დაქონის)	- мама	ერთადერთი	- вместе
დაქონი (დაქონის)	- родной язык	ერთო	- единственный
დაქონი (დაქონის)	- самка, курица	ერთონი	- один
დაქონისტი	- свекрье	ერთმანეთი	- один из них
დაქონისტი (დაქონის)	- земля	ერთმანეთ	- друг/ друга
დაქონისტი	- столица	ერთონები (ერთონების)	- однажды
დაქონისტი	- тетя	ერთონები	- национальность
დაქონისტი	- двоюродный брат	ერთონები	- национальн/ый (-ая, -ое)
დაქონისტი	- декан	ერთონი	- этот, эта, это
დაქონისტი (დაქონის)	- декабрь	ერთონი	- то есть
დაქონისტი (დაქონის)	- демократия	ერთონი	- эти (множ.)
დაქონისტი (დაქონის)	- демократичес/ий (-ая, -ое)	ერთონი	- Испания
დაქონისტი (დაქონის)	- ток (электричество)	ერთონი	- посещает
დაქონისტი (დაქონის)	- телеграмма	ერთონი	- говорит ому
დაქონისტი	- депутат	ერთონი	- ласкает
დაქონისტი	- диалог	ერთონი	- шесть
დაქონისტი	- хозяйка	ერთონი	- врач
დოს (утвердительная частина)	- да	ერთონი	- будет у него (не)одуш. пред.)
დოს	- больш/ой (-ая, -ое)	ერთონი	- экспонат
დოსას	- долго	ერთონი	- будет у него (одуш. пред.)
დოსა	- утро	ერთონი	- опускается
დოსოს	- утром	ერთონი	- спешит
დოსოსი	- диплом	ერთონი	- ревнивый (-ая, -ое)
დოსოსი	- директор	ერთონი	- обнимает
დოსოსი	- племянник	ერთონი	
დოსოსი	- документ	ერთონი	
დოსოსი	- цвет	ერთიანი (ერთიანის)	- вокзал
დოსოს (დოსის)	- драма	ერთონი	- вагон
დოსომატურგი	- драматург	ერთონი	- виноградная лоза
დოსო	- время	ერთ (междом.)	- горе!
დოს (დოსი)	- день	ერთიანის წევრობი	- капли волериана
დოსომედელი	- сегодняшн/ий (-ая, -ое)	ერთიანი (ერთიანის)	- валин
დოსო	- сегодня же	ერთიანი	- малчик, сын
დოსო (დოსის)	- именины, праздник	ერთიანი	- сын
დოსი (нареч.)	- сегодня	ერთიანი	- мужественны человек
დოსოსული	- праздник	ერთ	- гл. есть, I п. наст. вр.
		ერთიანი	- роза
		ერთიანები	- розовый цвет
		ერთიანები	- звезда
		ერთიანი	- яблоко
		ერთიანის წევრობი	- сущ. торговля
		ერთიანის (ერთიანის)	- торгует
		ერთიანი (ერთიანი)	- ужин
		ერთიანი	- я стала, I п. наст. вр.

განიერი - широкий (-ая, -ое)
 განდალობაში - в течении
 განდასთობები - просветитель(-ница)
 განაზურება - определение
 (განაზურების)
 განეკურიროს (нар) - «свобенно»
 განაუმობული - сооб/ый (-ая, -ое)
 განყოფა (განწყობა) - распределить, распределение
 განყოფილი - отдел
 (განყოფილი)
 განცხადა (განცხადი) - заявление
 გარდაცვალება (გარდაცვალები) - скончаться, умереть
 გარდაცვალება - умер, III, л. прош. вр.
 გარე - наружний
 გარემობა (გარემოქი) - обстоятельство
 გარეული - дикий (-ая, -ое)
 გარეულება (გარეული) - выстирать
 გასსელელი - выход
 გასაღიძი -ключи
 გასლалა (გასლის) - выйти
 გასინჯვა (გასინჯვის) - рассмотреть, попробывать
 გასომოვარი - незамужняя
 გასუმრევი! - Да здравствует!
 გასურენავი - не мытый
 გამორჩული - в разводе
 გამერიგა (გამერიგი) - остановка
 გამერებული - покажу, I л. буд. вр.
 გამერებული - подарю, I л. буд. вр.
 გაცემული - простужен/ый (-ая, -ое)
 გაცოდა (გაცოდის) - познакомиться
 გაცდე - продать
 გაცდული - проданн/ый (-ая, -ое)
 გაძი - пароход, судно
 გაძო - вкус, привкус
 გაძოვნება - вкус
 განცალე - да заменю я тебя (ласк. об.)
 განგრძლა (განგრძლი) - география
 განტერია (გუმტერი) - геометрия
 გაარი - фамилия
 გველი - змея
 გვერდი (нареч.) - бок
 გვიან (нареч.) - поздно
 გვირდლა (გვირდი) - ромашка
 გზა (გზის) - дорога
 გზნდა - хочешь, II л. наст. вр.
 გვიკოლოვო
 გვიმრი (გიმრის) - гинеколог
 გვიმრი - агат
 გვმორი - герой
 გვიორი - сера
 გვიგო - девушка
 გვიგონა - девочка
 გვიზინუყ - гозинаки
 გვიჭი - поросенок
 გვიღული - градус
 გრამტიკა (გრამტიკი) - грамматика

გრამი - грамм
 გრიპი - грипп
 გრძელი - длинный (-ая, -ое)
 გრძობა (გრძობის) - чувство
 გრძელი - сердце
 გრძელი ერვა - его тошнит
 გულეკოლი - добродеречный (-ая, -ое)
 გულემაჟიგარი - болельщик
 გული - команда
 გურული - Гуриец
 გუმბინ (нареч.) - вчера
 გუმნდელი (нареч.) - ч. позавчера
 გუმნენი (нар) - ч. позавчера

9

და - 1) састра, 2) союз "И"
 დაარსა - учредил, основал
 დაასლოებით - приблизительно
 დაბადი - родился
 დაბლი - никакий (-ая, -ое)
 დაბლუ - вниз, внизу
 დაბრანდით - садитесь, II л. повел. накл
 დაბრუნდა - вернулся, III л. прош. вр.
 დაგვანუა (აუგვანუქი) - опоздание
 დადგენილუა - постановление
 (დადგენილების)
 დაძოვითი - положительный (-ая, -ое)
 დაძინი - ходит
 დაგვლება (დაგვლების) - задание, поручение
 დაგვლერება - осмотреть, осмотр
 (დაგვლერების)
 დათვი - медведь
 დაკეგებული - задержанный (-ая, -ое)
 დაკრძალება (გაკრძალი) - похороны
 დამრცხება - поражение
 (დამრცხების)
 დამუზებელი - учредитель
 დამეტრიანია - письменность
 (დამეტრიანი)
 დან (დანის) - нож
 დაჭრული (დაჭრული) - приглашение
 დარბაზი - зал
 დარტვა (დარტვის) - удар
 დასაკუთით - запад
 დასწერება (დასწერების) - отдых
 დასასესქელი სახლი - дом отдыха
 დასასული - конец
 დასაწირი - что нужно написать
 დასაწისი - начало
 დასხელით - садитесь, II л. повел. накл
 დათხრინება - летает
 დაღმორთი - спуск
 დაწირილი - написанн/ый (-ая, -ое)
 დაწერი - ложись, (ты лег)
 დაწერა - он лег, III л. прош. вр.

ЗАПОМНИТЕ!

Когда двухличный глагол настоящего времени субъектного строя, то им, выражющее ОСНОВНОЕ ЛИЦО, СТОИТ В ИМЕННИТЕЛЬНОМ ПАДЕЖЕ, А НЕ ОСНОВНОЕ ЛИЦО - В ДАТЕЛЬНОМ ПАДЕЖЕ.

осн.л	субъек.ст.	неосн. л.
им.п.		дат.п
	V	
მე	ვიცნობ	მას
შენ	იცნობ	მას
ის	იცნობ-ს	მას
ლევან-ი'	იცნობ-ს	ნინო-ს

Напр.:
Допишите:

კაც...	იცნობ...	ლია...
ქალ...	იცნობ...	ბადრი-ს
გიორგი	იცნობ...	კაც-ს
თამაზ-ი	ამენებ-ს (строит)	სახლ... (дом)
ეთერ...	ხატავ-ს (рисует)	სურათ... (картину)
ნანა...	ეკრავ-ს (швец)	კაბა-ს (платье)
მანანა...	ნერ-ს (пишет)	დავალება... (задание)
მერაბ...	კითხულობ-ს (читает)	ნიგბ... (книгу)

Миниатюры Адишского четвероглава (879 г.).

Миниатюры Джурукского четвероглава (936-940 гг.).

1 Окончания собственных имен в им. падеже
следуют общим правилам (см. ст. 20).

Итак, им. пад. მანანა - Ø	თამაზ-ი
ელენე - Ø	თაბაზ-ი
გორგი - Ø	ეთერ-ი
ნინო - Ø	ლევან-ი
ნუნუ - Ø	ნ. д.

Лексика:

Вопросительные слова - კითხვები სიტყვები:

ვინ - кто?	სად - где?	როდის - когда?
რა - что?	საიდან - откуда?	როგორი - какой? какая? какое?
ვისი - чей? чья? чье?	საითებ - куда?	რომელი - который? которая? которое?
		რამდენი - сколько?
		როგორ - как?
		რატომ - почему?

ჭური	- хлеб	ტუალეტი	- туалет	ქუჩა	- улица
მარილი	- соль	აბაზანა	- ванная к.	უნივერსიტეტი	- университет
ფული	- деньги	ოთახი	- комната	სკოლა	- школа
წყალი	- вода	კარი	- дверь	საავადყოფო	- больница
სახლი	- дом	ფანჯარა	- окно	აფთავა	- аптека
საქმე	- дело	მაგიდა	- стол	სადგური	- вокзал
ბინა	- квартира	სკამი	- стул	აეროპორტი	- аэропорт
მანქანა	- машина	ტელეფონი	- телефон	ავტოსადგური	- автостанция
რესტორანი	- ресторан	ოფისი	- офис	ნავსადგური	- порт
კავში	- кафе	ფოსტა	- почта	კინოთეატრი	- кинотеатр

ცა	- небо	ტბა	- озеро
ზე	- солнце	წყარო	- родник (ключ)
მთვარე	- луна	მნიშვნელი	- поле
ვარსკვლავები	- звезды	უდაბნო	- пустыня
(ვარსკვლავი)	- звезда	მცენარე	- растение
ჰაერი	- воздух	ხე	- дерево
ღრუბელი	- облако (туча)	ბალახი	- трава
მთა	- гора	მინა	- земля
ზღვა	- море	ბუჩქი	- куст
დედამიწა	- земля (шар)	ტყე	- лес
ოკეანი	- океан	ყვავილი	- цветок
მნვერვალი	- вершина	ცხოველი	- животное
ქედი	- хребет	მერი	- насекомое
მდინარე	- река	ფრინველი	- птица

აძლევები	- дает, отдает	ბიძარი	- двоюродный брат
აჭარა (აჭარის)	- Аджара	ბატუ	- мальчик
ახალგაზრდა (ახალგაზრდის)	- молодой (-ая, -ое)	ბენეფიცია	- темный (-ая, -ое)
ახალი	- новый (-ая, -ое)	ბოლო	- извинение
ახალმომილი	- новорожденный	ბოლოცი	- бутылка
ახლა (ჩარები)	- сейчас	ბოლოციური	- конец
ახლობელი (იარები)	- теперешний	ბოლოცური	- редиска
ახლაუკი (ჩარები)	- сейчас же	ბორისიანები	- овощи
ახლო, ახლოს (ჩარებისაკი)	- близкий	ბორისიური	- брильянт
ახლობელი	- близкий (-ая, -ое)	ბორისიური	- рис

გ

შაბუა (ბამუას)	- дед, дедушка	ბეტი	- муха
შაბურუანი (ბამურუანი)	- баклажан	ბუტი	- соловей
შაბურე	- дитя, ребенок	ბუტარეთი	- Болгария
შაზრი (ბაზრის)	- базар, рынок	ბუტება (ბუტების)	- природа
შაზრობი (ბაზრისის)	- ярмарка	ბუტი	- мяч
შაზრი (ბლის)	- червяк	ბუტეტი	- буфет
შაზრისი	- подушка	ბუტეტი	- шар
შაზრისა (ბაზრისის)	- вата		

გ

გაგუა (გამუას)	- узнать	გაგუაზენა (გაგუაზნის)	- послать, выслать
გაგუაზი	- пошлина	გაგუაფერა	- переходящий
გარამი	- письмо	გაგუბი	- отходит
გარი	- багаж	გაგუბა (გაგუბის)	- передача
გარეული	- птенец	გაგუბასევერი	- переход
გარეული (ბატქის)	- бедро	გაგუბასევერი	- распространенное предложение
გარეუნი	- янтарик, барашка	გაგუბასევერი	- весна
გარეუნი (ბაქის)	- господин	გაგუბასევერი	- газета
გარო	- платформа	გაგუბასევერი	- отопление
გარია (ბეგის)	- сад	გაგუბასევერი	- выдать замуж, выйти замуж
გარია	- звук	გაგუბასევერი	- замужняя
გარია (ბეგის)	- бабушка	გაგუბასევერი	- урок
გარი	- участок, судьба	გალერეა (გალერეის)	- галерея
გარინი	- счастливый	გამარჯვები (გამარჯვების)	- приветствие при встрече
გარეული (ბეგუნების)	- счастье	გამარჯვები	- проспект
გარეული	- много	გამოიდის	- выходит
გარეული	- белзяж	გამოიდის	- вышел, III л. прош. вр.
გარინი	- бензин	გამოუკლება (გამოუკლები)	- вылечь
გარი	- монах	გამოუკლებისაბობა	- издательство
გარეულა (ბეგუნების)	- воробей	გამოუკლებისაბობა	- выпеченный (-ая, -ое)
გერი	- мех	გამოუკლება	- изображение
გერედი (ბეგის)	- колыцо, печать	გამოუკლება (გამოუკლები)	- выставка
გერეთი	- приложи/ый (-ая)	გამოუკლების	- выдающ/ийся (-аяся)
გერეთი	- библиотека	გამოცხადება (გამოცხადების)	- экзамен
გინა (ბინის)	- квартира	გამოცხადება (გამოცხადები)	- умножить
გინგისაფინი (ბინგისის)	- биография	გამოცხადები	- продавец
გინკოვა (ბინკუის)	- биология	გამოცხადები	- худ/ой (-ая, -ое)
გინკოვა	- био	გინგისანი	- просвещение
გინკოვა	- бюро	გინგისანი	- развитие
გინკოვი	- бюджет		
გინკოვა	- тетя		
გინა, გინა (ბინის)	- дядя		

197

ამინდი - погода
 ამინდანა (местоим.) - так/ой (-ая, -ое)
 ამისთობი (местоим.) - для этого
 ამიტობ (нареч.) - поэтому
 ამოვეფირ (амигуლ) - спож. глагол, подниматься,
 ამოვეფი - выбирать, избрать
 ამორჩული (аморჩული) - выбранный (-ая, -ое)
 ამოცანა (ამოცანის) - задача
 ამოწებ (ამოწებმბ) - проверяе
 მან შემოწება -
 ამოწებ - теперь
 ამოწებს - доказывает
 ამფითეატრი - амфитеатр
 ამზნგი - товарищ
 ან - союз или, либо
 ანანი - азбука, алфавит
 ანთები (ანანთები) - светит
 მან გაანათა -
 ანალიზი - анализ
 ანანისი - ананас
 ანატომია (ანატომის) - анатомия
 ანგлიური - счет
 ანგრძელება (нანგრძებ) - считает
 მან ანგრძება -
 ანგина (ანგინის) - ангина
 ანდერძი - завещание
 ანთება (ანთების) - 1) зачек, 2) восполнение
 ანთია - горит
 ანკეტა (ანკეტის) - анкета
 ანუ - то есть (союз), или
 აპტიქს - прости
 აპრილი - апрель
 არ - отрицательная частица
 არა - нет
 არავან (отрицат. мест.) - никому
 არავის - никого
 არავისი - ничей
 არავედ (союз) - но
 არავინ (არავინის) - сметана
 არავური - ничего
 არავი (არავის) - водка
 არალეგები - каникулы
 არამუჭა (არამუჭას) - арифметика
 არის - есть
 არსება (არსების) - существо
 არსებოთი - существителный
 არტყამი (დაარტყამ) - ударяет
 მან დაარტყა -
 არჩევა - избрать, выбрать
 არი (частица) - ни
 არწივი - орел
 არხი - канал
 ასაკი - возраст
 ასანთი - спичка
 ასე (нареч.) - так

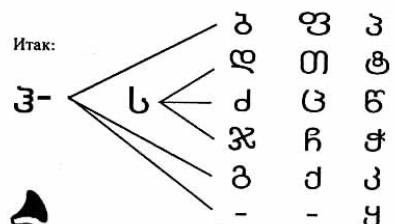
ასევე - таюке
 ასევი - так/ой (-ая, -ое)
 ასი - сто
 ასო - буква
 ასომთაერული - заглавная буква
 ასეული (შესეული) - аспект (грам.)
 მან შესეული - исполняет
 ასტრონომია (ასტრონომიის) - астрономия
 ასული - дочь
 ასწორებს (გამწორებს) - исправляет
 მან გამწორა -
 ატამა - персик
 აუდიტორია (აუდიტორიის) - аудитория
 აუზი - бассейн
 აუთოგრამ (დაუთოგრამ) - гладит
 დაუთოგრამი -
 აუცილებლივი - необходимый
 აუცილებლავი - обязательно
 აუსებს (დააუსებს) - ценит, оценивает
 მან დააუსება -
 აუფინა - постелено
 აუფინები - аптека
 აურება (აურებს) - взлет
 აურნდება - взлетит
 აუსაზეთი - Абхазия
 აქ - здесь
 აქებს (შეაქებს, მან შეაქო) - хвалит
 აქებან - отсида
 აქებენ - сюда
 აქები - имеет (неодушев. предмет)
 აქებები - верблуд
 აქტი - акт
 აღარ (отриц. членительное) -
 აღებს (გააღებს, მან გააღირავთ) - открывает
 აღმართი - подъем
 აღმართოს ხარისხი - превосходная степень (гра)
 აღმარენტებული - строитель
 აღმარენტული - восток
 აღმოჩენა - обнаружить
 აღმოცენა (აღმოცენის) - исчислить
 აღწერა (აღწერის) - описать
 აშენება (აშენების) - построить
 აშენებული - построенный (-ая, -ое)
 აშენებული (აშენებულის) - пристройство
 აჩენებს - показывает
 აჩერებული - ускоренный (-ая, -ое)
 აცვია - надет(-а, -о)
 აცხადებს (გამოაცხადს) - объявляет
 მან გამოაცხადა -
 აცხობს (გამოაცხომს, - печет
 მან გამოაცხომ

Г-З

- რა გქვია* შენ? Как тебя зовут?
- მე გქვია ნანა. Меня зовут Нана.
- რა პერსი შენს დას? Как зовут твою сестру?
- ჩემს დას პერსია მერი. Мою сестру зовут Мери.
- რა პერსი შენს ცოლს? Как зовут твою жену?
- ჩემს ცოლს პერსია ნინი. Мою жену зовут Нини.
- შენს ქმარს გოორგი პერსი? Твоего мужа зовут Георгий?
- დიაბ, ჩემს ქმარს გოორგი პერსია. Да, моего мужа зовут Георгий.
- თუ შეიძლება, მითხარით თქვენ სახელი! Если можно, скажите ваше имя!
- ჩემი სახელია ნუნუ. Мое имя Нуну.
- თქვენ სახელი? Ваше имя?
- ვარა. (Меня зовут) Мария.
- რა პერსია თქვენს შეილიშვილს? Как зовут вашу внучку?
- ჩემს შეილიშვილს თინა' პერსია, მოფერებით თინას ვედაბით. Мою внучку зовут Тина, ее ласкательное имя (ласкательно зовем) Тика.

Таблица объектных личных показателей	
მხ.რ.	გრ.რ.
I ბ-	გვ-
II ბ-	გ-
III პ-ს-, ვ-	პ-ს-, ვ-(σ)

В I и во II лице как в ед. так и во мн. числах прямые и косвенные объекты¹ имеют одинаковые показатели, а в III лице прямой объект в современном грузинском языке не имеет показателя. Показателями III лица პ-, ს-, ვ- как в ед., так и во мн. числах обозначается только косвенный объект, употребляются же они лишь перед смычными согласными, в остальных случаях показатель отсутствует.
 პ - употребляется перед: ბ ც გ ქ ც ყ
 ს - " — " — : ფ თ ტ დ ც ნ ჩ ჭ

Спряжение глагола გქვია в наст. времени

მხ.რ.	
I ბე	ბ-ები-ა
II შენ	გ-ევი-ა
III მას	პ-ები-ა
	მრ.რ.
I ჩვენ	გვ-ები-ა
II თქვენ	გ-ები-ა-თ
III მათ	პ-ები-ა-თ

- Прямой объект-предмет, на который непосредственно переходит действие. Он может стоять в дательном и именительном падежах.
- Косвенный объект - предмет, на который косвенно переходит действие. Он стоит всегда в дательном падеже. Косвенный объект имеют все трехличные и пассивные двухличные глаголы (см. 82).

Напишите следующие глаголы в третьем лице и запомните!

Примеры:

В I лице	В III лицо
Мы зовутся я ... (меня зовут что-то)	Мы зовутся я ... (его/её зовут что-то)
Мы имеем я ... (я имею что-то)	Мы имеем я ... (он/она имеет что-то)
Мы имеем кого-то я ... (я имею кого-то)	Мы имеем кого-то я ... (он/она имеет кого-то)

Мы пить хочется, мы голоден, мы похож на меня, мы кажется, мы верю, мы слышу, мы даёт, мы нужно, мы верю, мы хочу, мы люблю.

ЗАПОМНИТЕ!

Если за объектным личным показателем I лица следуют гласные -а или -о, то они налипают во всех лицах в обоих числах. Напр.:

Мы зовутся я ...	Мы зовутся я ...	Мы зовутся я ...
мы зовутся я ...	мы зовутся я ...	мы зовутся я ...
Мы зовутся я ...	Мы зовутся я ...	Мы зовутся я ...

Если за объектным личным показателем I лица следует гласный -и, он может не изменяться во всех трех числах, но порой в III лице обоих чисел вместо этого гласного может появиться гласный -у:

Мы зовутся я ...	Мы зовутся я ...	Мы зовутся я ...
мы зовутся я ...	мы зовутся я ...	мы зовутся я ...
Мы зовутся я ...	Мы зовутся я ...	Мы зовутся я ...
мы зовутся я ...	мы зовутся я ...	мы зовутся я ...
Мы зовутся я ...	Мы зовутся я ...	Мы зовутся я ...

В глаголах объективного строя, обычно, наличествуют и субъектные и объективные личные показатели, хотя сами глаголы могут быть не только двухличными, но и одноличными. В одноличных глаголах объективного строя одно лицо опущено, по смыслу, но в глаголе наличествует показатель лица (если он не утерян по фонетическим причинам). Так что одноличные и двухличные глаголы объективного строя по форме одинаковы.

До нас дошли иллюстрированные рукописи Гелатского, Джручского и Алавердского четырехглавов.

1 В конце глаголов выделены показатели третьего субъектного лица ед.ч. и показатель мн. ч.

мы	-ну, ну-ка (междом.)	автобус
мыла	- ванная	автомашин
мыла (мыла, мыл, мыла)	- привязывает, запрягает	автомат
мыла	- баня	автономный(-ая, -ое)
мыла (мыла, мыл, мыла)	- поручает, сдает	автор
мыла (мыла, мыл, мыла)	документ;ჩაմოւիլ,	авторитет
мыла (мыла, мыл, мыла)	մասնակիություն	азербайджанец
мыла	- таблетка, лекарство	мысль, смысл, мнение
мыла	- абьютиент	(որմեն աշխատ)
мыла	- шалк	мыла (мыла, мыл, мыла)
мыла (мыла, мыл, мыла)	- возвращает, грам. склоняет	мыло
мыла (мыла, мыл, мыла)	մասնակիություն	мыть встанет (повел. накл.),
мыла	- опаздывает	чаще иронически
мыла	- соизволит встать	мыться
мыла	- дача	на десять
мыла (мыла, мыл, мыла)	- строит	на ват
мыла	- построенный (-ая, -ое)	балкон
мыла	- август	интересует
мыла (мыла, мыл, мыла)	- опаздывает	на крыше
мыла (мыла, мыл, мыла)	- так же	академия
мыла (мыла, мыл, мыла)	- собирает	академик
мыла (мыла, мыл, мыла)	զանազան (մաշակոր-	агроном
мыла (мыла, мыл, мыла)	զանազան (մաշակոր-	продолжает
мыла	- опаздывает	человек
мыла	- встает	место
мыла	- ты встал, II л. прош. вр.	встать
мыла	- встань (повел. накл.)	встречать
мыла	- легко	вверх
мыла	- идет вверх	впротив
мыла	- входит в	впротив
мыла	- вспоминаешь	вспоминать
мыла	- рано	взрывать
мыла (мыла, мыл, мыла)	- объединяет	вздох
мыла	- взордом	вздох
мыла	- взородром	вздох
мыла	- он болен, она больна	вздох
мыла	- больной (-ая, -ое)	вздох
мыла	- поднимусь, I л. буд. вр.	вздох
мыла	- зажег, зажгла, I л. прош. вр.	вздох
мыла	- я встал	вздох
мыла	- я вспомнил, поднялся, I л. наст. вр.	вздох
мыла	- мебель	вздох
мыла	- злой (-ая, -ое)	вздох
мыла (мыла, мыл, мыла)	- наполняет	вздох
мыла (мыла, мыл, мыла)	- автобиография	вздох
мыла (мыла, мыл, мыла)	(ազդուցողագոյնուն)	столик
мыла (мыла, мыл, мыла)	(մաշակոր)	готовит
мыла (мыла, мыл, мыла)	մասնակիություն	кончает
мыла (мыла, мыл, мыла)	(մաշակոր)	закавказье

СЛОВАРЬ

Структура словаря

В качестве самостоятельных лексических единиц в словарь включены все части речи, которые встречаются в данной книге. Лексические единицы расположены в алфавитном порядке и имеют при себе соответствующие характеристики, а именно, указано к каким частям речи они принадлежат; изменяемые слова даны в нескольких формах.

Имя существительное приводится в словаре в форме именительного падежа единственного числа и указана форма родительного падежа тех существительных, основа которых изменяется при склонении.

Имя прилагательное представлено в словаре в форме именительного падежа и при переводе дана форма мужского рода. Окончание именительного падежа мужского рода выделено вертикальной чертой. Тут же приводятся окончания женского и среднего рода.

Глагол в основном дается в настоящем времени в третьем лице, а затем следуют формы будущего и прошедшего совершенного времени.

Глагольная форма прошедшего совершенного вида вместе с местоимением, если оно стоит в повсевременном падеже, а если нет, то местоимение не приводится.

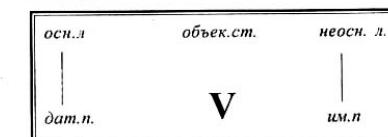
Условные сокращения

буд. вр. - будущее время	наст. вр. - настоящее время
вопр. местоим. - вопросительное	обст. - обстоятельственный (падеж)
местоимение	пад. - падеж
вр. - время	преф. - префикс
гл. - глагол	повслит. - повсилительное наклонение
грам. - грамматика	пов. - повествовательный (падеж)
дат. - дательный (падеж)	прилаг. - прилагательное
сд. ч. - единственное число	прич. - причастие
зват. - зватательный (падеж)	прош. вр. - прошедшее время
им. - именительный (падеж)	род. - родительный (падеж)
л. - лицо	см. - смотри
межд. - междометие	соверш. - совершенный вид
местоим. - местоимение	сущ. - имя существительное
мн. ч. - множественное число	твор. - творительный (падеж)
накл. - наклонение	указат. местоим. - указательное
напр. - например	местоимение
нареч. - наречие	ч. - число

194

ЗАПОМНИТЕ!

Когда глагол объектного строя в наст. времени, ОСНОВНОЕ ЛИЦО¹ ПРЕДСТАВЛЕНО В ДАТЕЛЬНОМ ПАДЕЖЕ, А НЕОСНОВНОЕ ЛИЦО - В ИМЕНИТЕЛЬНОМ.

Двухличные глаголы

θց թ-վոր-ա	ու (ո)	(меня зовут...)
θց թ-օվշ-ե	ու (ս)	(у меня есть...)
θց թ-յազ-ե	ու (ս)	(у меня есть...)

Одноличные глаголы

θց թ-միաց-ե	ս (я сплю)
θց թ-Շո-ա	(я голоден)
θց թ-Ցով-ա	(мне холодно)

Спряжение глагола θկորհցէծ (мне нужно)

թե. բ	թր.
θց թ-ժորհցէծ-ա	ու (գուլ-ո)
թցն թ-ժորհցէծ-ա	ու (գուլ-ո)
թան ս-ժորհցէծ-ա	ու (գուլ-ո)

թր. բ.	թր.
թցն թ-ժորհցէծ-ա-տ	ու (գուլ-ո)
թան ս-ժորհցէծ-ա-տ	ու (գուլ-ո)

ЛЕКСИКА:

Приветствие, прощание:
մուսալմցձա, գամՑըուղոնցձա:

գուլա մՑըուղոնցձա! - Доброе утро!
Ծամյ մՑըուղոնցձա! - Доброй ночи!
Спокойной ночи!
Տալամո մՑըուղոնցձա! - Добрый вечер!
Ժոլո Եցնցձա! - Спокойной ночи!
ԹՑըուղոնցձտ! - Прощай(те)!
(Да будет с вами мир д.п.)
ԵաՑամցու! - До свидания!

Благодарность, извинение:
Ցագլոնձա, Ցոգոնձու Ցոնցու:

Ցագլոնձ(т)! - Спасибо!
Ցոգու Ցագլոնձ! - Большое спасибо!
Ցոգոնձու! - Извините!
Ցագլոնձ Ցոնցու! - Прощу извинить!
Ցացլրացաց! - Извините!
Ցանցուցու! - Простите!
Ցու Ցոնցու! - Если можно, пожалуйста!

1 Основное лицо морфологически может быть и субъектом (S) и объектом (прямым или косвенным), но в данном случае это не имеет значения.

T-4

- რა გვარი(სა) ხართ?
- Ваша фамилия?
- მე ვარ ბაგრატიონი.
- Моя фамилия Багратиони.
- თქვენი ცოლი რა გვარია?
- Как фамилия вашей жены?
- ჩემი ცოლი მებაძეა.
- Фамилия моей жены Менабде.
- თქვენი მეგობარი რუხაძეა?
- Ваш друг Рухадзе?
- არა, ჩემი მეგობარი ხარაძეა.
- Нет, мой друг Харалдзе.
- ქალბატონი*, რა გვარი(სა) ხართ?
- Госпожа, как ваша фамилия?
- მე სტურუა ვარ.
- Моя фамилия Стурела.
- ბატონი* გორგო, თუ შეიძლება,
თქვენი გვარი გვითხოვთ.
- Господин Георгий, пожалуйста, скажите
вашу фамилию.
- მე გვარად** დადიანი ვარ.
- Я по фамилии Дадиани. (д.п.)
- Моя фамилия Дадиани.

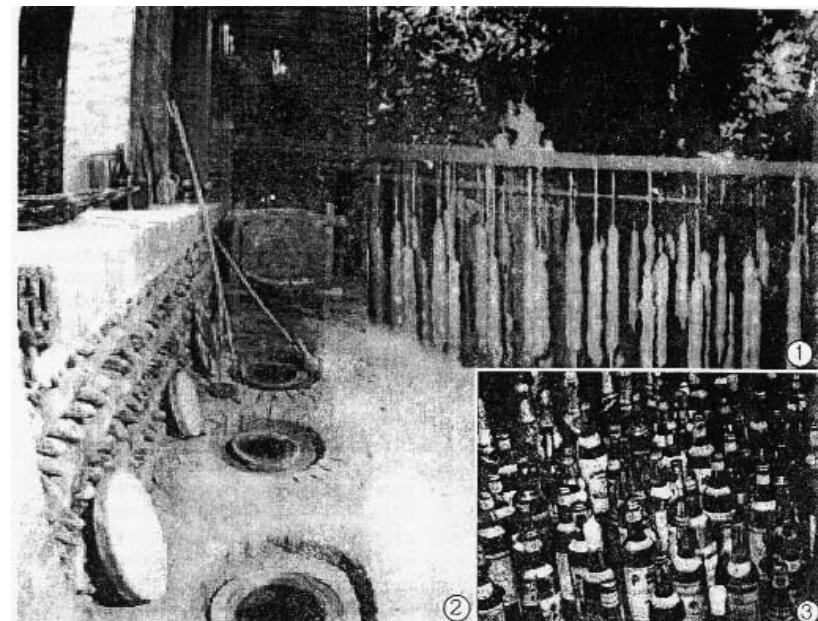
* В грузинском языке при обращении к старшим и уважаемым лицам перед именем употребляют ბატონი (госпожа) и ბატონი (господин).

Напр.: ბატონი გორგო! ბატონი თოარ! ქალბატონი ელენე! ქალბატონი თამარ! Это вежливая форма обращения, можно перевести на русский язык, как "Господин", "Госпожа" и как "Уважаемый", "Уважаемая".

** გვარად (по фамилии) - аდ - показатель обстоятельственного падежа (ვთარებითი ბრუნვა).

T-5

- რა ეროვნებისა ხარ?
- Ты какой национальности?
- მე ქართველი ვარ.
- Я грузин.
- ზენ სომები ხარ?
- Ты армянин?
- არა, მე აზერბაიჯანელი ვარ.
- Нет, я азербайджанец.
- ის კაცი რა ეროვნების არის?
- Тот мужчина какой национальности?
- ის კაცი ქართველია.
- Тот мужчина грузин.
- თქვენ სადაური ხართ?
- Вы откуда?
- მე ინგლისელი ვარ.
- Я англичанин.
- თქვენ?*
- А вы?
- მე იაპონელი ვარ.
- Я японец.
- თქვენ ქართველები** ხართ?
- Вы грузины?
- დიაბ, ჩენ ქართველები ვართ.
- Да, мы грузины.
- ისინი რინ არიან?
- Кто они?
- ისინი რუსები არიან.
- Они русские.

Лексика:

ვაზი - лоза, ვენახი - виноградник
მინის ნავერი - земельный участок
ყურძენი - виноград, მტევანი - кисть, гроздь
ზერები - большие виноградники
ჯიში - сорт, ნერგი - саженцы
მარანი - магазин (помещение для хранения вина)
ძველი - квеври (винный кувшин, зарытый в землю)
კასრი - бочка, დოქა - кувшин, ყაბბი - рог
ღვინის თასი - чаша, кубок для вина.

1. Чурчхели любимые сладости детей. 2. Марани (квеври - хранилище вина). 3. Грузинское вино, коньяк, водка, шампанское. 4. Михеты, Светицховели. Изображение лозы на западном фасаде

"Шен ხარ ესხახი" ("Ты - лоза") песнопение. Исп. ансамбль "Рустави". Худ. рук. А. Эркомашвили

193

ქართული ვაზი და ქართული ღვინო

ქართველი კაცის ცხოვრებაში ვაზს უდიდესი ადგილი უჭირდება. იგი ოდიოტერივე იყო მისამართის არა მარტო სახოფლო-სამეურნეო კულტურა, არამედ სახოფლო ძალისა და ენერგიის მიმღები. როგორც უკვე მერავალვერ აღინიშნა, ტბილის ნინო საქართველოში ვაზის კურით ხელში შემოვიდა. ეს ქარგად ასსოვდა ყველა ქართველს. უკვე უკვე ეს ქარგად იცოდა მტერმაც და, უპირველეს ყოვლისა, ვენახის განადგურებას დადილობდა. რამდენჯერ გადაუწვავთ იგი, მაგრამ მაინც ვერ გაუნადგურებიათ.

ვაზის კულტი და მისთამი უდიდესი სიცვარული გამოვლენილია ქართველი ხალხის ფოლკლორში, მის სიმღერებში და იმ დიდებული ტაძრების კედლებზე, რომელთაც ვაზის ამონულურთმებული ხეეულები და მტევნები აჩვენებს. ვაზი ქართველისათვის შრომის, ძლიერებისა და სოლამაზის სიმბოლო.

საქართველოში ითხოვს ზემო ჯიშის ვაზი ხარობს. ქართული ღვინოები საერთაშორისო გამოუწევებზე ღირსა და კურცხლის მედლებს იმსახურებენ. დაინის დამზადების ტექნოლოგია მკუთად რომელია. ღვინოს, ჩვეულებრივ, მინაპი ჩატალულ თიხის ქვეშავებში ინახავნ ამ ადგილს მარან ჰქვია საქართველოში არა კლდეში ნაშენი მარანი, სადაც ორ შილაობა დაკალიტრზე ზემო დაინის ინიციბა.

Грузинская виноградная лоза и грузинское вино

В жизни грузина виноградная лоза занимает огромное место. С давних времен она была для него не только сельскохозяйственной культурой, но и источником жизненной силы и энергии. Как уже неоднократно отмечалось, Св. Нина пришла в Грузию с крестом из виноградной лозы. И это хорошо помнили все грузины. Хорошо было известно это и врагам, которые в первую очередь стремились уничтожить виноградники. Сколько раз они сжигали их, но уничтожить все-таки не смогли.

Культ лозы и огромная любовь к ней нашли отражение в грузинском фольклоре, в грузинских настенках и на стенах величественных храмов, украшенных различными орнаментами из лозы и виноградных гроздьев. Виноградная лоза для грузина является символом трудолюбия, силы и красоты.

В Грузии произрастает более 100 сортов винограда. Грузинские вина получают на международных выставках золотые и серебряные медали. Виноделие требует сложной технологии. Вино обычно хранят в зарытых в землю глиняных кувшинах (квери). Место, где хранится вино, называется "марани". В Грузии есть выдолбленный в скале марани, где можно хранить более двух миллионов декалитров вина.

- რამდენი ნლის(ა) ხარ?
- Сколько тебе лет?
- მე ათი ნლის(ა) ვარ.
- Мне десять лет.
- შენი უმცროსი და რამდენი ნლისაა?
- Сколько лет твоей младшей сестре?
- ჩემი უმცროსი და ხუთი ნლისაა.
- Моей младшей сестре пять лет.
- დედაშენი რამდენი ნლისაა?
- Сколько лет твоей маме?
- დედაჩემი თომოცი ნლისაა.
- Моей маме сорок лет.
- მამაშენი?
- А твоему отцу?
- მამაჩემი დედაჩემზე** თოხი ნლით უფროსია.
- Мой отец на четыре года старше моей мамы.

Неопределенные числительные:

ბევრი,	მრავალი	- много
ცოტა		- мало

*Имя числительное

В грузинском языке имена числительные делятся на:

- 1) количественные (რაოდებობითი), вопрос: რამდენი(сколько)?
- 2) порядковые (როგორითი), вопрос: რომელი(который)?
- 3) дробные (ნილობითი), вопрос: რა ბანილი (მერამდენედი) - (какая часть от целого)?

Количественные числительные бывают простые и сложные. Простые: ნული, ერთი, ორი, სამი, ოხო, ხუთი, ექვსი, შვიდი, რვა, ცხრა, ათი, ოც (20), ასი (100) მილიონი (1000000).

Сложные числительные, которые состоят из нескольких слов в основном пишутся слитно. Например: სამოცი (60), ოხმოცი (80). Слитно пишутся также числительные соединены союзом „და“.

Например: ოცდახუთი (25), სამოცდაშივიდი (67), ოხმოცდამეტეცი (97) и числительные от 11-ти до 19-ти: ოერთმეტი (11), ოორმეტი (12), ცამეტი (13), ოთხმეტი (14). Остальные сложные числительные, в которых отсутствует союз „და“ (и подразумевается +) пишутся раздельно.

Например: ას ორი (102=100+2), ათას ცხრაას რვა (1908=1000+900+8)

ЗАПОМНИТЕ!

1. От количественных числительных образуются порядковые числительные с помощью префикса и суффикса მე-ი. Например: მე-ორ-ე, მე-სამ-ე и т.д. (исключение პირველი (первый)).

2. От порядковых числительных с помощью суффикса -ო образуются дробные числительные. Например: მე-სამ-ე-დ-ი, მე-ოთხ-ე-დ-ი и т.д. (исключение ნახვარი - половина)

მილიონი целый (ას, იე)

Образование количественных числительных от 11-ти до 19-ти:

ତେରନ୍ତମିଶ୍ରି	←	କଟ-େରନ୍ତ-ମିଶ୍ରି
ଟାରନ୍ତମିଶ୍ରି	←	କଟ-ଟାରନ୍ତ-ମିଶ୍ରି
ପାମିଶ୍ରି	←	କଟ-ପାମ-ମିଶ୍ରି
	କ୍ର	
ଟାରନ୍ତମିଶ୍ରି	←	କଟ-ଟାରନ୍ତ-ମିଶ୍ରି
ଟେଲୁଗୁମିଶ୍ରି	←	କଟ-ଟେଲୁଗୁ-ମିଶ୍ରି
ଟାରନ୍ତମିଶ୍ରି	←	କଟ-ଟାରନ୍ତ-ମିଶ୍ରି
	କ୍ର	
ଟାରନ୍ତମିଶ୍ରି	←	କଟ-ଟାରନ୍ତ-ମିଶ୍ରି
ଟାରନ୍ତମିଶ୍ରି	←	କଟ-ଟାରନ୍ତ-ମିଶ୍ରି

Определите составные части числительных и напишите цифрами.

ოცდაორი, ოცდაოთხი, ორმოცი, ოცდაათი, სამოცი, სამოცდახუთი, ოცდათხუთმეტი, სამოცდაათი, სამოცდაათი, ოთხმოცი, ორმოცდაათი, ოთხმოცდაათი, ოთხმოცდახუთი, ოცდაათმეტი, ირმოცდაცხრა, სამოცაათმეტი. სამისა, ათასი (пример: ოცდაორი 20 და 2).

Примеры:

количественные	порядковые	дробные
სამ-ი (3)	მე-სამ-ე (მე-3) III	მე-სამ-ე-დ-ი (I/3)
თერთმეტ-ი (11)	მე-თერთმეტ-ე (მე-11) XI	მე-თერთმეტ-ე-დ-ი (I/11)
ოცდახუთ-ი (25)	ოცდა-მე-ხუთ-ე (25-ე) XXV	ოცდა-მე-ხუთ-ე-დ-ი (I/25)

**-Գ(на) - послелог, присоединяется к дательному падежу (Յօց. ծր.), при этом падежное окончание всегда опускается. Напр.: ուր-կ-Նոյ գոյահիմեկ-Նոյ

ЗАЙМЕМСЯ НЕМНОГО АРИФМЕТИКОЙ!

- + මිතාත්‍යේද
 - ඇරත්ස මියුළුමාත්‍රීත යුරුති, තෝරුවා මරු (1+1=2)
 - ගමිණිපැලුවා
 - කුටිස ප්‍රාග්‍රාමාදිනාත මරු, තෝරුවා සාමු (5-2=3)
 - ✗ ගම්බුරුවැදුවා
 - අනි ගායාමරාවාදිනාත සාම්ජී** , තෝරුවා මුළුදායනි (10X3=30)
 - : ගායුණා
 - අනි ආයුගත මර්ඡී** . තෝරුවා කුමාර (10-2=5)

Напишите словами: III, V, IX, X, XX, XI, XV, XIV, XXI, 77, 101, 1005, 1110, 1955, 1998, 2000

ЛЕКСИКА:

- საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად, ამგვარი მშენებლობის დროს სამშენებლო სამუშაოების დაწყებას ნინ უძლიერ გარემოს დაცვის პროგრამის განხორციელება. პროგრამა გულისხმობს კველა საკითხის დეტალურ შესწავლას, რომელიც შეიძლება წამოიწყრას მშენებლობის დროს. ყოველივე ეს გათვალისწინებული იქნა.

ამჟამად ტერმინალის მშენებლობა სუვერენიტეტის დამთავრებულია და ახალი მიღსადენი გაყვანილია აღსტაფაასამგორის მონაკვეთზე.

Терминал в Супсе

Побережье г. Поти
Паромная
железнодорожная
переправа

- В соответствии с международными стандартами при таком строительстве началу строительных работ предшествует осуществление программы по защите окружающей среды. Программа подразумевает детальное изучение всех вопросов, которые могут возникнуть во время строительства. Все это было предусмотрено.

Сейчас в Супсе строительство терминала завершено и проложен новый трубопровод на участке Акстафа-Самгори.

T-7

- როდის დაბადევ?
 - Когда ты родилась (лся)?
 - მე დავითადე 1970 წელს (ათას ცხრაას სამოცდათ წელს).
 - Я родилась (лся) в 1970 году.
 - როგორ წელს დაიბადე?
 - В каком году ты родилась (лья)?
 - მე დავითადე 1985 (ათას ცხრაას თომოცდახუთ)
 - წელს.
 - Я родилась (лья) в 1985 году.
 - მითხარი შენი დაბადების წელი!
 - Скажи год твоего рождения!
 - 1968 (ათას ცხრაას სამოცდარვა) წელი
 - 1968 год.
 - მააბშენი როდის დაბადევ?
 - Когда родился твой отец?
 - მააბქომი დაიბადა 1940 (ათას ცხრაას ორმოც) წელს.
 - Мой отец родился в 1940 году.
 - სად დაიბადე და სად გაიზირდევ?
 - Где ты родился (льась) и где вырос (ла) ?
 - მე დავითადე და გავიზიარდე თბილისში*. მე თბილისელი ვარ.
 - Я родился (льась) и вырос (ла) в Тбилиси. Я тбилинец.
 - ვებ სადაური ხარ?
 - Ты откуда?
 - მე ქვთაისელი ვარ.
 - Я из Кутаиси.

* -*Эн* (в) - послелог. Послелог -*Эн* присоединяется к дательному падежу. Падежное окончание всегда опускается. Напр.: *სახლ-ე-ში*, *ქალა-ე-ში*.

Илия Чавчавадзе
(1837-1907 гг.)

Акаки Церетели
(1840-1915 гг.)

T-8

- **სად ცხოვრობ?***

- Где ты живешь?
- **ზე ვცხოვრობ თბილისში.**
- Я живу в Тбилиси.

- **ის სად ცხოვრობს?**

- Он (а) где живет?
- **ის ცხოვრობს ქუთაისში.**

- Он (а) живет в Кутаиси.

- **შენი და სად ცხოვრობს?**
- Где живет твоя сестра?
 - **ჩემი და ცხოვრობს მცხე-თაში.**
 - Моя сестра живет во Мцхета.
- მ. რ მრ.რ
მე ვ-ცხოვრობ წვენ ვ-ცხოვრობ-თ
შენ ცხოვრობ თქვენ ცხოვრობ-თ
ის ცხოვრობ-სისინ ცხოვრობ-ენ

! Если основа глагола в наст. времени оканчивается на согласный звук, субъектным личным показателем III лица в ед. ч. будет -ს, во мн. ч. -ენ.

Итак:

ისC'-ს	ისინიC-ენ
მე ვ-წერ-ს	მე ვ-ქსოვ ²
ის წერ-ს	ის ქსოვ-ს
ისინი წერ-ენ	ისინი ქსოვ-ენ
მე ვ-ხატ-ავ	მე ვ-ბეჭდ-ავ
ის ხატ-ავ-ს	ის ბეჭდ-ავ-ს
ისინი ხატ-ავ-ენ	ისინი ბეჭდ-ავ-ენ
მე ვ-აშენ-ებ	მე ვ-აქ-ებ
ის აშენ-ებ-ს	ის აქ-ებ-ს
ისინი აშენ-ებ-ენ	ისინი აქ-ებ-ენ
მე ვ-მუშა-ობ	მე ვ-სნავლ-ობ
ის მუშა-ობ-ს	ის სნავლ-ობ-ს
ისინი მუშა-ობ-ენ	ისინი სნავლ-ობ-ენ

Обратите внимание специально выделенные глагольные окончания.

-ავ, -ამ, -ებ, -ობ. Они называются **тематическими** показателями.

1 С - символ согласного. 2 ვქსოვ - я вяжу, ვუსმენ - я слушаю, ვბეჭდავ - я печатаю, ვხედავ - я вижу, ვსვამ - я пью, ვაქებ - я хвалю, ვაკეთებ - я делаю, ვმუშაობ - я работаю, ვსნავლობ - я учусь.

39

***ცხოვრობ** - ты живешь. Одноличный глагол субъектного строя. Как вам уже известно, субъект третьего лица (стр. 25) имеет три показателя в ед. числе: -ს, -ა, -ო и пять - во множественном: -ებ, -აბ, -ებ, -ებ, -ებ. Правила их употребления мы объясним ниже.

Спряжение глагола ვცხოვრობ
в наст. времени:

ექტით გათვალისწინებული იყო არსებული ნავთობსაფენის რეკონსტრუქცია, შემდეგ კი ახალი უბნებისა და ტერმინალის მშენებლობა მდინარე სუფსის მარცხენა ნაპირზე, ზღვის შესართავთან და რეზერვუარების დამონტაჟება.

- ვინ ახორციელებდა ამ პროექტს?

- ამ პროექტს ახორციელებდა ხელშეკრულების მონაცილე თერთმეტი მსხვილი უცხოური ნავთობკომპანია.

- ვინ იყო საქართველოს ნარმობადგენელი?

- საქართველოან ხელშეკრულების მონაცილე იყო ნავთობის საერთაშორისო საქართველოს კომპანია და „საქართველოს მილსადენის კომპანია“.

- ვინ მონაცილეობდა აზერბაიჯანიდან?

- აზერბაიჯანში უცხოურ ნავთობკომპანიებთან ერთად შეიქმნა „აზერბაიჯანის საერთაშორისო ნავთობკომპანია“, რომელიც სწორედ ამ ხელშეკრულების მთავარი მონაცილე იყო.

- როგორ მიმდინარეობდა პროექტით გათვალისწინებული სამუშაოები?

на левом берегу реки Сунсы до устья Черного моря и монтаж резервуаров.

- Кто осуществлял этот проект?

- Этот проект осуществлял участнико в договоре 11 крупных зарубежных нефтекомпаний.

- Кто представлял Грузию?

- Участником договора со стороны Грузии являлись международная Грузинская нефтяная компания и „Грузинская трубопроводная компания“.

- Кто участвовал со стороны Азербайджана?

- В Азербайджане, наряду с иностранными нефтекомпаниями, создана была „Азербайджанская международная нефтекомпания“, которая как раз и являлась главным участником этого договора.

- Как происходили проектом предусмотренные работы?

ნავთობსადენის შესახებ

- რა იცი საქართველოში ნავთობსადენის მშენებლობის შესახებ?

- 1996 წლის 8 მარტს ხელი მოწერა ხელშეკრულებათა პაკეტს „მილსადენის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის შესახებ“ კასპიის ზღვიდან შავი ზღვის სანაპირომდე (საქართველოს ტერიტორიაზე).

- რას ითვალისწინებდა აღნაშნულ ხელშეკრულებათა პაკეტი.

- აღნაშნულ ხელშეკრულებათა პაკეტი ითვალისწინებდა საქართველოს ტერიტორიაზე სატრანსპორტო (ტრანზიტული) ნავთობსადენის მშენებლობისა და ექსპლუატაციას.

- რამდენადაც ვიცი, ასეთი ნავთობსადენი საქართველოს ტერიტორიაზე აღრეც არსებობდა.

- დიახ, თქვენ მართალი ხართ. არსებობდა ამგვარი ნავთობსადენი, მაგრამ გარკვეული მიზეზების გამო მის ექსპლუატაცია დიდი ხანა შეწყვეტილია. სწორედ ამიტომ პირველ რაგში პრო-

О нефтепроводе

- Что ты знаешь о строительстве нефтепровода в Грузии?

- 8 марта 1996 года был подписан пакет договоров "О строительстве и эксплуатации трубопровода" начиная с Каспийского моря до побережья Черного моря (на территории Грузии).

- Что было предусмотрено названным пакетом договоров?

- Названным пакетом договоров было предусмотрено строительство и эксплуатация на территории Грузии транспортного (транзитного) нефтепровода.

- Насколько мне известно, такой нефтепровод на территории Грузии существовал и раньше.

- Да, вы правы. Такой нефтепровод существовал, но в силу различных причин его эксплуатация давно прекращена. Именно поэтому в первую очередь проект предусматривал реконструкцию существующего нефтепровода. А затем строительство новых участков, прокладка терминала

Т-9

- დედა გვავს*?
- Есть у тебя мама?
- დიახ, დედა მვავს*. მამაც მვავს.
- Да, у меня есть мама. Отец у меня тоже есть.
- ცოლი?
- Жена?
- ცოლი არა მვავს.
- Жены у меня нет.
- უცოლო** ხარ?
- Ты неженатый? Ты не женат?
- დიახ.
- Да.
- შენ ძმას პვავს ცოლი?
- У твоего брата есть жена?
- დიახ, ჩემი ძმა ცოლიანი**.
- Да, мой брат женат.
- შენ დას პვავს ქმარი?
- У твоей сестры муж есть?
- არა, ჩემი და არ არს გათხოვილი. ჩემი და გასათხოვარია.
- Моя сестра не замужем. Она на выданье (д.п.).

*Глагол მავს (я имею кого-то) - двухличный глагол объектного строя. Употребляется с именами существительными, обозначающими одушевленные предметы. Например: მე მავს დედა, მამა, ქამა, ბაცხობი, ძალი, კატი, ძროხა. А с именами существительными, обозначающими неодушевленные предметы, употребляется двухличный глагол объектного строя მაქვს (я имею что-то). Например: მე მაქვს სახლი, ფული, ნიგბა, თბახი и т.д.

Спряжение глагола მავს:

ახ.რ.	მრ.რ.
მე მავს-ს ის	ჩვენ გა-მავს-ს ის
შენ გა-მავს-ს ის	თქვენ გა-მავს-თ ის
მას მავს-ს ის	მათ მავს-თ ის

**უცოლო - неженатый, холостой. В слове выделяются префикс и суффикс უ-ო-, это словообразовательные аффиксы, которые придают слову следующее значение: не обладать тем, что названо производящей основой. Например: უცული, უდედო, უმამო и т.д. ცოლიანი - женатый. Словообразующий суффикс -იან - выражает обладание, наличие. Например: ფულიანი, შეკლიანი и т.д.

Великий
грузинский поэт
Ваха Пшавела
(1861-1915гг)

ЛЕКСИКА:
определяющие слова:

დიდი	→	больш/ой(ая,ое) ¹	პატარა	маленький
მაღალი		высокий	დაბალი	низкий
გრძელი		длинный	მოკლე	короткий
განიერი		широкий	ვიწო	узкий
მძიმე		тяжелый	მჩატე	легкий
მსუქანი		полный	გამხდარი	худой
მდიდარი		богатый	ღარიბი	бедный
ძვირი		дорогой	იაფი	дешевый
ძლიერი		сильный	სუსტი	слабый
ცხელი		горячий	ცივი	холодный
კარგი		хороший	ცუდი	плохой
ჭკვიანი		умный	სულელი	глупый
ნიჭიერი		способный	უნჯო	бездарный
ბეჟითი		прилежный	ზარმაცი	ленивый
სწრაფი		быстрый	ნელი	медленный
ლამაზი		красивый	ულამაზო, უშინ	некрасивый
ახალი		новый	ძველი	старый
სუფთა		чистый	ჭუჭყანი	грязный
ნათელი		светлый	ბელი	темный
მშრალი		сухой	სველი	мокрый

1 В грузинском языке, как уже отмечалось, нет категории рода, поэтому одна форма определяющего слова соответствует трем в русском языке. Напр.: დიდი по-русски означает большой, большая, большое. Впредь при переводе будет дана форма только мужского рода.

**მინერალური წყალი
„ბორჯომი“**

Минеральная вода
“Боржоми”

Лечебные свойства минеральных вод известны человечеству с древнейших времен. Грузия особенно богата природными минеральными водами.

Общеизвестны: Боржоми, Саирме, Уцера, Митарби, Зваре, Лугела и др.

ИСТОРИЯ БОРЖОМИ - ИСТОРИЯ ЖИЗНИ

Люди с давних пор были знакомы с боржомскими минеральными источниками и применяли их в лечебных целях. История минеральной воды “Боржоми” начинается до н.э.

Минеральная вода “Боржоми” употребляется для лечения следующих заболеваний:

1. Хронический катар желудка.

2. Язва желудка и двенадцатиперстной кишки.

3. Хроническое воспаление желчного пузыря.

Минеральную воду “Боржоми” пьют в основном за 1 час или полчаса до еды.

Минеральной воде “Боржоми” присуждены награды на различных международных выставках: “Большой приз”, (гран-при), “Большая золотая медаль”, “Почетный диплом”, “Золотая медаль” и др.

Боржомскую воду экспортируют во многие страны мира.

ЛЕКСИКА:

მოსახლეობა - население
 საზოგადოება - общество
 კონგრესი - конгресс
 ხელშეკრულება - Договор
 მინდობილობა - доверенность
 ანდერძი - завещание
 განაცხადი - заявка
 შეკვეთა - заказ
 საჩივარი - жалоба
 უწყება - извещение, уведомление
 ინფორმაცია - информация
 კონკურსი - конкурс
 გაგზავნა - отправка
 გაფორმება - оформление
 ოპერაცია - операция
 კონტრაქტი - контракт
 პრეზენტაცია - презентация
 ნესდება - устав
 კანონი - закон
 ფირმა - фирма
 პატენტი - патент
 ლიცენზია - лицензия
 ნებართვა - разрешение
 მოთხოვნა - спрос
 ხარისხი - качество
 კონკურენცია - конкуренция
 კომპენსაცია - компенсация
 კომერცია - коммерция
 საკუთარი - собственный
 მესაკუთრე - владелец
 კერძო - частный
 საბაჟო - таможня
 ბირჟა - биржа

ბანკი - банк
 ბროკერი - брокер
 ბუღალტერი - бухгалтер
 ბიუჯეტი - бюджет
 შესატანი - взнос
 ბალანსი - баланс
 მოგება - прибыль
 ვალი - долг
 ნილი - доля
 სესხი - заседание
 გირაო - залог, задаток
 აქციონერი - акционер
 კრედიტი - кредит
 გადასახადი - налог
 ინვესტიცია - инвестиция
 საგადასახადო ინსპექცია - налоговая инспекция
 შეფასება - оценка
 უარი - отказ
 წინასწარ - заранее
 სერტიფიკატი - сертификат
 ზარალი - убыток, ущерб
 თანხა - сумма
 ანგარიში - счет
 ღირებულება - стоимость
 ბაზი - пошлина
 საქონელბრუნვა - товарооборот
 სახაზინო ვალიდებულება - казначейские обязательства
 ერთობლივი საწარმო - совместное предприятие
 ხელფასი - зарплата
 შრომის ანაზღაურება - оплата труда

გაცნობა

Знакомство

- გამარჯობა!
- გაიმარჯოს!
- როგორა ხარ?
- გმადლობთ, კარგად.
- თქვენ როგორა ხართ?
- კარგად.
- გამიხარდა, რომ მოხვედი!
- შემოდი!
- თამარ, გაიცანი ჩემი კლასის ამხანაგი, გიორგი ბაგრატიონი.
- ძალიან სასიამოვნოა!
- გიორგი, გაიცანი ჩემი მეულე თამარი და ჩემი მეგობარი ოთარ ცინცაძე.
- ქალბატონი თამარ, ძალიან სასიამოვნოა თქვენი გაცნობა.
- ბატონო თამარ, მიხარია, რომ გაგიცანით!
- მე ვიცნობ გურამ ცინცაძეს. თქვენი ნათესავია?
- დიახ, ჩემი ნათესავია.
- როგორ არის, დიდი ხანა არ მინახავს.
- კარგად არის. ორი შეიძლი ჰყავს. ერთი ათი ნლისაა, მეორე კი - ხუთის.
- ძალიან კარგი!
- გიორგი, გაიცანი ჩემი ვაჟი (ვაჟიშვილი) ლევანი და ჩემი უმცროსი ქალიშვილი ნინო.
- ძალიან სასიამოვნოა.

- Здравствуй!
- Здравствуй!
- Как поживаешь?
- Спасибо, хорошо. Вы как поживаете?
- Хорошо.
- Я рад, что ты пришел!
- Входи!
- Тамара, познакомься с моим одноклассником Георгием Багратиони.
- Очень приятно!
- Георгий, познакомься с моей женой Тамарой и с моим другом Отаром Цинцадзе.
- Уважаемая Тамара, очень приятно с вами познакомиться.
- Уважаемый Отар, я рад, что познакомился с вами.
- Я знаком с Гурамом Цинцадзе. Он ваш родственник?
- Да, он мой родственник.
- Как он поживает, давно я его не видел.
- Хорошо, имеет двух детей. Одному десять лет, а другому - пять.
- Очень хорошо.
- Георгий, познакомься с моим сыном Леваном и с моей младшей дочерью Ниной.
- Очень приятно.

- ლევანი უნივერსიტეტში
სწავლობს, სტუდენტია, ნინო
კი - სკოლაში. ლევანი მეორე
კურსზე.

- ნინო, რამდენი წლის ხარ?
- 10 (ათი) წლის ვარ.
- რომელ კლასში ხარ?
- მეოთხეში.
- ნინო, შენი და რამდენი
წლისაა?
- ჩემი და ოცი წლისაა.
- რა ჰქვია შენს დას?
- ჩემს დას ჰქვია ნანა.
- გათხოვილია?
- არა, ჯერ არ არის
გათხოვილი.
- ნინო, ბებია და ბაბუა
გყავს?

- დიახ, ბებია და ბაბუა
გყავს.
- სად ცხოვობენ ისინი?
- ისინი ბიძაჩემთან
ცხოვობენ, მცხეთაში.
- ეს გოგონა ვინაა?
- ეს გოგონა ჩემი
დეიდაშვილია, ლია ჰქვია.
- ის ბიჭი ვინაა?
- ის ბიჭი ჩემი ბიძაშვილია,
კახა ჰქვია.
- იმინ თქვენთან ცხოვობენ?
- ლია ჩვენთან ცხოვობს,
კახა კი - მშობლებთან
მცხეთაში. მცხეთაში მათ აქვთ
ორსართულიანი საკუთარი
სახლი.

- Леван учится в университете, он студент, а Нино учится в школе. Леван на втором курсе.

- Нино, сколько тебе лет?
- Мне десять лет.
- В каком ты классе?
- В четвертом.
- Нино, сколько лет твоей сестре?

- Мой сестре двадцать лет.
- Как зовут твою сестру?
- Мою сестру зовут Нана.
- Она замужем?
- Нет, она пока не замужем.

- Нино, у тебя есть бабушка и дедушка?
- Да, у меня есть бабушка и дедушка
- Где они живут?
- Они живут у моего дяди, во Мцхета.

- Кто эта девочка?
- Эта девочка моя двоюродная сестра. Ее зовут Лия.
- Кто тот мальчик?
- Тот мальчик мой двоюродный брат, его зовут Каха.
- Они живут с вами?
- Лия живет с нами, а Каха - с родителями во Мцхета. У них во Мцхетах есть собственный двухэтажный дом.

ჩასვე ეცისრება პასუხისმგებლობა ამ ინფორმაციის აზუსტეზე.

- რა პასუხისმგებლობა კვალება შეძენილი აქციების ჰესაკუთრეს?

- შეძენილი აქციების მეაკუთრე პასუხისმგებელია აააქციო საზოგადოების შინაშე.

- სად უნდა შეიტანონ საჭირო თანხა?

- აქციების (აქციათა პაკეტების) შესაძენად საჭირო თანხები უნდა შეტანილ იქნეს საქართველოს ეროვნულ ბანკში სახელმწიფო ქონების მართვის სამინისტროს ანგარიშზე.

этой информации.

- Каковы обязанности держателя приобретенных акций?

- Держатель акций отвечает перед акционерным обществом.

- Куда вносят нужную сумму?

- Сумму, необходимую для приобретения акций (пакетов акций), следует вносить в Национальный банк Грузии на счет Министерства управления государственным имуществом.

Отдельные фразы:

1. ბანკში ანგარიშის გახსნა
2. ბანკში ანგარიშის დახურვა
3. ფულის გადარიცხვა პირად ანგარიშზე
4. ანგარიშიდან მოხსნა
5. კრედიტის აღება
6. კრედიტის დაბრუნება
7. დოლარების ლარებში გადახურდავება
8. პროცენტის დარიცხვა
9. სახაზინო ვალდებულება
10. უცხოური ვალუტა
11. შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოება

1. Открытие счета в банке
2. Закрытие счета в банке

3. Перечисление денег на личный счет

4. Снятие со счета

5. Получение ссуды (кредита)

6. Возврат ссуды (кредита)

7. Размен (обмен) долларов на лари

8. Начисление процента

9. Казначейское обязательство

10. Иностранная валюта

11. Общество с ограниченной ответственностью

პრივატიზაცია

- როგორ მიმდინარეობს პრივატიზაცია საქართველოში?

- საქართველოში ამჟამად მასობრივი პრივატიზაციის პროცესი მიმდინარეობს.

- რა კეთდება იმისათვის, რომ პრივატიზაცია კარგად ჩატარდეს?

- წინასწარ ქვეყნდება იმ სააქციო საზოგადოებათა ჩამონათვალი, რომლის აქციუბის (აქციათა პაკეტის) გაფიდვაა გათვალისწინებული სექციალიზებულ აუქციონზე. აუქციონზე გადახდის ერთადერთ საშუალებად მიჩნეულია ეროვნული ვალუტა - ლარი.

- სად შეიძლება მიიღოს მყიდველმა ამომნურავი ინფორმაცია იმ სააქციო საზოგადოებების ფინანსურა და მატერიალურ-ტექნიკური მდგომარეობის შესახებ, რომელთა აქციები გამოტანილია აუქციონზე?

- სააქციო საზოგადოების გენერალური დირექტორი ვალდებულია შეუფერხებლად მიაწოდოს მყიდველს აუქციონებელი ინფორმაცია და

Приватизация

- Как проходит приватизация в Грузии?

- В Грузии в настоящее время идет процесс массовой приватизации.

- Что делается для того, чтобы приватизация прошла успешно?

- Предварительно публикуется перечень тех акционерных обществ, продажа акций (пакета акций) которых предусмотрена на специальном аукционе. Единственным платежным средством на аукционе является национальная валюта - лар.

- Где покупатель может получить исчерпывающую информацию о финансовом и материально-техническом положении акционерных обществ, акции которых выставлены на аукционе?

- Генеральный директор акционерного общества обязан беспрепятственно предоставить покупателю нужную информацию, и он же несет ответственность за достоверность

- ბატონი გიორგი, თქვენ გაქვთ საკუთარი სახლი?

- არა, მე არა მაქვს საკუთარი სახლი.

- ბატონი გიორგი, სად ცხოვრობთ თქვენ?

- ახლა მე ქუთაისში ვცხოვრობ, მაგრამ მე თბილისელი ვარ. (მე) თბილისში დავიბადე და გავიზარდე. ახლა ქუთაისში ვმუშაობ და იქ ვცხოვრობ.

- რამდენი შვილი გყავთ?

- ორი ვაჟი მყავს.

- შვილიშვილი გყავთ?

- ჩემი უფროსი ვაჟი ცოლიათა და ერთი შვილი ჰყავს. მეორე ვაჟი უცოლოა.

- ზურაბ კაციტაძეს იცნობთ?

- კი, მას მე კარგად ვიცნობ. ჩვენ ერთად ვმუშაობთ.

- ჩემგან მოკითხვა გადაეცით! ის ჩემი კარგი ამხანაგია.

- გადაუცემ აუცილებლად ზურაბი ძალიან კარგი ადამიანია.

ახლა მე უნდა წავიდე. უკვე გვიანაა! დიდი მადლობა ასეთი თბილი სალამოსათვის.

ნახვამდის, კარგად იყავით!

- კარგად იყავი, მოკითხვა თქვენებს!

- Уважаемый Георгий, у вас есть собственный дом?

- Нет, у меня нет собственного дома.

- Уважаемый Георгий, где вы живете?

- Сейчас я живу в Кутаиси, но я тбилисцы. Я родился и вырос в Тбилиси. Сейчас я в Кутаиси работаю и там живу.

- Сколько у вас детей?

- У меня два сына.

- А внуки у вас есть?

- Мой старший сын женат и имеет одного ребенка. Второй сын не женат.

- Вы знакомы с Зурабом Кацхадзе?

- Да, я с ним хорошо знаком, мы вместе работаем.

- Передайте ему привет от меня! Он мой хороший товарищ.

- Передам обязательно! Зураб очень хороший человек.

Сейчас я должен уйти, уже поздно.

Большое спасибо за такой теплый вечер.

До свидания, будьте здоровы.

- Будь здоров, привет вашим!

Т-10

* ნელი, ნელს, ნელის - год (в разных падежах).

- სად სწავლობ?
- Где ты учишься?
- მე ქსნავლობ სკოლაში.
- Я учусь в школе.
- რომელ კლასში ხარ?
- В каком ты классе?
- მე ვარ მეოთხე კლასში.
- Я в четвертом классе.
- ზემო და რომელ კლასშია?
- Твоя сестра в каком классе?
- ჩემი და მეექვსე კლასშია.
- Моя сестра в шестом классе.
- რამდენი წლისაა?
- Сколько ей лет?
- ცამეტი წლის*.
- Ей тринадцать лет.
- ზაზა უნივერსიტეტში სწავლობს?
- Заза учится в университете?
- დიაბ, უნივერსიტეტის სტუდენტია.
- Да, Заза студент университета.
- რომელ კურსზეა?
- На каком он курсе?
- მესამეზ.
- На третьем.
- როდის ამთაქვებს?
- Когда он оканчивает (университет)?
- ის ამთაქვებს უნივერსიტეტს მომავალ ნელს.
- Он оканчивает университет в будущем году.

В грузинском языке имена существительные изменяются по падежам. Падежи семьи. Каждый падеж имеет свой показатель.

Именительный падеж представляет словарную форму имени. В этой форме все имена (кроме собственных имен) оканчиваются на гласный звук. Нужно учесть следующее: когда имя существительное оканчивается на гласный **-ი**, то это **-ი** является показателем им. падежа, а основа существительного оканчивается на согласный звук. Во всех остальных случаях в им. падеже имя существительного будет иметь в конце гласные: **ა**, **ე**, **ო** или **უ**. Эти существительные с гласной основой и в им. падеже не имеют показателя. Напр.:

ქალი = ქალ-ი; დედა = დედა-∅.

В повествовательном падеже имена существительные с согласной основой имеют показатель **-ძა**, имена существительные с гласным основой - **ბ**. А показателем дательного падежа является только - **ს**. Напр.:

Им.	სახ.	ქალ-ი	{	ქალ-
Пов.	მოთხ.	ქალ-ძა		
Дат.	მიც.	ქალ-ს		

Им.	სახ.	დედა-∅	{	დედა-
Пов.	მოთხ.	დედა-ბ		
Дат.	მიც.	დედა-ს		

დახასიათება
ელენე ირაკლის ას. ორბელიანი 1997 წელს წარჩინებით დაამთავრა თსუ დასავლეთ ეკრანის ენტესა და ლიტერატურის ფაკულტეტი. სწავლის პერიოდში გამოიირჩია, როგორც ნიჭიერებული და წესარი სტუდენტი. ყოველთვის დიდი პასუხისმგებლობით ასრულებდა დავალებებს. კარგად ფლობს ინგლისურ ენას.
დახასიათება ეძლევა გაზეთ „კვირის პალიტრაში“ წარსდგენად:
1997 წ. თსუ დასავლეთ ეკრანის ენტესა და ლიტერატურის ფაკულტეტის დეკანი, პროფ. ი. გელოვანი.

Характеристика

Елена Ираклиевна Орбелиани в 1997 г. с отличием закончила факультет западноевропейских языков и литературы ТГУ. За время учебы проявила себя как способная и дисциплинированная студентка. Всегда ответственно относилась к выполнению заданий. Хорошо владеет английским языком.

Характеристика дана для предоставления в газету "Квирис палитра".

1997 г. Декан факультета западноевропейских языков ТГУ, проф. И. Геловани.

ავტობიოგრაფია

მე, ელენე ირაკლიის ასული ორბელიანი, დაიბიძედე ქალაქ თბილისში 1976 წელს მოსამასახურის ოჯახში. 1992 წელს ნარჩინებით დაგამომატებული თბილისის პარკელი საშუალო სკოლა. იმავე წელს გახდი თსუ დასაცლელი ეჭრობის ენებისა და ლიტერატურის ფაკულტეტის ინგლისური ენის განცოცილების სტუდენტი. უნივერსიტეტი წარჩინებით დაგამომატებული 1997 წელს. მყავს მშობლები, და, ქმარი და ერთი შვილი.

დედა - ნინო პეტრეს ასული ბაგრატიონი - თსუ-ის პროფესიონალი.

მამა - ირაკლი რეზოს ძე ორბელიანი - კარდიოლოგიური ცენტრის გენერალური დირექტორი.

და - ქვევეან პეტრეს ასული ორბელიანი - გათხოვილია და ჰყავს ერთი შვილი. ქმარი - გიორგი თეიმურაზის ძე ერთსათავი - ექტრი, მუშაობს ქალაქის პარკელ საავადმყოფოში.

შვილი - ლევან გიორგის ძე ერთსათავი - ერთი წლისაა.

1997 წ. ე. ორბელიანი

ავტობიოგრაფია

Я, Елена Ираклиевна Орбелиани, родилась в 1976 году в г. Тбилиси в семье служащих. В 1992 г. с отличием окончила тбилисскую среднюю школу №1. В том же году поступила на факультет западноевропейских языков и литературы ТГУ на отделение английского языка. Университет окончила с отличием в 1997 г. Имею родителей, сестру, мужа и одного ребенка.

Мать - Нина Петровна Багратиони - профессор ТГУ.

Отец - Ираклий Ревазович Орбелиани - генеральный директор Кардиологического центра.

Сестра - Кетеване Ираклиевна Орбелиани - замужем, имеет одного ребенка.

Муж - Георгий Теймуразович Эристави - врач, работает в Первой городской больнице.

Сыну - Левану Георгиевичу Эристави - один год.

1997 г. Е. Орбелиани

Имена существительные с согласной основой при склонении выявляют два варианта:

1. Имена существительные с устойчивой основой не изменяются во время склонения.
2. Имена существительные с неустойчивой основой теряют гласные звуки: **ა, ე և ი** в последнем слоге основы в трех падежах ед. числа и во всех падежах мн. числа¹. Следует отметить, что неустойчивые основы обычно оканчиваются на сонорные согласные (**ბ, ბ, რ, ლ**)². Гласные **ა** и **ე** в неустойчивых основах всегда исчезают бесследно (**ა/Ø, ე/Ø**).

Напр.:

Им. (სახელი) რძალ-ი
Пов. (მოთხოვბითი) რძალ-მა } რძალ-
Дат. (მიცემითი) რძალ-ს
Зв. (ნოდებითი) რძალ-ო

Род. (ნათესაობითი) რძალ-ის → რძლის
Твор. (მოქმედებითი) რძალ-ით → რძლით
Обст. (ვითარებითი) რძალ-ად → რძლად

mn. ч. - მრ.რ.
სახ. რძალ-ებ-ი → რძლები
მოთ. რძალ-ებ-მა → რძლებმა

სახ. სოფელ-ი
მოთ. სოფელ-მა
მიც. სოფელ-ს
ნოდ. სოფელ-ო

ნათ. სოფელ-ის → სოფლ-ის
მოქ. სოფელ-ით → სოფლ-ით
ვით. სოფელ-ად → სოფლ-ად

mn. ч. - მრ.რ.
სახ. სოფელ-ებ-ი → სოფლები
მოთ. სოფელ-ებ-მა → სოფლებმა

1 Выпадение гласного звука из основы имен называется стяжением.

2 Стяжению подвергаются не все подобные основы.

Гласный *ო* оставляет после себя след в виде *ვ*, который теряется в том случае, если в основе около редуцируемого гласного имеются звуки (*ბ*, *ვ*, *ო*, *უ*). Напр.:

სახ. მანონ-ი მოთ. მანონ-მა მიც. მანონ-ს	მანონ-ის მოთ. მანონ-ით ვით. მანონ-ად	ნათ. მანონ-ის → მანვნ-ის მოქ. მანონ-ით → მანვნ-ით ვით. მანონ-ად → მანვნ-ად	ო/ვ მანვნ-
---	--	--	---------------

მრ. მრ.

სახ. მონაზონ-ი
ნათ. მონაზვნ-ის

სახ. მონაზრნ-ებ-ი
მოთხ. მონაზრნ-ებ-მა

ო/Ø

სახ. ფოთოლ-ი მოთ. ფოთოლ-მა მიც. ფოთოლ-ს ნოდ. ფოთოლ-ო	ფოთოლ-ის მოქ. ფოთოლ-ით ვით. ფოთოლ-ად	ნათ. ფოთოლ-ის → ფოთლ-ის მოქ. ფოთოლ-ით → ფოთლ-ით ვით. ფოთოლ-ად → ფოთლ-ად	
---	--	---	--

მრ. მრ.

სახ. ფოთოლ-ებ-ი
მოთხ. ფოთოლ-ებ-მა

განცხადების ნიზუში

გაზეთ „კვირის პალიტრის“ გენერალურ დირექტორს,
ირაკლი გედევანიშვილს,

ქ. თბილისში მცხოვრების,
ელენე ირაკლის ასულ ორბელიანის,

გ ა ნ ც ხ ა დ ე ბ ა

მოგახსენებთ, რომ 1997 წელს ნარჩინებით დავამთავრეთ თსუ დასავლეთ ევროპის ენებისა და ლიტერატურის ფაკულტეტი ინგლისური ენის სპეციალობით. გთხოვთ, მიმიღოთ თქვენს გაზეთში მთარგმნელის თანამდებობაზე.

1997 წ. სექტემბერი.
განმც. ე. ორბელიანი

Образец заявления

Генеральному директору газеты "Квирис палитра",
г-ну Ираклию Гедеванишвили

от проживающей в г. Тбилиси
Елены Ираклиевны Орбелиани¹д.п.)

Заявление

Ставлю Вас в известность, что в 1997 году я с отличием окончила факультет западноевропейских языков и литературы ТГУ по специальности английский язык. Пропшу принять меня на работу в Вашу газету на должность переводчика.

21 сентября 1997 г.
Заявитель: Е. Орбелиани

Отдельные фразы:

1. ყველა საბუთი გაქვთ? და-ბადების მოწმობა, ქორწინების მოწმობა, პირადობის მოწმობა?
 2. თქვენ საბუთები დაიკარგა.
 3. თქვენს განცხადებას დადგითი რეზოლუცია დაედო.
 4. თქვენს განცხადებას უარყო-ფითი რეზოლუცია დაედო.
 5. განცხადება შეუტანეთ ფირმის პრეზიდენტს!
 6. პრეზიდენტს არ სცალია, ახლა დაკავებულია, ვერ მიგიღებთ. მოითმინეთ!
 7. შეავსეთ ანკუტი!
 8. თქვენ ხომ არ შეგიძლიათ, დამემართოთ?
 9. ძალიან გთხოვთ, დამეხმარეთ!
 10. საბუთები დამოწმებინეთ სატარიუსა!
 11. შეგიძლიათ მოიტანოთ** სარუ-კომენდაცია წერილი?
 12. მოაწერეთ ხელი!
-
1. У вас имеются все документы? Свиде-тельство о рождении, свидетельство о бра-ке, удостоверение личности?
 2. Ваши документы утеряны.
 3. На папке заявление наложена положи-тельная резолюция.
 4. На папке заявление наложена отрица-тельная резолюция.
 5. Заполните заявление президенту фирм-мы!
 6. Президенту некогда, сейчас он занят и принять вас не может. Подождите!
 7. Заполните анкету!
 8. Не могли бы вы мне помочь?
 9. Очень вас прошу, помогите!
 10. Заверьте документы у нотариуса!
 11. Вы можете принести рекомендатель-ное письмо?
 12. Подпишитесь!

** შემოტანეთ - внесите; შეგიძლიათ მოიტანოთ - можете принести.
Неправильные глаголы: მომაქს, მომაქს (я насу что-то туда, сюда) и
მიმაკავ, მომყავ (я веду кого-то туда, сюда) при спряжении меняют основы:

Наст. пр.	Буд. пр.	Прош. сов.
მე მომაქს ის	მე მოვიტან მას	მე მოვატანე ის
შენ მოგაქს ის	შენ მოვიტან მას	შენ მოვიტანე ის
მას მოაქს ის	ის მოიტანს მას	მას მოვიტანა ის
შენ მომყავ ის	მე მოვიყვან მას	შენ მოვიყვანე ის
შენ მოგყავ ის	შენ მოვიყვან მას	შენ მოვიყვანე ის
მას მომყავ ის	ის მოვიყვანს მას	მას მოვიყვანა ის

Формы мн. числа напишите сами.

Просклоняйте: ქალი (ქალ-ის), კაცი, ბავშვი, ვალამი, ფანქარი, ქათამი, ირემი, ყურძენი, კედელი, მინდორი, ობოლი в ед. и во мн. числе.

Лексика:

სკოლა	школа	რუკა	карта
სკოლის დირექტორი	директор школы	სურათი	картина
მსანალებელი	учительница, учитель	გაკვეთილი	урок
მოსწავლე	ученик, ученица	დასვენება	перемена
კლასი	класс	ზარი	звонок
ეზო	двор	ჩშანი	отметка
კაბინეტი	кабинет	გამოცდა	экзамен
მერის	парти	ბუფეტი	буфет
მაგიდა	стол	სასახლო საგნები	учебные предметы
კარიბა	шкаф	ქართული ენა	грузинский язык
თარო	полка	და ლიტერატურა	и литература
დაფა	доска	ისტორია	история
ცარცი	мел	მათემატიკა	математика
საკლასო თაბაზი	классная комната	ფიზიკა	физика
ნიგნი	книга	ქიმია	химия
ჩანთა	сумка	გეოგრაფია	география
რვეული	тетрадь	უცხო ენა	иностранный язык
ფურცელი	лист	ბიოლოგია	биология
კალიბი	ручка	ხატვა	рисование
ფანქარი	карандаш	ფიზიკულტურა	физкультура
სახაზავი	лінійка	საკონტროლო	контрольная
საშლელი	резинка	წერა	работа

Г-11

რა ნაშები გაქვს (გყავს)?

Какие у тебя отметки?

- **ოთხები* და ხუთები**

მაქვს (მყავს).

- У меня четверки и пятерки.

- **ოთარი როგორ**

სხვალობს?

- Как учится Отар?

- **ოთარს სულ ხუთები**

აქვს, ფრთადოსანია.

ნიჭირი და ბევრით

მოსწავლედა.

- У Отара все пятерки, он отличник, способный и прилежный ученик.

- **ნიკო რა ნაშები აქვს?**

- Какие отметки у Нико?

- **სამები აქვს და**

ხანდახან როგორსაც იღებს.

- У Нико тройки, а иногда он получает и двойки.

ნიკო ნიჭირი ბიჭია,
გატრამ ზარბაჯი.

Нико способный мальчик, но лентяй.

- **ეს ძალიან ცუდია!**

- Это очень плохо!

- **ნიკო ზები დის****

კლასშია?

- Нико в одном классе с твоей сестрой?

- **დიაბ, ნიკო ჩემი დის**
კლასშია.

- Да, Нико одноклассник моей сестры.

* Имя числительное не имеет множественного числа, хотя бывают исключения (в данных примерах подразумевается отметка - ნაშები).

** Имена существительные с гласной основой при склонении выявляют два варианта:

1) С усеченной основой.

2) С неусеченной основой.

Имена существительные, основа которых оканчивается на гласные ა и ე в двух падежах (род., твор.) единственного числа теряют конечный гласный основы.

Во мн. числе гласный ა усекается, а ე - нет.

Напр.:

სახ. დედა

მოხ. დედა-მ

მიც. დედა-ს

ვით. დედა-დ

ნოდ. დედა-(ა)

ნათ. დედა-ის → დედ-ის

მოქ. დედა-ით → დედ-ით

მრ. რ.

სახ. დედა-ებ-ი

მოხ. დედა-ებ-მა

სახ. ხე

მოხ. ხე-მ

მიც. ხე-ს

ვით. ხე-დ

ნოდ. ხე-ო

ნათ. ხე-ის → ხ-ის

მოქ. ხე-ით → ხ-ით

მრ. რ.

სახ. ხე-ებ-ი

მოხ. ხე-ებ-მა

50

- დაწერეთ განცხადება! შეავსეთ ანკეტა! შემოიტანეთ** საჭირო საბუთები. ჩვენ კერ ერთი თვით, გამოსაცდელი ვადით აგიყვანთ. შემდეგ, თუ ორგვე მხარე დადგებით გადაწყვეტილებას მიიღებს, დაგიდებთ კონტრაქტს ერთი ნლით.

- რა საბუთებია საჭირო?

- განცხადება, ავტობიოგრაფია, ცნობა საცხოვრებელი დაგილიდან, დიპლომის ასლი, ორ ფოტოსურათი, დახასიათება.

- კარგი, გმადლობთ! კარგად ბრძანდებოდეთ!

- ნახვამდის!

- Напишите заявление! Заполните анкету! Внесите необходимые документы. Мы примем вас сначала на месяц, с испытательным сроком. А потом, если обе стороны примут положительное решение, заключим контракт на один год.

- Какие нужны документы?

- Заявление, автобиография, справка с места жительства, копия диплома, 2 фотокарточки, характеристика.

- Хорошо. Спасибо! Всего доброго!

- До свидания!

* В грузинском языке, как в русском, есть сложные - сложносочиненные и сложноподчиненные предложения.

Сложносочиненные предложения состоят из двух или более равноправных предложений, которые обычно соединяются с помощью сочинительных союзов (და, თუ, ან, მაგრამ, ხოლო, ვინაული и др.). Союзы могут и отсутствовать.

Сложноподчиненные предложения состоят не из равноправных предложений, из которых одно предложение главное, а другое-придаточное. Они между собой соединяются подчинительными союзами или союзными словами (რომ, როგორც, რომელიც, რადგანაც, სადაც, როდესაც, იმიტომ რომ, ვინც, რაც и др.).

Найдите в данных текстах сложные предложения, выделите союзы и определите вид предложения.

სამუშაოზე მოწყობა

- თქვენ პრინციპით გაზირ „კვირის პალიტრის“ გენერალური დირექტორი?

- დიახ.

- თქვენს გაზირში ნავოკითხე განცხადება, რომ გჭირდებათ მთარგმნელი, ინგლისური ენის სპეციალისტი.* მე დავამთავრე თუ ის დასავლეთ ეჭრობის ენებისა და ლიტერატურის ფაკულტეტი, ინგლისური ენის სპეციალისტით და გენებ სამუშაოს.

- ძალიან კარგი! ჩვენ სწორედ გვინდა ახეთი სპეციალისტი.

- თქვენი სამუშაო დღე ნორმირებულია? რომელ საათზე იწყებთ მუშაობას?

- ჩვენ მუშაობას ვიწყებთ ცხრა საათზე და ვამთავრებთ ხუთ საათზე.* გვაქვს ვრთ-საათიანი შესვენება. სამუშაო დღე შეიიღებათიანა. დასვენების დღეებია შაბათი და კვირა.

- ხელფასი რამდენია?

- თვითური ხელფასი ასე ლარია. თუ ზედმეტ სამუშაოს შეასრულებთ, სამომბრიგადა აგინაზდაურდებათ.

- თანხმობა ვარ!

Устройство на работу

- Вы генеральный директор газеты “Квирис Палитра”?

- Да.

- Я прочла в вашей газете объявление о том, что вам требуется переводчик, специалист английского языка. Я окончила факультет западноевропейских языков и литературы ТГУ по специальности английский язык и ищу работу.

- Очень хорошо! Нам как раз нужен такой специалист.

- У вас нормированный рабочий день? В котором часу вы начинаете работу?

- Мы начинаем работу в 9 часов и заканчиваем в 5. Один час - перерыв. Рабочий день длится 7 часов. Выходные дни - суббота и воскресенье.

- А какая зарплата?

- Зарплата - 100 лари в месяц. Если придется делать сверхурочную работу, то оплата будет почасовой.

- Я согласна.

Отдельно нужно выделять те имена существительные (их несколько: ქვეაბა, ფანჯარა, ქარხანა, პეტელა და სხ.), основа которых одновременно подвергается и стяжению и усечению гласных. Напр:

სახ. ფანჯარა

მრ. რ.

ნათ. ფანჯარა-ის

სახ. ფანჯარა-ებ-ი

მოქ. ფანჯარა-ით

ვით. ფანჯარა-ად

Односложные имена существительные с гласной основой в родительном падеже имеют показатель - მ, а двухсложные и многосложные представлены в виде основы или имеют показатель - ვ. Напр.: ძმა-ო, და-ო, დედა-(ვ), მამა-(ვ)...

Имена существительные, основа которых оканчивается на гласные მ, უ, ი ი (ჩაი, ტრამვაი) при склонении не теряют гласную основы, изменяются падежные окончания: род. п. - ის → ს(ი), твор. п. - ით → თი. Напр.:

სახ. ეზო

ნათ. ეზო-ის → ეზო-ს(ი)

მოქ. ეზო-მ

მოქ. ეზო-ით → ეზო-თი

ვით. ეზო-ს

მოქ. ეზო-ებ-ი

ნოდ. ეზო-დ

მოქ. ეზო-ებ-მა

მრ. რ.

სახ. ეზო-ებ-ი

მოქ. ეზო-ებ-მა

Так же склоняются имена существительные имеющие в конце основы уменьшительно-ласкательный суффикс - ა (см. ст. 130), который при склонении в ед. числе не теряется (см. словарь). Напр.:

სახ. გოგოგნა მრ. რ.

ნათ. გოგოგნა-ს გოგოგნებ-ი

Просклонение: და, ძმა, მამა, ხე, მინა, კატა, კიბე, ტყე, სახე, მებალე, უთო, ოქრო, წყარო, ყრუ, ჩაი, დედოფალ-ა, ქვეაბა.

ЛЕКСИКА: Обращение - მიმართვა:

მეგობარო!-друг!

ამხანაგო!-товарищ!

ჩემო კარგო!-мой хороший!

ჩემო ძვირფასო!-моя дорогая, мой дорогой!

გებაცვალე-непереводимое ласкательное слово (да заменю я тебя в беде д.п.)

Г-12

- Шენ სტუდენტი ხარ?
- Ты студент?
- დიახ, სტუდენტი ვარ.
- Да, я студент.
- შენ დაც სტუდენტია?
- И твоя сестра студентка?
- არა, ჩემი და ცეკვა აძარებს უნივერსიტეტზე.
- Нет, моя сестра в этом году сдаёт в университет.
- ნინო*, რომელ ფაკულტეტზე აძარებ?
- Нино, на какой факультет ты поступаешь?
- ფილოლოგიის ფაკულტეტზე.
- Я сдаю на филологический факультет.
- ნანა, შენ აძარებენტი ხარ?
- Нана, ты тоже абитуриентка?
- დიახ, მეც აძარებენტი ვარ.
- Да, я тоже абитуриентка.
- შენ ხდდ აძარებ?
- А ты куда сдаешь? (д.п.)
- უნივერსიტეტზე, იურიდიკულზე.
- Я сдаю в университет, на юридический.
- მერა დარიანი აძარებს.
- Мери Дариани тоже сдаёт на юридический.
- კონკურსი დიდია?
- Конкурс большой?
- შენ მარტინ დიდია**.
- Шენ რა იქნება**, არ გიცია.
- В прошлом году был большой конкурс, а что будет в этом году, не знаю.
- ძველი გენერაცია?
- Занимаешься много?
- დიახ.
- Да.
- გიურგებ ნათელებები.
- Желаю удачи!

* Собственные имена при склонении не изменяют основу и поэтому принадлежат к I и IV видам склонения. **Запомните:** собственные имена в звательном (бოлებით) падеже не имеют показателя, т.е. представлены чистой основой. Что касается фамилий, которые оканчиваются на -შვილი или -ძე, они склоняются как нарицательные существительные «Швили» и «ძე». Например: კლდიაშვილი, კლდიაზვილის, ჭავჭავაძე, ჭავჭავაძის. В фамилиях, которые оканчиваются на -ა, гласный не усекается. Например: ჩიჩუა, ჩიჩუას. კერძელავა, კერძელავას. Когда склоняются имя и фамилия вместе, то имя представлено чистой основой, а фамилия изменяется по падежам. Например: ელენე რუხაძე, ელენე რუხაძემ, ელენე რუხაძეს...

** იყო (он был, она была, оно было) заменяет глагол არის в прошедшем времени. იქნება (он, она, оно будет), заменяет глагол არის в будущем времени.

*Спряжение глаголов
ჰუკი (я был (а)) и ვიქები (я буду)*

მ.რ.	მრ.რ.
მე ჰ-იყავი	ჩვენ ჰ-იყავი-თ
შენ იყავი	თქვენ იყავი-თ
ის იყ-ო	ისინ იყვ-ნენ
მ.რ.	მრ.რ.
მე ვ-იქნები	ჩვენ ვ-იქნები-თ
შენ იქნებ-ი	თქვენ იქნებ-ი-თ
ის იქნებ-ა	ისინ იქნებ-ო-ან

*Проспрягайте глаголы:
ვაბარებ, ვმუშავინებო.*
*Составьте предложения употребляя
глаголы: ვარ, ვიყავი, ვიქები.*

ში ჩავიდეთ, ნაყინი მიღინთვათ.

- გიყვარს ნაყინი?
- მიყვარს.
- ძალიან ვისიამოგნე, კარგი სექტაკლია.

- მეც ძალიან ბედნიერი ვარ! კარგი სალამოა და, რაც მთავარია, შენ ჩემთან ხარი ნინო, ალბათ გრძებობ, რომ ძალიან მომწოდიარ. სულ შენზე ვფიქრობ, არ მეგონა, თუ ასე შეგერვეოდი. ჩემს ცხოვრებაში ასე არავინ მომწოდია. ჩემი ლცნებაა, ვიყოთ სულ ერთად! მე მგონა, რომ შენც შოგნონვარ, იქნებ ვდედი?

- არა, არ ცდები მეც მსიამოვნებს შენთან ყოფნა. მე ასეთი გრძებობა არავის მიმართ არ მქონია. არ ვიცი, იქნებ ეს არის სოყვარული?

- რა ბედნიერებაა! ცოლად ნამომვები?

- იცი, ნოდარ, მე ჯერ გათხოვებას არ ვაპირებ, სწავლა უნდა დავამთავრო. ზაფხულამდე მოვიცადოთ.

- თანახმა ვარ, ზაფხულიც მალე მოვა. რაც მთავარია, ერთმანეთი გვიყვარს.

- ახლა უკვე გვიანაა, სახლში უნდა ნავიდე. დედა იღელვებს. ნახვამდის!

- ხვალ დაგირეკავ.

спустимся в кафе, поедим мороженого.

- Ты любишь мороженое?
- Люблю.
- Я получила огромное удовольствие, прекрасный спектакль.

- Я тоже очень счастлив. Хороший вечер, а главное - ты со мной! Нино, ты, наверное, чувствуешь, что очень мне нравишься. Я все время думаю о тебе. Не думал, что так привязусь к тебе. Мне в жизни никто так не нравился. Я мечтаю, чтобы мы всегда были вместе! Мне кажется, что и я тебе нравлюсь, может я ошибаюсь?

- Нет, не ошибаешься! Мне тоже приятно бывать с тобой. Такого чувства у меня ни к кому не было. Не знаю, может, это и есть любовь?

- Какое счастье! Ты выйдешь за меня замуж?

- Нодар, я пока не собираюсь замуж, надо сперва закончить учебу. Подождем до лета.

- Согласен, лето наступит быстро. Главное, что мы любим друг друга.

- Но уже поздно, мне пора домой. Мама будет волноваться. До свидания!

- Я позвоню тебе завтра.

- უკაცრავად, თუ შეიძლება გაგვატარეთ, ჩვენი ადგილები მორველ რიგშია. მესამე და მეოთხე ადგილები.

- უკვე რომ დაკავებულია?

- უკაცრავად, ბატონო, მაგრამ ეს ჩვენი ადგილებია. კიდევ ერთხელ შეამოწმეთ თქვენი ბილეთები!

- მასატოთ, ბოდიშს ვისდი, შემშლია! ჩვენი ადგილები ამფითეატრში ყოფილა. ვერ შეგამჩნია, ბილეთებს ამფითეატრი რომ აწერა. მობრძანდით!

- ძალიან მომწონს ციციშვილი. კარგი მომღერალია. ძლიერი და ლამაზი ხმა აქვს. ქალის პარტიას ვინ ასრულებს?

- ვიღაც ახალგაზრდა მომღერალია. ახლავე ვიყიდი პოროგრამას და გავიგებთ.

- ვინ დირიჟორობს?

- ახალგაზრდა ქართველი დირიჟორი ზაზა გიმაიფარაშვილი.

- მხატვარი ვინ არის?

- ირაკლი კაკაბაძე. ახალგაზრდა ნიჭიერი მხატვარია. სხექტაკლი დადგა ცნობილ მარჯუნისორმა გიორგი მარჯელმა.

- არ იცი, სულ რამდენი აქტია?

- ორი. შესვენებაზე კაფე-

- Извините, разрешите пройти, наши места в I ряду, кресла 3 и 4.

- Но они уже заняты!

- Прошу прощения, но это наши места. Проверьте еще раз свои билеты.

- Извините, пропусти прощения, я ошибся! Оказывается, наши места в амфитеатре. Я не заметил, что на билетах написано - амфитеатр. Пожалуйте!

- Мне очень нравится Цицишвили. Хороший певец. Голос у него сильный и красивый, а кто исполняет женскую партию?

- Какая-то молодая певица. Я сейчас куплю программу и узнаем.

- А кто дирижирует?

- Молодой грузинский дирижер Заза Азмаишвили.

- А кто художник спектакля?

- Ираклий Какабашзе, молодой талантливый художник. Поставил спектакль известный режиссер Георгий Мачабели.

- Не знаешь сколько всего актов?

- Два акта. А во время антракта

Т-13

- რა პროფესიას ხარ?

- Kakaya u tebia professiya?

- მე ექმი ვარ.

- Я врач.

- რა სპეციალობის?

- Kakoy spetsialnosti?

- ბავშვთა* ექმი, პედიატრი.

- Детский врач, педиатр.

- თბილისში დაამთავრებისტიტუტი?

- Институт закончил в Тбилиси?

- არა, მოსკოვში ვებორბობდი** და იქ ვსწავლობდი სამედიცინო ინსტიტუტში.

- Нет, я жил в Москве и там учился в медицинском институте.

- მუშაობდი კიდევ იქ?

- И работал там?

- დიახ, იქ*** ვმუშაობდი.

- Да, там я работал.

- ახლა სად მუშაობ?

- А сейчас где работаешь?

- ახლა აქ*** ვმუშაობ სააგადმყოფოში.

- Сейчас работаю здесь в больнице.

- შენი ცოლი რა პროფესიაა?

- Какая профессия у твоей жены?

- ჩემი ცოლი მასწავლებელია, სკოლაში მუშაობს.

- Моя жена учительница, она работает в школе.

* ბავშვთა=ბავშვების - форма мн. числа. В грузинском языке есть форма мн. числа, которая употребляется сравнительно редко. Она образуется суффиксами - ხ, -ო(ა). თა - указывает и на падеж и на число. Твор. и обст. падежи форм не образуют. Напр.:

სახ. ბავშვ-ხი

მოთ. ბავშვ-თა

მიუ. ბავშვ-თა

ნათ. ბავშვ-თა

მოქ. _____

ვით. _____

ნოდ. ბავშვ-ნი

** Глагольные формы:

ვ-ცხოვრობდი (жил (а)), ვ-სწავლობდი (учился (ась)), ვ-მუშაობდი (работал (а)) - выражают незаконченное, несовершенное действие в прошлом.

Прошедшее несовершенное образуется от основы настоящего времени путем прибавления - დი или -ოდი, в I и II лицах. В III же лице к -დი или -ოდი, прибавляются субъективные личные показатели (III лица) как в ед., так и во мн. числе.

Запомните: В прош. несовершенном субъективные личные показатели в III лице ед.ч. - ხ, во мн.ч. - ხებ.

1. ა - наращиваемый элемент, который добавляется к некоторым падежным окончаниям в ед и во мн. числе в дат., род., твор., обст. падежах и не меняет их значения. Очень часто употребляется, когда за существительным следует союз «და». Напр: ქალია და ვაცა ძალისა და კატის

თეატრში

В театре

- ნინო, ხვალ გცალია?
წავიდეთ თეატრში.

- არა, ხვალ არ მცალია.
ზეგ სიამოვნებით წამოვალ.

- კარგი, მაშინ ბილეთებს
ავიღებ ოპერისა და ბალე-
ტის თეატრში. ხვალ და ზეგ
იქ პრემიერაა. დადგეს ახ-
ალგაზრდა ქართველი კო-
მპონიტორის ოპერა. ამბობენ,
კარგი სპექტაკლიათ. მათაკა-
ცის მთავარ პარტიას ნო-
დარ ციციშვილი ასრულებს.

- რომელ საათზე იწყება

სპექტაკლი?

- შეიძ საათზე ექვს საათსა
და ოცდათ წუთზე გამო-
გივლი მანქანით, შენ მზად
იყავთ.

- კარგი, მოვილაპარაკეთ,
ნახვამდის.

- მაპატიე, დამაგვიანდა.
- არა უშავს. მეც ცოტა
დამაგვიანდა. მე მგონი,
მოვასწრებთ. სპექტაკლის
დაწყებამდე კიდევ თხუმე-
ტი წუთია.

- სად ვსხედვართ? (რა
ძდგილები გვაქვს?)

- პარტერში ბილეთები
აღარ იყო და ბელეტაუის
ლოუე ავიღე, ჰარეველი რიგი.
შესაჩე და მეოთხე ადგილებიდა.
პირდაპირ სცენას უფურებს.

Нино, завтра ты свободна? Пой-
дем в театр!

- Нет, завтра я занята. А послезав-
тра пойду с удовольствием.

- Хорошо, тогда я возьму билеты в
театр оперы и балета. Заштра и по-
слезавтра там премьера. Поставили
оперу молодого грузинского компо-
зитора. Говорят, хороший спектакль.
Главную мужскую партию исполня-
ет Нодар Циципавли.

- В котором часу начинается спек-
такль?

- В 7 часов. В 6.30 я заеду за то-
бой на машине. Будь готова.

- Хорошо, договорились, до сви-
дания.

- Извини, я опоздала.

- Ничего. Я тоже немного опоз-
дал. Думаю, успеем. До начала спек-
такля еще 15 минут.

- Где мы сидим? (Какие у нас ме-
ста?)

- В партере не было места, и я взял
ложу бельэтажа, первый ряд, места
3 и 4. Прямо напротив сцены.

Спряжение глагола ვმუშაობ в прош. несовершенном:

მხ.რ. მრ.რ.

მე	ვ-მუშაობ-დ-ი	ჩვენ	ვ-მუშაობ-დ-ი-თ
შენ	მუშაობ-დ-ი	თქვენ	მუშაობ-დ-ი-თ
ის	მუშაობ-დ-ა	ისინი	მუშაობ-დ-ნენ

Проспрягайте следующие глаголы в прош. несовершенном: ვ-ცხოვრობ (живу), ვსწავლობ (учусь), ვწერ (пишу), ვხატავ (рисую), ვაშენებ (строю), ვაკეთებ (делаю), ვკითხულობ (читаю).

Проспрягайте глаголы: ვუყურებ, გუცქერ, გუმზერ - я смотрю (двухличные глаголы). Данные основные формы:

Наст. вр

ვუყურებ მე მას
გუცქერ მი მას
ვუმზერ შე მას

Прош. несов

ვუყურებდი
გუცქერდი

ვუმზერდი
Будущ.

შემხედავ

Прош. сов.

ვუყურე
გუცქერ

ვუმზერ
Шემხედე

II сов.

ვუყურო
გუცქერო

ვუმზერო
Шემხედე

III сов.

ვუყურო
გუცქერო

Шემხედო

I Результативное

მიყრებით

მიცქერით

შემხედავი

Как вышли, глагол "смотрю" в грузинском языке можно выразить тремя разными глаголами, два последних употребляют редко.

Примеры в предложениях:

მე ვუყურებ ქხედავ.
Я шлюху виджу.

კერ დავინახავ.
Я не смогу увидеть.

ჩემი და არ გინახავ?
Ты не видела мою сестру?

გუშინ ვნახ სკოლის ამხანავი.
Я вчера встретила (видела) школьную подругу.

ვნახავ, რას გააკეთებ!
Я посмотрю, что ты будешь делать!

გიორგიმ ნახა ამხანაგუბი.
Георгий повидал (видел) товарищей.

გიორგიმ ხეზე ჩიტი დაინახა.
Георгий увидел на дереве птичку.

შენ ვდასელები ნახ?
Ты видела своих одноклассников?

მან უყურა ტელევიზორს.
Я посмотрел телевизор (булуп).

Он смотрел телевизор (прош. сов.).

Проспрягайте глаголы: ვ-ხედავ - я вижу (двуличный гл.) Данные основные формы:

Наст.

ვ-ხედავ მე მას

Прош. несов.

ვ-ხედავდი

Будущ.

შემხედავ

დავინახავ

(увижу)

Прош. сов.

შემხედე

დავინახე

упицел(а)

II сов.

შემხედო

დავინახო

III сов.

შემხედო

დავინახავ

I Результативное

შემხედავ

შემხედავი

შემხედავი

Примеры в предложениях:

მე ვ-ხედავ ქხედავ.

Я шлюху виджу.

კერ დავინახავ.

Я не смогу увидеть.

ჩემი და არ გინახავ?

Ты не видела мою сестру?

გუშინ ვნახ სკოლის ამხანავი.

Я вчера встретила (видела) школьную подругу.

ვნახავ, რას გააკეთებ!

Я посмотрю, что ты будешь делать!

გიორგიმ ნახა ამხანაგუბი.

Георгий повидал (видел) товарищей.

გიორგიმ ხეზე ჩიტი დაინახა.

Георгий увидел на дереве птичку.

შენ ვდასელები ნახ?

Ты видела своих одноклассников?

მან უყურა ტელევიზორს.

Я посмотрел телевизор (булуп).

Он смотрел телевизор (прош. сов.).

*** აქ - здесь } наречия места.
ოქ - там }

ЛЕКСИКА:

პროფესია (профессия):

მწერალი	писатель	მსახიობი	актер
კომპოზიტორი	композитор	მხატვარი	художник
რეჟისორი	режиссер	არქიტექტორი	архитектор
მუსიკოსი	музыкант	მოქანდაკე	скульптор
დირიჟორი	дирижер	მეცნიერი	ученый
პარისტი	пианист	ექიმი	врач
მეცნიერინე	скрипач	ინჟინერი	инженер

იურისტი	юрист	ეკონომისტი	экономист
ვექტორი	адвокат	ქიმიკოსი	химик
მოსამსახურე	служащий (ая)	ფიზიკოსი	физик
მასწავლებელი	учитель (ница)	მათემატიკოსი	математик
მფრინავი	летчик	ფილოლოგი	филолог
მეზღვაური	моряк	უურნალისტი	журналист (ка)
მძღოლი	водитель	ისტორიკოსი	историк
მუშა	рабочий	აგრონომი	агроном
ხელოსანი	мастеровкой	ბიოლოგი	биолог
მკერავი	портниха(ной)	გეოლოგი	геолог
მესაათე	часовщик	დიასახლისი	домохозяйка
მებაღე	садовник	ბუღალტერი	бухгалтер
პარიკმახერი	парикмахер	დამლაგებელი	уборщица

(T-14)

* ამხანაგთან - к товарищу
ნანასთან - к Нане.
შენთან - к тебе.

-таб (к, с, у) - послелог. - таб употребляется с дат. падежом. У имен существительных с гласной основой перед этим послелогом падежное окончание сохраняется, существительные с согласной основой теряют падежное окончание. Напр: бე-с-таб, әүде-с-таб, дә-с-таб, но са-бәл-с-таб, зә-б-таб.

Глагол **ՁՈՉՈՅՑԱՐ (я иду) - образует формы с помощью вспомогательного глагола (**ՅԱՐ**, **ՅԱՐ**), который появляется лишь в I и во II лице наст. вр. в обоих числах (**ՅԱՐ(տ)**, **ՅԱՐ(տ)**), в третьем лице к этому глаголу присоединяются субъектные личные показатели. Глагол **ՁՈՉՈՅՑԱՐ** один из тех неправильных глаголов, которые при спряжении меняют основу и поэтому все формы нужно запомнить наизусть.

Чеканные оклады к четвероглавам.
Работы Бека и Бешкена Опизаи. XII в.

(T-34)

- მე შენ ძალიაბ მომწოდნარ!
 - Ты мне очень нравишься!
 - მეც მომწოდნარ!
 - Ты мне тоже нравишься!
 - სულ შენზე ვფიქრობ! არ მეგონა, თუ ასე
შემიყვარდებოდი! ძალიაბ მომწონს შენი ღიმილი! შენი
თვალები! ბედნერი ვარ, როცა შენ გვერდით ვარ!
ნამომყევა ცოლად!!!
 - Я все время думала о тебе! Не думал, что так полюблю тебя! Мне очень
нравится твоя улыбка! Твои глаза! Я счастлив, когда ты рядом! Выходи за
меня замуж!!!

- Шэб дэлгүүрээс үзүүлэхийг! Айдээр гиагыгаар!
 - Ты очень плохо со мной обращаешься! Ты меня уже не любишь?
 - Шэб бэхжицээ дэлгүүр гиагысаар!
 - Ты меня уже не понимаешь!
 - Сэргээртээд үртмэндэгтээ зээлдээр зуугэйт!
 - Мы вообще не понимаем друг друга!
 - Шэб эхтэйгээнээсээ үзүүлэхийг эхтэйгээндээ!
 - Ты стала очень ревнивой! Ревнишь ко всем!
 - Ҿаатмууд мицэлдэлтэй?
 - Почему ты мне изменил??
 - Мэй Шэбтэгээс аж мицэлдэлтэй!
 - Я тебе не изменяю!
 - тааго дэвтэйгээсээ үзүүлэхийг! Үзүүлэхийг! Үзүүлэхийг!
 - Оставь меня в покое! Нам лучше расстаться!

ЛЕКСИКА

მომწერლებარ	-	ты мне нравишься
მიყვარხარ	-	я тебя люблю
ბედნიერება	-	счастье
უბედურება	-	несчастье
კოცხა	-	целоваться, поцелуй
მოფერება	-	ласка(ть)
ღალატი	-	измена
სოყვარული	-	любовь
სიძულვილი	-	ненависть
სოხარული	-	радость
სოლამაზე	-	красота
სონაზე	-	нежность

Отдельные фразы:

- Ты очень красивая!
 - Ты хорошо выглядишь!
 - Есть, какая дама тебе очень идет!
 - Это платье тебе очень идет!
 - Ребята, какие у тебя красивые волосы!
 - Ребята, какие у тебя красивые глаза!
 - Ребята, какая у тебя красивая фигура!

ყვავილების მაღაზიაში
В цветочном магазине

- ყვავილები გიყვარს?
- Ты любишь цветы?
- ყვავილები ძალიან მიყვარს.
- Я очень люблю цветы.
- განსაკუთრებით რომელი ყვავილები გიყვარს?
- Какие цветы ты любишь больше всего?
- ყველაზე მეტად მიყვარს მინდვრის ყვავილები: იები,
გვირილები.
- Больше всего я люблю полевые цветы: фиалки, ромашки.
- ყვარცვა ძალიან ლამაზია. მაგრამ ცუდი სუნი აქვს და თავს
მტკწნს.
- Мак тоже очень красив, но от его запаха у меня начинается головная боль.
- ყველაზე მეტად ვარდისა და იასამნის სუნი მომწონს.
- Больше всего мне нравится запах роз и сирени.
- ეს თაიგული მოგწონს?
- Этот букет тебе нравится?
- კი, ძალიან ლამაზია!
- Да, он очень красив!
- მოგვეცით ვარდების თაიგული!
- Дайте нам букет роз!
- ინდექთ!
- Пожалуйста!
- ფიჭვ მადლობა,
ძალიან ლამაზი თაიგულია.
- Большое спасибо,
букет очень красив!

ყვავილები - цветы
ია - фиалка
ვარდი - роза
მიხაკი - гвоздика
ტიტა - тюльпан
ზამბაზი - касатик
ენდელა - подснежник
გვირილა - ромашка
ყაყაჩი - мак
იასამნი - сирень
შროშანა - ландыш
კესანე - незабудка

Л. Гудиашвили
“Чукуртма”

170

Спряжение глагола მივდივარ
ед.ч.

Наст.	Прош. несов.	Будущ.	Прош. совер.
- დი -	- დი -	- ვალ -	- ვედ/ვიდ
მე მი-ვ-დი-ვარ	მი-ვ-დი-ოდ-ი	მი-ვ-ვალ ¹	მი-ვ-ვიდ-ი
შენ მი-დი-ხარ	მი-დი-ოდ-ი	მი-ხ-ვალ	მი-ხ-ვიდ-ი
ის მი-დი-ს	მი-დი-ოდ-ა	მი-გაღ	მი-ვიდ-ა
МН.Ч.			
ჩვენ მი-ვ-დი-ვარ-თ	მი-ვ-დი-ოდ-ი-თ	მი-ჭ-ვალ-თ	მი-ჭ-ვიდ-ი-თ
თქვენ მი-დი-ხარ-თ	მი-დი-ოდ-ი-თ	მი-ხ-ვალ-თ	მი-ხ-ვიდ-ი-თ
ისინი მი-დი-ან	მი-დი-ოდ-ნენ	მი-ვლ-ენ	მი-ვიდ-ნენ

Еще одно правило для субъектныхличных показателей III лица.

! **Запомни: Глаголы** (кроме статических глаголов, о них см. ст. 138 ниже), основа которых оканчиваются на гласный - ი, или в I и во II лице после - ი добавляются вспомогательные глаголы - ვარ, ხარ, имеют в наст. времени в III лице, в ед. ч. - ს, а во мн. ч. - ან.

მე ვი/ვარ	ჩვენ ვი-თ/ვართ
შენ ვი/ხარ	თქვენ ვი-თ/ხართ
ის ვი-ს	ისინი ვი-ან

Проспрягайте глаголы в наст. времени:

ვ-ზლი (я стираю резинкой); ვიცინი (я смеюсь), მივრბივარ (я бегу), ვზრდი (я выращиваю), ვკონი (я целую).

Нетрудно заметить, что при спряжении глагола მივდივარ выделяется префикс მი-, который является глагольной приставкой. В грузинском языке приставки имеют те же функции, что и в русском:

- 1) Указывают на направление действия;
- 2) Образуют формы будущего времени;
- 3) Служат для образования совершенного вида;
- 4) Изменяют лексическое значение глагола.

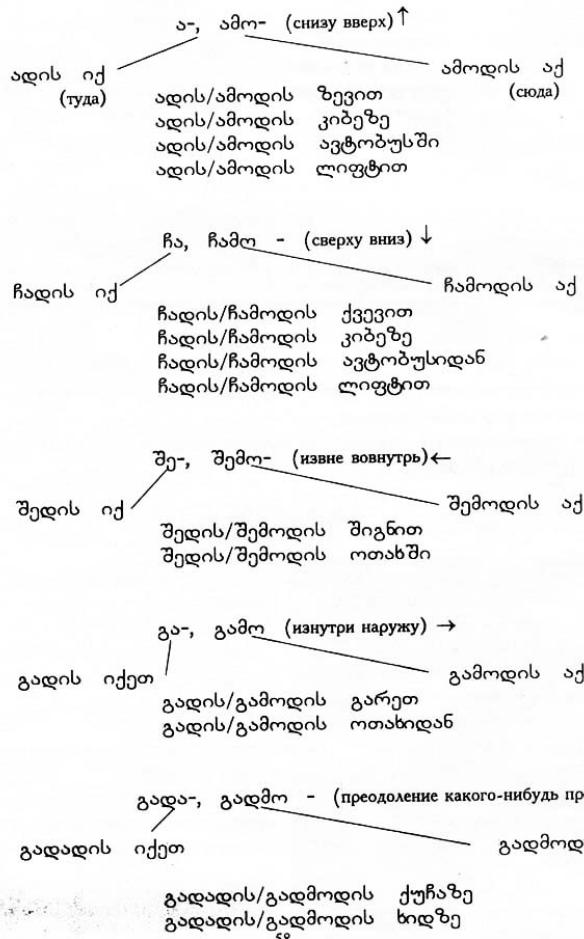
В грузинском языке приставки делятся по форме на простые и сложные. Простые глагольные приставки указывают на направление от говорящего, в противоположную сторону, т.е. туда: დი-, ა-, დი-, ჩა-, ნა-, ზე-, გა-, გადა-.

Только одна, простая по структуре приставка მი- указывает на направление в сторону говорящего, т.е. сюда. Все сложные приставки, состоящие из вышеизложенных приставок (кроме დი-) + მი: ამო, შემო, გამო, ჩამო, ნამო, გადმო, указывают на направление к говорящему.

¹ Теряется показатель I субъектного лица

Основные значения приставок:

մո - от говорящего	մո - к говорящему
մոդով ոյ, մօտան - туда, к нему	մոդով օյ, ჩեմտան - сюда, ко мне
մոդով սըռլա՛ն -	մոդով սըռլուդան

58

- Ցողոմարկ՛ն - В зоопарке**
- Եզալ ծացշեցօ Նոռմարկ՛նո սնբդա Ծացուցանոտ.
 - Завтра мы собираемся повести детей в зоопарк.
 - Թարտա՞լ րա ցարցօս!
 - Правда?! Вот хорошо!
 - Եպէտան ևնոլոր Բամրուցանոյս ացրուցան դա ծացշեցն սնբդա կարցեն. մալուն ծցշոր եալքե մոդով Նոռմարկ՛նո Պատիւրա ևնոլոր ևնածացագ.
 - Из африки привезли маленького слоненка и я хочу им показать его. Чтобы посмотреть на слоненка, в зоопарк приходит множество парода.
 - Քուցա րա ցեղացւեցնօ Բցընե Ցոռմարկ՛ն?
 - Какие еще животные в нашем зоопарке?
 - Գարցուլո ցեղացւեցնօ, գարցուլո պրանցւեցնօ. Ծացշեցն մալուն սցցարու Նոռմարկ՛նո պոցն.
 - Дикие животные, дикие птицы. Дети очень любят бывать в зоопарке.

Ցոնաշորո ցեղացւեցնօ -
Домашние животные:
մալուն - собака
լունցո - щенок
յաթա - кот (кошка)
յեղիւր - котенок
ցերեն - лошадь
ցողուց - жеребенок
ցորո - осел
այշումո - всхблюд

Ցոնաշորո ցեղացւեցնօ -
Дикие животные:
թշելո - волк
դագու - медведь
լոռմո - лев
ևնոլո - слон
զոյթցո - тигр
Ցուլու - лиса
թամբուն - обезьяна
որշմո - олень
Ալուց - белка
Հորդալուց - заяц

Ցանցաւուլո ցորնցւեցնօ -
Дикие птицы:
արնեցո - орел
պահցո - ворона
Այրցաւուլո - ласточка
տաւուրո - чайка
Ցուլուրա - корабей
Ցուրցուրո - голубь
Ցուլուլուլո - соловей
եռերուն - фазан
Ցեցյուրո - перепелка
Ցարթաշանցո - попугай
Ցարթաշանցո - павлин

Ցեցյուրո -
насекомые:
ծունու - муха
ჭամփցւեցն - муравей
Ցուլցւա - бабочка
Ցուլցւարո - пчела
ոռմօնա - паук
Ժամբարմացւեցն - гады
հազուրո - змия
Եցուցո - ящерица
Ցացայո - лягушка
Ցու - черепаха

Приставки **ნა-**, **ნამო-** употребляются только в будущем и прошедшем временах.
Напр.: **ნავა** - уйдет, **ნამოვა** - пойдет. **ნავიდა** - ушел. **ნამოვიდა** - пошел.

Приставка **ნა-** указывает направление действия к III лицу.

ნავა уйдет (к кому то).

ნავიდა ушел (к кому то).

Приставка **ნამო-** указывает направление действия к I или ко II лицу.

ნამოვა придет сюда или к тебе

ნამოვიდა попал сюда или к тебе

ЛЕКСИКА:

სპორტის სახეობები - Виды спорта:

ფეხბურთი - футбол, ფრენბურთი - волейбол,

კალათბურთი - баскетбол, ხელბურთი - ручной мяч,

წყალბურთი - водное поло, ჩოგბურთი - теннис

მაგიდის ჩოგბურთი - настольный теннис,

ფეხბურთელი - футбалист, ფრენბურთელი - волейболист,

კალათბურთელი - баскетболист, ხელბურთელი - гандболист,

წყალბურთელი - ватерполист, ჩოგბურთელი - теннисист

მაგიდის ჩოგბურთელი - пингпонгист

ჭაღრაკი - шахматы, კრიკი - бокс, ჭიდაობა - борьба

ტანცმჯიში - гимнастика, ცურვა - плавание

ოზღამურებით სროლი - кататься на лыжах,

მძლეოსნობა - лыжная атлетика, მოქადრაკე - шахматист

მოკრიცე - боксер, მოჭიდავე - борец, ტანცმვარჯიშე - гимнаст

მოცურავე - пловец, მოთხილამურე - лыжник

მოციგურავე - конькобежец, მძლეოსანი - тяжлоатлет

Приставка **და-**: 1) указывает на направление действия сверху вниз до определенной поверхности.

Напр.: **დავიდა** - упал (на что-то), **დაჯდა** - сел, **დანავა** - лег; 2) на неопределенность

направления, туда-сюда: **დადის-** ходит; 3) указывает, что действие происходит в отношении многих

предметов. Напр.: **დააწყო** ნიგნები - положил книги.

Запомните: Будущее время в основном образуется от настоящего времени при помощи приставок.

Напр.: **ვ-აკეთებ** (делаю) - **გა-ვ-აკეთებ** (сделаю),
ვ-ამზადებ (готовлю) - **მო-ვამზადებ** (приготовлю),
ვ-წერ (пишу) - **და-ვ-წერ** (напишу),
ვ-ალაგებ (убираю) - **და-ვ-ალაგებ** (убери),
ვ-რეცხავ (стираю) - **გა-ვ-რეცხავ** (постираю),
ვ-აუთოებ (глажу) - **გა-ვ-აუთოებ** (погладжу).

Пропрягайте эти глаголы в будущем времени (спрятаны как глаголы настоящего времени с добавлением приставок).

Примеры.: მხ.რ.	მრ.რ.
Будущ. время	მე და-ვ-წერ
	შენ და-წერ
	თქვენ და-წერ-თ
	ის და-წერ-ს
	ისინი და-წერ-ენ

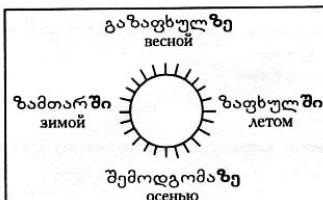
ЛЕКСИКА:

დღე (день), **ღამე** (ночь), **დღლა** (утро), **საღამო** (вечер), **ნელინადი**, **ნელი** (год), **თვე** (месяц), **კვირა** (неделя).

ნოტის დროები:

Времена года:

ზამთარი - зима
ზაფხული - лето
გაზაფხული - весна
შემოდგომა - осень

კვირის დღეები:

Дни недели:

ორშაბათი - понедельник
სამშაბათი - вторник
ოთხშაბათი - среда
ხუთშაბათი - четверг
პარასკევი - пятница
ჰაბათი - суббота
კვირა - воскресенье

თვეები:

იანვარი	- январь
თებერვალი	- февраль
მარტი	- март
აპრილი	- апрель
მაისი	- май
ივნისი	- июнь
ივლისი	- июль
აგვისტო	- август
სექტემბერი	- сентябрь
ოქტომბერი	- октябрь
ნოემბერი	- ноябрь
დეკემბერი	- декабрь

დღეს - сегодня
შუადღე - полдень
დღისით - днем
ღამით - ночью
შუაღამე - полночь
დღლას - утром
საღამოს - вечером
ახლა - сейчас
მერე - потом
ადრე - рано
გვიან - поздно

დღლით ადრე - рано утром
გვიან ღამით - поздно ночью
გუშინწინ - позавчера
გვიანი - вчера
ხვალ - завтра
ზეგ - послезавтра
შარშან - в прошлом году
შარშანინ - в позапрошлом году
მომავალ ნელს - в будущем году

ყოველდღე (каждый день) ერთ დღეში (за один день)

..... კვირას კვირაში	ერთი კვირის
..... თვე თვეში	შემდეგ (после
..... ნელს ნელინადში	одной недели)

- დღეს რა დღეა?
- Какой сегодня день?
- დღეს ორშაბათია.
- Сегодня понедельник.

- რა რიცხვია?
- Какое число?
- დღეს 14 აპრილია.
- Сегодня 14 апреля.

როდის (когда)? რომელ ნელს (в каком году)?

Из этих слов составьте предложения!

გულშემატკიფრები

ზვალ ფეხბურთის მატჩია?

- დიაბ. ზვალ ძალიან საინტერესო თამაშია. ერთშენებოւ ხვდებარან თბილისის „დინამი“ და მოსკოვის „სპარტაკი“.

- სად იქნება თამაში?

- დინამის სტადიონზე.

- შენ თბილისის „ლინამოს“ გულშემატკიფრაზე?

- რასაკორელია!

თბილისის „დინამის“ მევარე ჩემი ახლო მეტობარია. გუნდში ყველას ჟიცნობ.

- ვინ არის თბილისის დინამის მეტრიკული თემურაზ ჯანდირი?

- ვინ იქნება მსაჯი?

- მსაჯი პოლონერითან არის.

- რომელ საათზე იწყება თამაში?

- თამაში იწყება შეიდ საათზე.

- ბილეთი გაეცის?

- არა მაქს, ზაგრამ მატჩის დაწყების წინ ვიყიდო.

- თამაში სანქტერესი იქნება.

ახლა ჩვენი გუნდი ძალიან კარგ ბორტულ ფორმაშია.

Отдельные фразы:

ბურთი გაიტანა მეტოქეთა კარში ლევან ჩიჩუაბ.

Гოл ворота противника забил Леван Чичуа

საჯარიმი დარტყმა - штрафной удар

დაჯარიმდა - оштрафовали, კუთხური - угловой удар

თერთმეტმეტრიანი დარტყმა - одиннадцатиметровый удар

თამაშგარე მდგომარეობა - положение вне игры

მიიღო პერსონალური შენიშვნა - получил персональное замечание

მიიღო - выиграл, ნააგო - проиграл, ცრე - ничья

შეჯიბრება იწყება - соревнование начинается

ფინიშთან პირველი მივიდა - первым пришел к финишу

სპორტული დარბაზი - спорзал, Спортивный зал

Болельщики

Завтра футбольный матч?

- Да. Завтра очень интересная игра. Встречаются Тбилисское "Динамо" и Московский "Спартак".

Где будет проходить игра?

- На стадионе "Динамо".
- Ты болеешь за тбилисское "Динамо"?

- Конечно.

Вратарь тбилисского "Динамо" мой близкий друг. Я знаю всех (в команде).

- А кто тренер тбилисского "Динамо"?

- Тренер тбилисского "Динамо" - Теймураз Джандири.

- Кто судья?

- Судья из Польши.

- В котором часу начинается игра?

- Игра начинается в 7 часов.

- У тебя есть билет?

- Нет, но я куплю перед началом матча.

- Игра будет интересной. Сейчас наша команда в очень хорошей спортивной форме.

Саңғаңар әмбеттің шығармасы

О театре

- Қа әшкіңдік аудио қолданылғандағы әмбеттің тәсілі?

- Какой спектакль идет сегодня в театре Руставели?

- Қолданылғандағы әмбеттің өміріндең біріншіңіндең ойын.

- Сегодня новое представление, вчера был первый день премьеры.

- Қа әмбеттің дәлдегендегі өмірі?

- Сколько стоит билет?

- Өндегінен 1500 тенге, тамада 4000 тенге.

- Билеты дорогие. К тому же все уже проданы.

- Шеңбер 1500 тенге әмбеттің өмірі?

- Ты была на спектакле?

ЛЕКСИКА:

Жүргізу - автор пьесы
жазып жасауды - композитор

Жасағыш - художник

Сцена - сцена

Декорация - декорация

Партнер - партнер

Амфитеатр - первый ряд

Балерина, танцовщица, танцовщица

Балетмейстер - исполнительница главной роли

Директор - режиссер-постановщик

Концерт - концерт классической музыки

Народный концерт - концерт народной музыки

Эстрадный концерт - концерт эстрадной музыки

166

- Әзір, әмбеттің?
- Да, была.
- Қонғаның өміріндең 1-ші ярусы?
- Как тебе понравился спектакль?
- Да, он очень понравился, спектакль имел большой успех.
Мыслиңдер өміріндең 1-ші ярусы
Негізгі әмбеттің өмірі міндетті, бірақ
Конечно.

Главную роль играла моя любимая актриса, Нуша Чичуа.

- Да, она очень понравилась, спектакль понравился.

- А мне игра этой актрисы не нравится.

- Да, она очень понравилась, спектакль понравился.

- А мне, наоборот, очень нравится!

Ра әмбеттің? Қонғаның өміріндең 1-ші ярусы?
Который час?

Саңат - час

Бүтін - минута

Сәмбі - секунда

Үбіндең 1-ші ярусы.

Девять часов.

Ортасың 2-ші ярусы.

Полвторого.

Үбіндең 3-ші ярусы 5 бүтін.

Без пяти девять.

Ортасың 6-ші ярусы.

Пять минут десятого.

Негізгі 1-ші ярусы 9-ші бүтін.

Мои часы хорошо ходят.

Негізгі 2-ші ярусы 10-ші бүтін.

Мои часы точные.

Негізгі 3-ші ярусы 11-ші бүтін.

Мои часы плохо идут.

Негізгі 4-ші ярусы 12-ші бүтін.

Мои часы спешат.

Негізгі 5-ші ярусы 1-ші бүтін.

Мои часы отстают.

Айрымдағы 6-ші ярусы 6-ші бүтін.
Айрымдағы 7-ші ярусы 7-ші бүтін.
Айрымдағы 8-ші ярусы 8-ші бүтін.
Айрымдағы (Дат. п.) 9-ші ярусы 9-ші бүтін.

Топормегітің 1-ші ярусы 12-ші бүтін.

Топормегітің 2-ші ярусы 1-ші бүтін.

Топормегітің (Дат. п.) 3-ші ярусы 2-ші бүтін.

T-15

- რომელ საათზე იწყება ლექციები უნივერსიტეტში?

- Когда начинаются лекции в университете?

- (В котором часу начинаются лекции в университете д.п.)

- 9 (ცხრა) საათზე.

- В девять часов.

- როდის მთაგრდება მეოთხე ლექცია?

- Когда кончается IV лекция?

- ორ საათზე.

- В 2 часа.

- რა საგნებს სწავლობ?

- Какие предметы ты изучаешь?

- ქართულ ენასა და ლიტერატურას, ისტორიას, ფილოლოგიას, ლოგიკასა და უცხო ენას.

- Я изучают грузинский язык и литературу, историю, психологию, логику и иностранный язык.

- რომელ უცხო ენას სწავლობ?

- Какой иностранный язык ты изучаешь?

- ინგლისურს.

- Английский.

- იცი* ინგლისური?

- Знаешь английский?

- ვი, ვარგად ვიცი*.

- Да, хорошо знаю.

- როდის გაქვს გამოცდები?

- Когда у тебя экзамены?

- დეკემბერში.

- В декабре.

- ჩათვლები მიიღე?

- Зачеты получила (а).

- კი, ორი საგანი ჩავთვალე ერთი ვი გადავიტანე მეორე სუმესტრში. ვარგად ვისწავლი** და ჩავბარებ.

- Да. Я заслал (зачла) 2 предмета, а один перенес (ла) на II семестр. Хорошо выучу и сдам.

* Глагол ვიცი(я знаю) является неправильным глаголом. Его спряжение нужно выучить наизусть.

Наст.	Прош. несов.	Будущ.
მე ვიცი	მე ვიცოდი	მე მ-ეცოდინება
შენ იცი-ს	შენ იც-ოდი	შენ გ-ეცოდინება
მან იცა-ს	მან იც-ოდა	მას ეცოდინება
ჩვენ ვიცით	ჩვენ ვიცოდით	ჩვენ გ-ეცოდინება
თქვენ იცი-თ	თქვენ იც-ოდი-თ	თქვენ გ-ეცოდინება-თ
მათ იცი-ან	მათ იც-ოდნენ	მათ ეცოდინება-თ

**Некоторые однократные глаголы будущее время образуют с помощью префикса -ე, а двухличные (они встречаются очень редко) - с помощью префикса -უ. Эти префиксы прибавляются в начале, к неделимой части (НЧ) глагола.¹ Глаголы этого типа в большинстве случаев в настоящем времени имеют тематический показатель -ობ, который чередуется в будущем времени с показателем -ებ (-ობ/-ებ).

Нapr.:	ვ-ცხოვრ-ობ	ვ-მუშა-ობ
	ვ-ი-ცხოვრ-ებ	ვ-ი-მუშავ-ებ
	ვ-ცოცხლ-ობ	ვ-შრომ-ობ
	ვ-ი-ცოცხლ-ებ	ვ-ი-შრომ-ებ

В настоящем времени порой могут быть и другие тематические показатели.

Нapr.:	ვ-ტრ-ი	ვ-ცეკვ-ავ
	ვ-ი-ტრ-ებ	ვ-ი-ცეკვ-ებ

*Глагол ვისწავლი(я выучу) будущее время глагола ვსწავლო. Будущее время образуется с помощью префикса -ი и чередования тематических показателей -ობ/-ებ.

Проспрягайте в будущ. времени:
 (და-)ვხატავ (рисую), (და-)ვიწევებ (начинаю),
 (ა-ვიღებ (беру), (ჩა-)ვატევ (одеваю),
 (და-)ვრევავ (звено), (გა-)ვკერძებ (делаю),
 (და-)ვმიტავრებ (кончю), (მო-)ვკლავ (убиваю),
 (და-)ვძალავ (пряжу), ვლაპარავობ (ткаю),
 ვსუზმობ (запрашю), ვსადილობ (обедаю),
 ვქარიბ (спешу).

1 НЧ - неделимая часть глагола, которая остается после отделения личных и тематических показателей.

T-33

- ხვალ რუსთაველზე, სამხატვრო გალერეაში იხსნება ახალგაზრდა ქართველი მხატვრების სურათების გამოფენა-გაყიდვა, გინდა ნავიდეთ?

- Завтра на Руставели в художественной галерее открывается выставка-продажа картин молодых грузинских художников, хочешь пойдем?

- კი, ძალიან მინდა. მე ძალიან მომწონს ქართველი მხატვრების ნამუშევრები. განსაკუთრებით მიყვარს ნიკო ფიროსმანის, ლადო გუდიაშვილისა და ელენე ახვლედიანის ნახატები.

- Да, очень хочу. Мне очень нравятся работы грузинских художников. Особенно люблю картины Нико Пиросмани, Ладо Гуциашвили и Елены Ахвледiani.

- კარგი, ნავიდეთ!

- Хорошо, пойдем!

Нужно отметить и следующее, что отрицательная форма I Результативного в самой себе содержит также понятие категоричности, но для точного выяснения требуется дополнительный вопрос (почему?). Напр.:

A

გამოცენაზე

- ଶ୍ରେଷ୍ଠାନ୍ତିକ ପାଦମନ୍ଦିରଙ୍କାଳୀ ଅଲ୍ଲାତ୍ମାପ୍ରେସ୍‌ରୁଲ୍ଲି ପାରୀ ଟାମିନ୍ ପାଦମନ୍ଦିରଙ୍କାଳୀ ପିତା ପାଦମନ୍ଦିରଙ୍କାଳୀ ରାମଦେବଙ୍କିମ୍ବେ ଶ୍ରୀରାତ୍ରି, ମାଗରାଥ, ସାମିନ୍ଦ୍ରିଶାର୍ମନ୍, ଆମଦେବଙ୍କ ପ୍ରମୁଖୀ ଏବଂ ମାଧ୍ୟମେ.
 - କ୍ଲାଣିଶ୍ଵରିଲ୍ଲି, ପାଇଁ ଏହି ଅର୍ଥାତ୍ ଅମ୍ବଶ୍ରୀରାତ୍ରିରେ ପାଦମନ୍ଦିରଙ୍କାଳୀ ?
 - ଏହି ଶ୍ରୀରାତ୍ରିରେ ପାଦମନ୍ଦିରଙ୍କାଳୀ ମହାତ୍ମାପାଦମନ୍ଦିରଙ୍କାଳୀ ପାଦମନ୍ଦିରଙ୍କାଳୀ ପାଦମନ୍ଦିରଙ୍କାଳୀ ପାଦମନ୍ଦିରଙ୍କାଳୀ ପାଦମନ୍ଦିରଙ୍କାଳୀ ପାଦମନ୍ଦିରଙ୍କାଳୀ ?
 - ମାଲିନୀ ମନମିଳିବୀ ମିନଦା ପାଦମନ୍ଦିରଙ୍କାଳୀ ପାଦମନ୍ଦିରଙ୍କାଳୀ ପାଦମନ୍ଦିରଙ୍କାଳୀ ପାଦମନ୍ଦିରଙ୍କାଳୀ ପାଦମନ୍ଦିରଙ୍କାଳୀ ପାଦମନ୍ଦିରଙ୍କାଳୀ ?
 - ଶ୍ରୀରାତ୍ରିଏବଂ ରାମଦେବଙ୍କିମ୍ବେ ଏହି ପାଦମନ୍ଦିରଙ୍କାଳୀ ?
 - ଶ୍ରୀରାତ୍ରି ଏବଂ ଲାଭ ଫିରିଲୁବୁଛି ?

На выставке

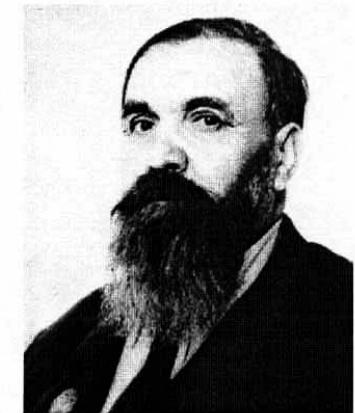
- Прекрасная выставка! Я в восторге!
Я бы с удовольствием купил несколько картин, но, к сожалению, у меня нет столько денег.
 - Девушка, кто автор этой картины?
 - Автор этой картины - художник Георгий Вашакидзе.
 - Очень нравится! Хочу ее купить! Во сколько она оценена, сколько она стоит?
 - Картина стоит 1000 лари.
 - Куплю, дайте!

(T-16)

ପାତ୍ରବିଦ୍ୟାଲୀଙ୍କ
ଧାର୍ଯ୍ୟବିଦ୍ୟାଲୀଙ୍କ

- გამარჯობათ, ბავშვებო!
 - Здравствуйте, ребята!
 - დასხედით!
 - Садитесь!
 - რა გვაქვს დღეს გავვე-
თილად?
 - Что у нас сегодня на урок?
 - ილია ჭავჭავაძის ლექსი
„პოეტი“ ზეპრად.
 - Наизусть стихотворение Ильи
Чавчавадзе “Поэт”.
 - ვინ იცის გაკვეთილი?
ვინ მიპასუხებს?
 - Кто знает урок? Кто будет отвечать?
 - ნინო, იცი გაკვეთილი?
 - Нино, знаешь урок?
 - დიანა, ვიცი.
 - Да, знаю.
 - გამოდი და მიპასუხე!
 - Выходи и отвечай!
 - ძალიან კარგი. დღეს
შენ გაკვეთილი იცოდი და
ხუთიანს გინერ.
 - Очень хорошо. Сегодня ты знала
урок и я ставлю тебе пять.
 - ბავშვებო, აბა, მიპასუხ-
ეთ კითხვებზე!
 - Дети, ну-ка, отвечайте на вопросы!
 - ვინ იცი ილია ჭავ-
ჭავაძე?
 - Кем был Илья Чавчавадзе?

Выдающийся грузинский поэт
Галактион Табидзе
1891-1959 гг.

ЛЕКСИКА:

თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტი (თსუ)
Тбилисский государственный
университет (ТСУ)
რექტორი - ректор
პრორექტორი - проректор
ფაკულტეტი - факультет
დეკანი - декан
ლექტორი - лектор
პროფესორი - профессор
დოკორენტი - доцент
ასპირანტი - аспирант
სტუდენტი - студент
კათედრის გამგე-ზავ. кафедрой
სტუდენტთა სამეცნიერო კონფერენცია

- студенческая научная конференция

სტუდენტთა საერთო საცხოვრებელი - студенческое общежитие
სამკითხველო დარბაზი - читальный зал.
საგამოცდო კომისია - экзаменационная комиссия
დიპლომი - диплом
დიპლომის დაცვა - защита диплома
დისერტაციის დაცვა - защита диссертации
ლექცია - лекция
სემინარი - семинар
პრაქტიკული მეცადინეობა - практическое занятие

დაუსწრებელი - заочный
დასწრებული - очный
გამოცდა - экзамен
ჩათვლა - зачет
არდადეგები - каникулы
აუდიტორია - аудитория
დერეფანი - коридор
ბიბლიოთეკა - библиотека
ჟურნალი - журнал
გაზეთი - газета
კოლოკვიუმი - колоквиум
ლაბორატორიული სამუშაო - лабораторная работа

საჯარო ბიბლიოთეკაში В публичной библиотеке

- გამარჯობათ, აკაკი წერეთლის ლექსების კრებული გაქვთ?
- Здравствуйте, есть у вас сборник стихов Акакия Церетели?
- გვაქვს. ბიბლიოთეკაში ჩანგრილი ხართ?
- Есть. Вы записаны в библиотеку?
- არა.
- Нет.

Значение данных предложений передается с помощью составного глагола:

, შენებული აქვს, აშენებული არა აქვს (В I лице будет: მე შენებული მაქვს სახლი, მე აშენებული არა მაქვს სახლი и т.д.)
Вспомогательный глагол მაქვს объектного строя, что и определяет данную конструкцию. Основное лицо стоит в дат. паджсе а неосновное в им. паджсе.

В вышесказанных предложениях составное склоняемое можно заменить простым склоняемым, которое будет выражено формой глагола, т.п. I Результативным (эта форма глагола обозначает действие, которое произошло оказывается в прошлом, а результат его имеется в настоящем), глагольная конструкция остается та же, т.е. глагол будет объектного строя. Итак:

მე აშიშენებია	სახლი	ჩვენ აგვიშენებია	სახლი
(Я	оказывается	построил дом)	
შენ აგიშენებია	სახლი	თქვენ აგიშენებიათ	სახლი
მას აუშენებია	სახლი	მათ აუშენებიათ	სახლი

მე დამინერია ის	ჩვენ დაგინერია ის
შენ დაგინერია ის	თქვენ დაგინერიათ ის
მას დაუშერია ის	მათ დაუშერიათ ის

Эти формы I Результативного активных глаголов. Пассивные глаголы образуют I Результативное с помощью вспомогательного глагола ვარ. Например:

მე გაუზრდილ-ვარ	(Я вырос (-ла) оказывается)
შენ გაზრდილ-ხარ	
ის გაზრდილ-ა	

Формы I Результативного с отрицательной частицей არ не столь категоричны по сравнению с отрицательными формами других времен и это опять-таки, по-видимому, вызвано тем обстоятельством, что в этом случае форма указывает на результат совершенного действия и не само совершающее действие. Например:

Вопросы:	отрицательные ответы
Прот. совершенное	I Результативное
(категорическое	отрицание)
ააშენე სახლი? -	არ ავაშენე სახლი
შეკრე კაბა? -	არ შეკრე კაბა
დახატე სურატი? -	არ დახატე სურატი
შეჭამე საჭმელი? -	არ შეჭამე საჭმელი
მოიტანე ნიგნი? -	არ მოიტანე ნიგნი
მოქსოვე ნინდა? -	არ მოქსოვე ნინდა

T-32

- გამომცემლობა „მერანი“ ფოიეში საქართველოს ახალგაზრდა მნერლებისა და პოეტების ნიგნების გამოუწა - გაყიდვაა, გინდა წავიდეთ?
- В фое издательства "Мерани" устроена выставка-продажа книг молодых грузинских писателей и поэтов, хочешь пойдем?
- კი, აუცილებლად წავიდეთ ძალიან მაინტერესებს.
- Да, обязательно пойдем! Меня это очень интересует!
- წაგიკითხავს რამე თანამედროვე ქართული მწერლობიდან?
- Ты что-нибудь читал из современной грузинской литературы?
- არ წამიკითხავს*.
- Не читал.
- უნდა წაიკითხო თანამედროვე მწერლების ნაწარმოებები. აი, ეს ახალგაზრდა მწერალთა ნოველების კრებულია. იქ ვიყიდვ, წავიკითხე, ძალიან საინტერესოა, გინდა გათხოვებ?
- Вот новый сборник новелл молодых писателей. Я его там купил, прочел, очень интересно, хочешь, одолжу?
- კი, მინდა.
- Да, хочу.
- იქ ახალგაზრდა ქართველი პოეტების ლექსების კრებულიც იყიდება. მე გაჩიქებ. ძალიან კარგი კრებულია.
- Там продаются и сборник стихов молодых грузинских поэтов. Я подарю тебе. Очень хороший сборник.
- გმადლობთ, დიდი სიამოვნებით წავიკითხავ!
- Спасибо, прочту с большим удовольствием!

* არ წამიკითხავს - не читал. Данная глагольная форма указывает на не совершение в прошлом действие, результат чего виден в настоящем. Рассмотрим такой пример:

ვანო აშენდა სახლს (Вано строил дом). აშენდა - простое сказуемое, которое передается простой формой глагола в прош. несов. времени. Действие, которое происходило в прошлом, в настоящем времени может иметь следующие результаты.

1) Действие совершилось, в результате дом построен.

ვანო აშენდა აქვს სახლი.

Дом Вано построен.

2) Действие не совершилось, в результате дом не построен.

ვანო აშენდა არა აქვს სახლი.

Дом Вано не построен.

- ჰორადობის მონმობა გაქვთ?
- Есть у вас удостоверение личности?
- დიახ, მაქვს.
- Да, есть.
- მომცით, შეგივსებთ მკითხველის ბილეთს.
- Давайте, я заполню вам читательский билет.
- შეაქსეთ ნიგნის მოთხოვნის ფურცელი კატალოგის მიხედვით.
- Заполните заявку на книгу по каталогу.
- ინებეთ ნიგნის მოთხოვნის ფურცელი.
- Возьмите книжный листок.
- დაელოდეთ, ნიგნი ნახევარ საათში იქნება.
- Ждите, книга будет через полчаса.
- გმადლობთ!
- Спасибо!

- გაქვთ ზაქარია ფალიაშვილის ოპერების პარტიტურა?

- Есть у вас партитура опер Захария Палиашвили?

- დიახ, გვაქვს. გნებავთ, დისკუსია ჩანაწერსაც მოგართმევთ.

- Да, есть. Хотите дам и запись на диске.

- დიახ, მინდა. გმადლობთ.

- Да, хочу. Спасибо.

Выдающийся композитор
Захария Палиашвили
(1871-1933гг.)

Студенты Тбилисской государственной консерватории им. В. Сараджишвили

საუბარი აბიტურენტთან

- ოთარ, სკოლას ნელს ამთავრებ?

- დიახ, მეთერთმეტე კლასში ვარ.

- რომელ სკოლაში სწავლობდ?

- ქუთაისის პირველ საშუალო სკოლაში.

- რამდენი მოსწავლეა შენს კლასში?

- ჩემს კლასში სულ ოცდახუთი მოსწავლეა. ათი გოგონაა და თხუთმეტი ბიჭი.

- ფრინადოსნები გყავთ?

- დიახ, გვყავს.

- შენ რა ნიჩნები გაქვა?

- მე ოთხები და ხუთები მაქვა.

- ყველაზე მეტად რომელი საგანი გიყვარს?

- ქართული ენა და ლიტერატურა, ისტორია, მათემატიკა.

- როგორ ფიქრობ, ხად ჩააბარებ?

- ალბათ უნივერსიტეტში ჩავაბარებ, ფილოლოგიის ფაკულტეტზე. ძალიან ძაინტერესებს ქართული ენის გრამატიკა.

- თუ კარგად ისწავლი, ალბათ ასპირანტურაშიც გააგრძელებ სწავლას.

- ენახოთ.

- რომელ უცხო ენას სწავლობდი სკოლაში?

- რუსულსა და ინგლისურს.

- კარგად იცი ეს ენები?

Беседа с абитуриентом

- Отар, ты заканчиваешь школу в этом году?

- Да, я в 11-м классе.

- В какой школе ты учишься?

- В кутаинской первой средней школе.

- Сколько учеников в твоем классе?

- В моем классе всего 25 учеников. 10 девочек и 15 мальчиков.

- Отличники у вас есть?

- Да, есть.

- Какие отметки у тебя?

- У меня четверки и пятерки.

- Какой предмет ты любишь больше всего?

- Грузинский язык и литературу, историю, математику.

- Куда ты думаешь поступать?

- Наверное, буду сдавать в университет на филологический факультет. Меня очень интересует грамматика грузинского языка.

- Если будешь хорошо учиться, наверное, продолжишь учебу в аспирантуре.

- Посмотрим.

- Какой иностранный язык ты учил в школе?

- Русский и английский.

- Хорошо знаешь эти языки?

დედამიწისა მიანათი გამომატანა თავის მეტობართან და დღესვე უნდა მიღულოს.

- სად არის ნასაღები ამანათი? მისამართი იცი?

- კი, ზედ ანერია. ვაჟა-ფშაველას პროსექტზე, მეტავრი კვართალი, მეორე კორპუსი, მეორე სადარბაზო, მეორე სართული. იქ როგორ მოგზვდებით?

- ამ აღმართს ავივლით თავისუფლების მოედნაშე, იქ ჩაესხდებით №4 ტროლეიბუსში ან №2 ავტობუსში და მივალთ ვაჟა-ფშაველას პროსექტამდე.

- შორის არას?

- საესმოდ.

- რამდენი გაჩერება?

- ზუსტად არ ვიცი, ვიკითხოთ და შემოტკიცით.

- რამდენი დრო დაგთირდება?

- დაახლოებით ნახევარი საათი.

- ძალიან დაგგაგინდება, ჩვენებს შეუშინდებათ, მოდი, ტაქით ნავიდეთ.

- კარგი.

- უკაცრავად, ეს მეხუთე ვართლია?

- დიახ.

- მესამე კორპუსი რომელია?

- პირდაპირ ნაბრძანდით და მარჯვენა შეუხილეთ

- გმადლობთ. რა ყურადღებიანი ხალიჩა ქართველები. რამეს რომ პეითხავ, ყველა სიამოგებით გიპასუბებს. აი, მესამე კორპუსიც!

- ჩქარა ჩამოდი აქ დაგელიდები.

- კარგი.

- რა მალე დაბრუნდი. შინ იყვნენ, გადაეცი.

- კი, ჩქარა! ტროლეიბუსი მოდის

посылку для своей подруги, сегодня же ее надо занести.

- Куда надо отнести посылку? Адрес ты знаешь?

- Да, на ней написано. Проспект Важа-Пшавела, V квартал, III корпус, II подъезд, IV этаж, как нам туда попасть (Как мы туда попадем)?

- Поднимемся по этому подъезму до плещи свободы. Там сядем в троллейбус №4 или в автобус №2 и доехем до проспекта Важа-Пшавела.

- Это далко?

- Довольно далко.

- Сколько остановок?

- Точно не знаю, спрошу и вам скажут.

- Сколько времени нам понадобится?

- Около получаса.

- Мы очень опоздаем. Папы будут беспокоиться. Давай поедем на такси!

- Хорошо.

- Извините, это V квартал?

- Да.

- Который из них III корпус?

- Идите прямо, а потом поверните направо!

- Спасибо. Какие пингвинные дяди грузины. Если чтонибудь спросят, все с удовольствием отвечают. Вот и III корпус!

- Скорее возвращайся (скорее спускайся - д.и.). Я буду ждать тебя здесь.

- Хорошо.

- Как ты быстро вернулась. Застала их дома? (они дома - д.и.), нервила?

- Да, скорее! Идет троллейбус!

დედაქილაქში

- ნანა, დღეს მინდა დავათვა-
ლიერო ძეგლი თბილისი.

- კარგი, წაგიდეთ. მე დღეს არ
მივიღოვ სამახუჭში, გასენებ დარჩ
ებაქს და კარგად დავათვალიე-
რინებ ქალებს. ჯერ რუსთაველზე
გაფიქტო მურაკოთა და შემდეგ ფიტ
გაფიქტო გზა. მე ძალიან
ჩინკარს რუსთაველის პროსექტი.
ეს არის ზაქარია ცალიაშვილის
სახელობის ოვერისა და ბალეტის
სახელმწიფო თეატრი, პარლამენტის
შენობა, მოსკოველი სასახლე. თუ
გინდა, მალე მაში შევიდე, სანთელი
ავანთოთ.

- რუსთაველზე გუშინ ვიყდო.
ძალიან ამაზი და სკონად ფიტი
პროსექტია. ლალიძის წყალიც
დაგვლიც რა გამრიცელი წყალის გამა-
ჟურნებით „კახურა“!

- აი, ძეგლ თბილისში კი ვიწინ
ქუჩებია, მაგრამ ძალიან ლამაზი
უბანია, ხისაიკინიანი სახლებით.
ერებულეს მოედანზე კაფეში
შევიდეთ გოგირდის პანორამუ აქცევ,
ძველ თბილისში.

აი, ის ძეგლი ვასტანგ გორგა-
სალისაა. მან დაარსა თბილისი
თხუთმეტი საუკუნის წინათ. ძეგლის
ავტორია ელგუჯა აზაშვილი.
ქერისლის დედაც „მისი ქადაგებაა.
თუ გინდა, ფუნქციონირებ ავიდეთ?
ზეგიდან მთელი თბილისი ჩანს.

აი, ჩვენ მორდაპირ ნარიყალაა. ეს
ციხე მეოთხე საუკუნეშია აგებული,
ავიდეთ?

- არა, მე დრო არა მაქვს.

- ნანა, сегодня я хочу осмотреть старый
Тбилиси.

- Хорошо, пойдем. Сегодня я не иду на
работу, отдохну. Время у меня есть и я дам
тебе как следует осмотреть город. Вначале
посадим на метро до проспекта Руставели, а
затем пойдем (продолжим путь) пешком. Я
очень люблю проспект Руставели. Там
находится Государственный театр оперы и
балета им. Захария Палиашвили, церковь
Кашвети, драматический театр им. Руставели,
здания парламента, дворец ученических.
Если хочешь, зайдем в церкви, поставим (зажжем -
дл.п.) свечу.

- На Руставели я была вчера. Очень красивый
и достаточно широкий проспект. Я и волу
Лагидзе выпила! Такая вкусная! особенно
"Кахури"!

- А в старом Тбилиси улочки узкие, но
очень красивый район, с домами с деревянными
балконами. Зайдем в кафе на площади
Ираклия. Серные бани тоже здесь же, в старом
Тбилиси.

Вот этот памятник Вахтангу Горгасалу. Он
основал Тбилиси 15 веков назад. Автор
памятника - Энтуджи Амашукели. "Грузия
мать" ("Мать Картли" д.л.) тоже его скульптура.

Хочешь, пойдем на Фуникулер? Сверху виден
весь Тбилиси.

Смотри, прямо перед нами Нарикала. Эта
крепость построена в IV веке. Поднимемся?

- Нет, у меня нет времени. Мама дала мне

В столице

- რუსულად თავისუფლად
ვლაპარაკობ და ვწერ. რაც
შეეხება ინგლისურს, მესმის,
მაგრამ ვერ ვლაპარაკობ,
ვკითხულობ ლექსიკონის
დახმარებით.

- მასნავლებლებთან და-
დიხარ?

- უცხო ენის მასნავლე-
ბელთან დავდივარ. ძნელი
საგანია. სკოლაშიც კარგად
არ ვიცოდი. ქართულსა და
ისტორიაში თვითონ ვმეც-
ადინეობ.

- რამდენწლიანია სწავლე-
ბა ახლა უნივერსიტეტში?

- ექვსწლიანია. პირველი
ოთხი წლის დამთავრების
შემდეგ გაძლევენ ბაკალა-
ვრის დიპლომს. თუ კიდევ
ორი წელი ისწავლი - მაგ-
ისტრის დიპლომსაც მიიღებ.

- სწავლა ფასიანია?

- ფასიანიც არის და უფას-
ოც. თუ საჭირო ქულებს
მოაგროვებ, მოხვდები უფასო
განყოფილებაზე. თუ ვერ
მოაგროვებ - ფასიანზე.

- სტუდენტებს სტიპენდია
აქვთ?

- სტიპენდია აქვთ შოლოდ
ხუთოსნებას.

- როდის არის არდადე-
გები?

- უნივერსიტეტში სტუდენტ-
თა ზამთრის არდადეგები
იწყება თხუთმეტი იანვარს და
მთავრდება ოც თებერვალს.
ზაფხულისა კი იწყება პრე-
ელ ივნისს და მთავრდება
პირველ სექტემბერს.

- უნივერსიტეტს სტუდენტთა

- По-русски говорю и пишу свободно.
Что касается английского, то понимаю, но
говорить не могу. Читаю с помощью сло-
варя.

- К преподавателям ходишь?

- Хожу к преподавателю иностранного
языка. Трудный предмет, да и в школе я
его не знал. По грузинскому и истории
занимаюсь сам.

- Сколько лет надо сейчас учиться в
университете?

- 6 лет. По окончании первых четырех
лет тебе дают диплом бакалавра. Если про-
учишься еще два года, получишь и диплом
магистра.

- Учение платное?

- Как платное, так и бесплатное. Если
наберешь нужное количество баллов, по-
падешь на бесплатное отделение. Если не
наберешь - на платное.

- Студенты получают стипендию?

- Стипендию получают только отлични-
ки.

- А когда каникулы?

- В университете зимние каникулы на-
чинаются 15 января и заканчиваются 20
февраля, а летние начинаются 1 июля и
заканчиваются 1 сентября.

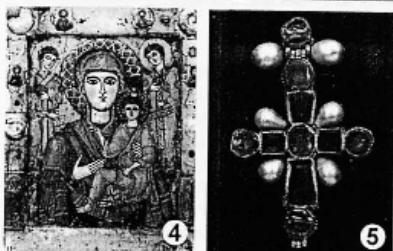
- У университета есть студенческое об-

Т-30

საქართველო უძეველესი კულტურის ქვეყნა. არქეოლოგიური გათხრების შედეგად მის ტერიტორიაზე აღმოჩენილია ხელოვნების უნიკალური ნიმუშები. ზოგიერთი მათგან თარიღდება წ.წ. ძლიერი ცხამდევი თათა წლით. ეს ექსონატები ძირითადად ინსტება წვერი დედაქალაქს მუზეუმში. სახელდღობრ, საქართველოს ისტორიის მუზეუმსა და საქართველოს ხელოვნების მუზეუმში.

Грузия страна древней культуры. Вследствие археологических раскопок на территории Грузии выявлены уникальные произведения искусства. Некоторые из них датируются вторым тысячелетием до н.э. Эти экспонаты в основном хранятся в музеях нашей столицы, а именно, в музее истории Грузии и в музее искусства Грузии.

1. Золотая фигура льва. Конец III тыс. до н. э. Циори.
2. Золотая чаша I пол. II тыс. до н. э. Триалти.
3. Гелатское тондо с изображением Святого Мамая. Серебро XI в.
4. Цилканская икона Богоматери IX в.
5. Крест с дорогоценными камнями царицы Тамар XII в.

Т-17

- ცუდად ხარ?

- Тебе плохо?

- დიახ, ავად ვარ. ვკვდები*, ისე მტკვარ თავი!

- Да, болен. Умираю, так болит голова!

- გაცივდი?

- Ты простудился?

- ალპათ სამახურში ვცივდები*. ჩემს ოთახში ძალიან ცივა.

- Наверно я простуживаюсь на работе. У меня в комнате очень холодно.

- ცუდი ფურნ** გაქცა!

- У тебя плохой цвет лица!

- გუბინ მაღალი სიცხე მტკრდა თავს ძალიან ცუდად ვრწმობდი.

- Вчера у меня была высокая температура.

Я чувствовал себя очень плохо.

- დღეს სიცხე გაიზომე?

- Ты сегодня измерял температуру?

- არა, ალპათ დღესაც მექნება პატარა სიცხე ღონებ არა მაქს, ფეხზე ვერ ვდეგბი*, სულ ვზივარ.

- Нет, но наверно у меня и сегодня небольшая температура. Нет сил, на ногах еле держусь, все время синя.

- ახლავ დანექტა ლოგინში!

- Сейчас же ложись в постель!

- ვერ დავწვდი*. ამხანაგის შვილი (გოგონა) უნდა მოვიდეს და უნდა ვამეცადინ!

- Не могу лечь. Ко мне должна прийти дочь товарища. Я должен позаниматься с ней.

- ცუდად გახდები, ექმა მინც გამოუძახე.

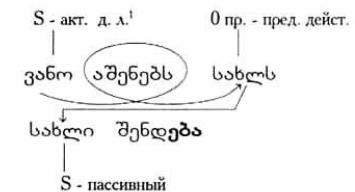
- Тебе станет плохо. Вызови хотя бы врача.

*ცვდები - я умираю
ვდგები - я встаю
ვცვდები - я простуживаюсь
ვიმავდები - я не могу лечь
Все перечисленные глаголы пассивной конструкции. Обратите внимание на окончание -ები и хорошо его запомните!

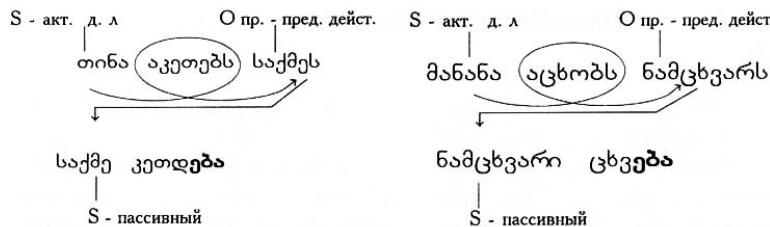
Этот суффикс во многом поможет вам!

В грузинском языке очень важно отличать друг от друга активные и пассивные формы глаголов. Пассивные глаголы делятся на динамические и статические. В данном случае нас интересуют динамические глаголы, а о статических формах речь пойдет ниже (ст. 138).

Активные глаголы выражают активное действие субъекта, а пассивные - состояние субъекта, возникающее в результате этого действия. При переходе активного глагола в пассивный, глагол теряет активно действующее лицо. Предмет действия становится пассивным субъектом, который испытывает действие. Например:

1. Акт. д. л. - Активно действующее лицо.
Пред. деист. - Предмет действия, т.е. прямой объект - О пр. В наст., прош. несовершенном и будущем стоит в дательном падеже, а в прош. совершенном в именительном падеже.

Прямой объект в пассивной конструкции, становясь субъектом, меняет падеж: дат./им., **саңл-**с/ **саңл-**о, **сајм-**с/ **сајм-**е; **баңыңбезар-**с/ **баңыңбезар-**о

В основном, динамические пассивные глаголы в настоящем времени в ед. числе имеют окончания **-әбә** (в I и во II лице) и **-әбә** (в III лице), которые присоединяются к неделимой части (НЧ) глагола, а во мн. числе к окончанию **-әбә** добавляется в I и во II лице **-ә** (показатель мн. числа) и в III лице **-әб** (показатель III лица и мн. числа).

Некоторые динамические пассивные глаголы имеют префиксы **-ә** (одноличные) и **-ә** (двухличные). Есть и такие, которые имеют суффикс **-ә**, они являются отмынными глаголами. Напр.: **Ҙәз** (черный) - прилагательное, **Ҙәз-ә-әбә** (чернеет) - глагол, кроме этого существуют и такие пассивы, которые вовсе не имеют показателя и распознать их можно лишь по окончаниям в настоящем времени **-әбә/әбә**. Итак динамические пассивные глаголы могут иметь следующие формы:

I -	о-(НЧ)-- әбә/әбә	(одноличные)
II -	ә-(НЧ)-- әбә/әбә	(двухличные)
III -	Ø-(НЧ)-- әбә/әбә	(одноличные и двухличные)
IV -	--(НЧ)-ә- әбә/әбә	(одноличные и двухличные).

Спряжение глаголов:

- 1) **з-әмбәң** ө **маң-**(говорю я что-то) - двухличный глагол
- 2) **з-әүләңбәң** ө **маң-**(говорю я сму что-то) - трехличный глагол
- 3) **з-әләპәрәң** ө **маң-**(разговариваю) - одноличный, но иногда может быть и двухличным глаголом.
- 4) **з-әләპәрәң** ө **маң-** (разговариваю я с ним) двухличный, но может быть и трехличным глаголом.

Основные формы:

Наст. время:

- ө **заамбәң** маң
ө **зәүләңбәң** ө маң маң
ө **зәләპәрәң**
ө **зәләპәрәң** маң

Прош. несов.:

- ө **заамбәңд** маң
ө **зәүләңбәңд** маң маң
ө **зәләპәрәңд**
ө **зәләპәрәңд** маң

Будущ.:

- ө **зәтүйз** маң
ө **зәтүйз** маң маң
ө **зәләпәрәңз**
ө **(ә)****зәләпәрәңз** маң

Прот. сов.:

- ө **зәтүз** о
ө **зәтүйз** маң о
ө **зәләпәрәң** маң о
ө **(ә)****зәләпәрәң** маң

II сосл.:

- ө **зәтүз** о
ө **зәтүйз** маң о
ө **зәләпәрәң** маң о
ө **(ә)****зәләпәрәң** маң

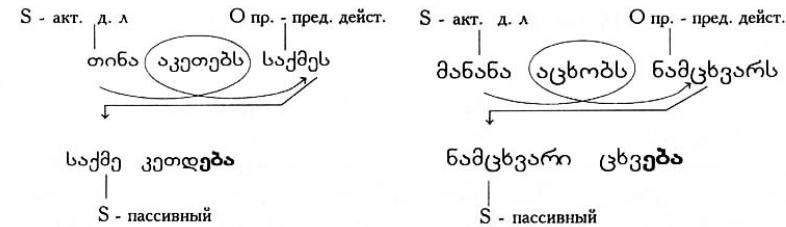
ტაქსიში
В такси

- გამარჯობა(თ), შეგიძლიათ ნავთონოთ ვაჟა-ფშაველას პროცესზე?
- Здравствуйте! Вы можете отвезти нас на проспект Важа-Пшавела?
- დაბრუძანდით!
- Садитесь!
- რამდენი უნდა მოგართვათ?
- Сколько счас?
- 11 ლარი.
- 1 лари.
- ფიფი მადლობა.
- Большое спасибо.

ტროლეიბუსში
В троллейбусе

- რა ღინს ტროლეიბუსის ბილეთი?
- Сколько стоит троллейбусный билет?
- 10 ოთხრი. მე დაბატიული, ხურდა მაქვს.
- 10 тетри. Я приглашаю, у меня есть мелочь.
- კარგი, გმადლობთ.
- Хорошо, спасибо.
- როდის უნდა ჩავიდეთ?
- Когда нам выходить?
- სამი, გაჩერების შემდეგ, წინ, ჩავიდეთ!
- Через три остановки. Пройдем вперед!
- უკაცრავად, ჩაბრძანდებით?
- Извините, вы сходите?
- არა, მე შემდეგ გაჩერებაზე ჩავდივარ.
- Нет, я схожу на следующей остановке.
- თუ შეიძლება, გაგვატარეთ!
- Пропустите нас, пожалуйста (если можно, пропустите нас)!
- მიბრძანდით!
- Проходите!

Прямой объект в пассивной конструкции, становясь субъектом, меняет падеж: дат./им.,
სახლ-ს / სახლ-ი, საქმე-ს / საქმე; ნამცხვარ-ს / ნამცხვარ-ი

В основном, динамические пассивные глаголы в настоящем времени в ед. числе имеют окончания **-ები** (в I и во II лице) и **-ება** (в III лице), которые присоединяются к неделимой части (НЧ) глагола, а во мн. числе к окончанию **-ები** добавляется в I и во II лице **-ო** (показатель мн. числа) и в III лице **-ან** (показатель III лица и мн. числа).

Некоторые динамические пассивные глаголы имеют префиксы **-ი** (одноличные) и **-ე** (двухличные). Есть и такие, которые имеют суффикс **-ებ**, они являются отымененными глаголами. Напр.: შავი (черный) - прилагательное, შავ-ები. (чернеет) - глагол, кроме этого существуют и такие пассивы, которые вовсе не имеют показателя и распознать их можно лишь по окончаниям в настоящем времени **-ები/ება**. Итак динамические пассивные глаголы могут иметь следующие формы:

I -	ი-(НЧ)-- ები/ება	(одноличные)
II -	ე-(НЧ)-- ები/ება	(двухличные)
III -	Ø-(НЧ)-- ები/ება	(одноличные и двухличные)
IV -	--(НЧ)-ები/ება	(одноличные и двухличные).

ПРИМЕРЫ ДИНАМИЧЕСКИХ ПАССИВНЫХ ГЛАГОЛОВ:

	I	II	IV	III
	-о-(НЧ)- ები	-ე-(НЧ)- ები	- (НЧ)- დ-ები	-Ø-(НЧ)- ები'
3-ი-ზრდ-ები	ვ-ე-ზრდ-ები	ვ-თეთრ-დ-ები	ვ-თბ-ები	
3-ი-მალ-ები	ვ-ე-მალ-ები	ვ-შავ-დ-ები	ვ-ნვ-ები	
3-ი-ტანჯ-ები	ვ-ე-მზად-ები	ვ-ნითლ-დ-ები	ვ-ჯდ-ები	
3-ი-ლიმ-ები	ვ-ე-ლერ-ები	ვ-მდიდრ-დ-ები	ვ-დგ-ები	
расту	расту я у него	белею	греюсь	
прячусь	прячусь я от него	чернею	ложусь	
мучаюсь	готовлюсь	краснею	сажусь	
улыбаюсь	ласкаю	богатею	встаю	

Спряжение глагола ვ-იზრდ-ები (я расту) в настоящем времени:

მ.მ.	მ.მ.რ
მე ვ-იზრდ-ები	ჩვენ ვ-ი-ზრდ-ები-თ
შენ ი-ზრდ-ები	თქვენ ი-ზრდ-ები-თ
ის ი-ზრდ-ება	ისინი ი-ზრდ-ები-ან

Динамические пассивные глаголы прош. несовершенное образуют по общему правилу (ст. 53), только нужно запомнить, что к основе настоящего времени прибавляется суффикс - მდ. Напр.:

ვ-ი-ზრდებ-მდ-ი, ვ-ე-ზრდებ-მდ-ი, ვ-თეთრდებ-მდ-ი,
ვ-თბებ-მდ-ი.

1 Нужно отметить, что встречаются такие динамически пассивные глаголы, которые в настоящем времени имеют и другие окончания, как например - ევ. Таких глаголов немного. Напр.:

ვევვევი (я обнимаю), ვევვევი (я привыкаю), и.т.д. Об этих глаголах будет отмечено.

ვუსმებ (მე მას) - Я слушаю, двухличный глагол

наст. вр.

მე ვუსმებ მას ჩუკუნ ვუსმენო მას
შენ უსმენ შას ოძნენ უსმენო მას
ის უსმენ მას ისინი უსმენებ მას

მე ვ-უსმებ მას (Я слушаю его)

მე გ-ისმებ შენ (Я слушаю тебя)

შენ მ-ისმებ მე (Ты слушаешь меня)

прош. несов. I მე ვუსმენდი მას

будущ. - I მე მოგუსმენ მას

прош. сов. I მე მოგუსმინე მას

III მან მოუსმინა მას

Примеры в предложениях:

მე ვუსმებ მუსკას.

Я слушаю музыку.

ის უსმენდა ლექციას.
Он слушает лекцию.

ის მოუსმენს რადიოს.
Он будет слушать радио.

ვახტანგმა დალის მოუსმინა.
Вахтанг слушал Дали.

მომისმინე!
ყურა დამიგდი! - Послушай!

მაგას ნუ უსმენ!
მაგას ყურს
ნუ უგდებ!

- Ты не слушай его!

ყურადღება! - Внимание!

მესმის (მე ის) - я слышу что-то, двухличный глагол, с изменяющимся корнем

наст. вр.

მე მესმის ის ჩვენ გვესმის ის
შენ გესმის ის თქვენ გესმით ის
მათ ესმით ის

прош. несов. I მე მესმოდა ის

будущ. I მე გავიგონებ მას

прош. сов. I მე გავიგონე ის

III მან გაიგონა ის

Примеры в предложениях:

ცუდად მესმის

Я плохо слышу (понимаю).

ხმამლობა იძალარავეთ, არ მესმის!
Говорите громче, не слышу!

მე არ მესმის შენ!

Я не слышу тебя. А также: я не понимаю тебя.

არაფერო მესმოდა.

Я ничего не слышал (понимал).

კველაცერი გავიგონე.

Я все услышал.

მესმის - пассивный глагол, двухличный, имеет преф. - ე. Этого же корня глагол ისმის, однородичный, с преф. -ი, имеетний только форму III лица ед. числа в. наст. времени. Напр.: ძებად გარეად ისმის - отсюда хорошо слышно. რა ისმის ახალი? Что слышно нового?

დიალოგები ტელეფონით
Диалоги по телефону

 - ალო! გისმენთ!

- Алло! Слышаю вас!

- თუ შეიძლება, ლალის სთხოვეთ!
- Если можно (пожалуйста), попросите Лали!
- არ გახდავთ შინ ვინ კითხულობს?
- Ее нет дома! Кто ее спрашивает?
- ამხანაგი ვარ. უკაცრავად. ნახვამდის.
- Я ее товарищ (подруга). Извините. До свидания.

- ალო! გისმენთ, ვინ გნებავთ?
- Алло! Слышаю, кого хотите (кого изволите д.п.)?
- თამრიკოს სთხოვეთ!
- Попросите Тамрико!
- სად რევავთ?
- Куда вы звоните?
- აბაშიძის ბინაა?
- Это квартира Абашидзе?
- არა, სხვაგან მოხვდით, ნომერი შეგეშალათ!
- Нет. Вы не туда попали, вы ошиблись номером).
- უკაცრავად.
- Извините.

 - ალო! გისმენთ!

- Алло! Слышаю вас!

- გამარჯობათ! ბატონი ზურაბი ბრძანდებით?

- Здравствуйте! Батоно Зураб, это вы?

- დიაბ.

- Да.

- მე ირაკლი რუხაძე გახლავართ. ხვალ სამ საათზე იწყება
სამეცნიერო კონფერენცია. თუ შეძლებთ, მობრძანდით.

- Я - Ираклий Рухадзе (с вами говорит Ираклий Рухадзе). Завтра в 3 часа
(начинается) научная конференция. Если сможете, приходите.

- გმადლობთ, მოგალ აუცილებლად!

- Спасибо, обязательно приду!

- კორგად ბრძანდებოდეთ!

- Всего доброго!

**Динамические пассивные глаголы будущее время образуют с помощью приставок. Напр.:
ვიზრდები - გა-ვიზრდები, ვთბები - გა-ვთბები
ვთეთრდები - გა-ვთეთრდები, ვთბები - გა-ვთბები**

**Проспрягайте следующие глаголы в наст., в прош. несовершенном и в будущем:
ვიტბჯები (და.....) (я мучаюсь), ვემალები (და.....) (я прячусь от
него), ვჯდები (და.....) (я сажусь), ვდგები (ა.....) (я встаю),
ვმდიდრდები (გა.....) (я богатею), ვილები (და.....) (я устаю).**

**Динамические пассивные глаголы будущее время образуют с помощью приставок. Напр.:
ვიზრდები - გა-ვიზრდები, ვთბები - გა-ვთბები
ვთეთრდები - გა-ვთეთრდები, ვთბები - გა-ვთბები**

**Проспрягайте следующие глаголы в наст., в прош. несовершенном и в будущем:
ვიტბჯები (და.....) (я мучаюсь), ვემალები (და.....) (я прячусь от
него), ვჯდები (და.....) (я сажусь), ვდგები (ა.....) (я встаю),
ვმდიდრდები (გა.....) (я богатею), ვილები (და.....) (я устаю).**

**ცუდი ფერი - плохой цвет.

მაღალი სიცხე - высокая температура.

პატარა სიცხე - низкая температура.

Слова, составляющие эти пары, обычно склоняются вместе, т. к. их формы зависят друг от друга.

ცუდი, მაღალი, პატარა - определяющие слова.

СКЛОНЕНИЕ ОПРЕДЕЛЯЮЩЕГО СЛОВА В ПАРЕ С ИМЕНЕМ СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫМ

Когда определяющее слово склоняется в паре с именем существительным, выделяются следующие типы склонения:

- 1) Если определяющим словом является прилагательное с гласной основой, то падежные окончания принимает только имя существительное. Например: პატარა ბავშვ-ი, პატარა ბავშვ-მა, პატარა ბავშვ-ს и т.д.
- 2) Если определяющим словом является прилагательное с согласной основой, то нужно запомнить следующее: в трех падежах (სახ., მოთხ., წოდ.) прилагательное имеет полное окончание. Например: დიდი ბავშვ-ი (სახ.), დიდ-მა ბავშვ-მა (მოთხ.), დიდ-თ ბავშვ-თ (წოდ.). В двух падежах (მიც., ვით.) падежные окончания опускаются. Например: დიდ- ბავშვ-ს (მიც.), დიდ- ბავშვ-ად (ვით.). В двух падежах (ნათ. მოქ.) Падежные окончания усечены (согласные ს и თ теряются): დიდ-ის ბავშვ-ის (ნათ.), დიდ-ით ბავშვ-ით (მოქ.).

3) Если определяющим словом является притяжательное местоимение, оно имеет такие же окончания, что и прилагательные с согласной основой. Нужно лишь запомнить, что в дат. падеже (მიც. ბრ.) местоимение представлено с падежным окончанием. Например: ჩემ-ს ბავშვ-ს. შენ-ს ნიგბ-ს, თქვენ-ს ამხანაგებ-ს и т.д.

4) Если определяющим словом является имя существительное, то оно всегда стоит в род. падеже (ნათ. ბრ.) и при склонении не меняется. Например: ამხანაგის ბავშვ-ი, ამხანაგ-ის ბავშვ-მა, ამხანაგ-ის ბავშვ-ს, ამხანაგ-ის ბავშვ-ის и т.д.

5) Если имя существительное употребляется с послелогом, нужно определить падеж существительного, а затем вступает в силу уже известные правила сочетания. Например: ლამაზე სკამზე ზის. ლამაზ სკამზე (მიც. ბრ.).

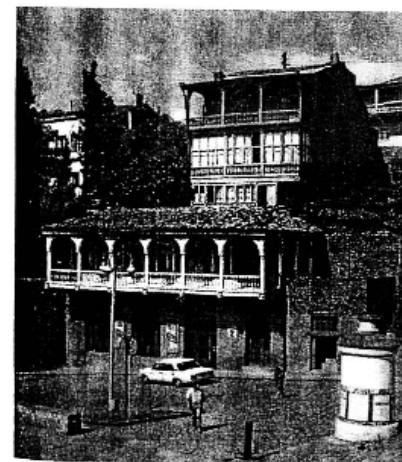
T-29

- სად არის თბილისის ცენტრალური ფოსტა - ტელეგრაფი?
- Где находится тбилисский главпочтamt (центральный телеграф)?
- რუსთაველის პროსპექტზე.
- На проспекте Руставели.
- საიდან შეიძლება დებეშის, ამანათის, ბანდეროლის გაგზავნა?
- Откуда можно отправить телеграмму, посылку, бандероль?
- პირველი განყოფილებიდან, მეორიდან...
- С первого отделения, со второго...
- მომეცით, თუ შეიძლება კონვერტი, ღია ბარათი, მარკიანი კონვერტი, მისალოცი ბარათი, უცხოეთთან სალაპარაკო ტალინი!
- Пожалуйста (если можно), дайте мне конверт, открытку, конверт с маркой, поздравительную открытку, талон на разговор с заграницей!

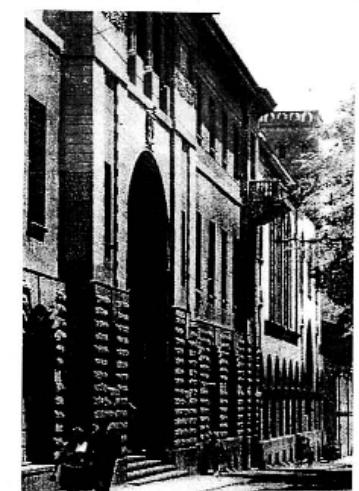
ჩემი მისამართია (Мой адрес):

საქართველო, თბილისი, ზ. ფალიაშვილის ქუჩა, 62. ბაგრატიონი
Грузия, Тбилиси, ул. З. Палиашвили, 62. Багратиони.

Выпишите из текстов склоняемые, укажите какое это сказуемое: простое или сложное.

Улицы г. Тбилиси

Как уже неоднократно отмечалось, ვარ является одноличным глаголом, если же в предложении нужна форма двухличного глагола, то в роли вспомогательного глагола выступают глаголы მაქვს (для неодушевленных) и მყავს (для одушевленных предметов).

Напр:

მე საქმე გაკეთებული მაქვს
У меня дело сделано.

წერილი დანერილი მაქვს
Письмо у меня написано.

ბავშვები წყები ნაყანილი მყავს.
Детей я отвела в Цкнисти (лети у меня отвезены в Цкнисти - д.п.)

И т.д.

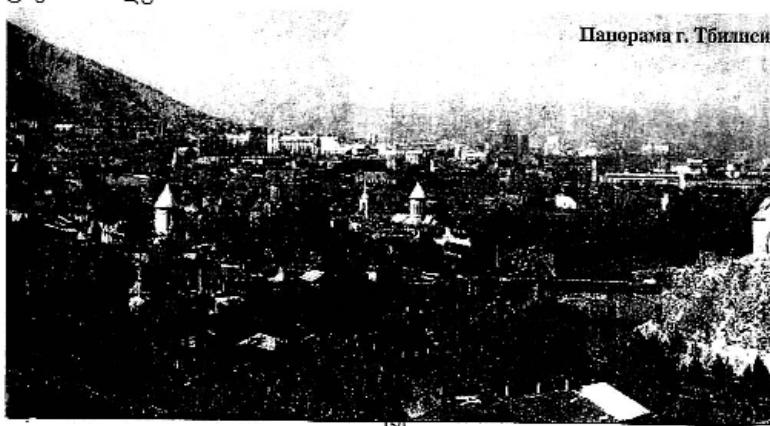

Городские вывески:

გადასასვლელი - переход
შესასვლელი - вход

მიწისქეშა გასასვლელი - подземный переход
ცალმხრივი მოძრაობა - одностороннее движение
სდექ! - стоп!

მეტროს სადგური - станция метро
ავტობუსის გაჩერება - остановка автобуса
ტროლეიბუსის გაჩერება - остановка троллейбуса
ტრამვაის გაჩერება - остановка трамвая
ტაქსის სადგომი - стоянка такси

150

6) Во множественном числе меняется только имя существительное, оно ставится во множественном числе, определяющее же слово остается в ед. числе.

Напр.: ახალ-ი ნიგბ-ებ-ი, ახალ-მა ნიგბებ-მა, ახალ ნიგბ-ებ-ს, ახალ-ის ნიგბებ-ის.

7) Если определяющее слово стоит после существительного, падежные окончания присоединяются и к определяющему слову.

Примеры:

სახ.	1) პატარა	ბავშვ-ი	2) დიდ-ი	ბავშვ-ი
მოთხ.	პატარა	ბავშვ-მა	დიდ-მა	ბავშვ-მა
მიც.	პატარა	ბავშვ-ს	დიდ	ბავშვ-ს
ნათ.	პატარა	ბავშვ-ის	დიდ-ი	ბავშვ-ის
მოქ.	პატარა	ბავშვ-ით	დიდ-ი	ბავშვ-ით
ვით.	პატარა	ბავშვ-ად	დიდ	ბავშვ-ად
წოდ.	პატარა	ბავშვ-ო	დიდ-ო	ბავშვ-ო

სახ.	3) ჩემ-ი	ბავშვ-ი	4) ამხანაგ-ის	ბავშვ-ი
მოთხ.	ჩემ-მა	ბავშვ-მა	ამხანაგ-ის	ბავშვ-მა
მიც.	ჩემ-ს	ბავშვ-ს	ამხანაგ-ის	ბავშვ-ს
ნათ.	ჩემ-ი	ბავშვ-ის	ამხანაგ-ის	ბავშვ-ის
მოქ.	ჩემ-ი	ბავშვ-ით	ამხანაგ-ის	ბავშვ-ით
ვით.	ჩემ	ბავშვ-ად	ამხანაგ-ის	ბავშვ-ად
წოდ.	ჩემ-ო	ბავშვ-ო	ამხანაგ-ის	ბავშვ-ო

მრ.

სახ.	6) დიდ-ი,	პატარა,	ჩემ-ი,	ამხანაგ-ის	ბავშვ-ებ-ი
მოთხ.	დიდ-მა,	პატარა,	ჩემ-მა,	ამხანაგ-ის	ბავშვ-ებ-მა
მიც.	დიდ-ს,	პატარა,	ჩემ-ს,	ამხანაგ-ის	ბავშვ-ებ-ს
ნათ.	დიდ-ი,	პატარა,	ჩემ-ი	ამხანაგ-ის	ბავშვ-ებ-ის
მოქ.	დიდ-ი,	პატარა,	ჩემ-ი,	ამხანაგ-ის	ბავშვ-ებ-ით
ვით.	დიდ-ი,	პატარა,	ჩემ	ამხანაგ-ის	ბავშვ-ებ-ად
წოდ.	დიდ-ო,	პატარა,	ჩემ-ო	ამხანაგ-ის	ბავშვ-ებ-ო

{

სახ.	7) ბავშვ-ი	პატარა	ბავშვ-მა	პატარა-მ
მოთხ.	ბავშვ-მა	პატარა-მ	ბავშვ-მა	პატარა-მ
მიც.	ბავშვ-ს	პატარა-ს	ბავშვ-ს	პატარა-ს
ნათ.	ბავშვ-ის	პატარა-ის	ბავშვ-ის	პატარა-ის
მოქ.	ბავშვ-ით	პატარა-ით	ბავშვ-ით	პატარა-ით
ვით.	ბავშვ-ად	პატარა-ად	ბავშვ-ად	პატარა-ად
წოდ.	ბავშვ-ო	პატარა-ვ	ბავშვ-ო	პატარა-ვ

Поставьте вместо точек падежные показатели:

ლამაზ... გოგონამ, ლამაზ... ქალი, ვარგ...
სტეფა, ცუდ... მოსწოდლის, ჩემ... თავი,
ჩემ... მეგობარს, პატარა... სახლს, დიდ...
ბავშვად, ვანრი... ქუჩაზე, შენ... სახლთინ,
ახალ... მანქანაში, უფროს... კაცის, მოხუც...
კაცმა, ძელ... მანქანით, ნათელ... ოთაში,
ტკილ... ნმიცხვარ, სუსტ... ბავშვმა ბეჭიო...
სტუდენტით, ნიჭირ... ახალგაზრდის,
უმცროს... ქალიშვილმა, დაბალ... კაცს,
ურქო... ქალად, ზორმაც... ბავშვის, ძლიერ...
მამაკაცის, მოკლე... კაბის, მაღალ... ბიჭო.

ЛЕКСИКА

ადამიანის სხეულის ნაწილები
Части тела

სხეული: თავი, კისერი, ტანი, ხელები,
ფქვები.

Тело: голова, шея, туловище, руки, ноги.

თავი: თავის ქილა, თავის ტვინი,
თმები, ყურები (ყური).

Голова: череп, мозг, волосы, уши.

სახე: ზუბლი, ნარბები (ნარბი),
თვალები (твадли), ნამნამები (ნамнами),
ლოფები (ლოფа), ნიკაბი.

Лицо: лоб, брови, глаза (глаз), ресницы, щеки (щека),
подбородок.

ძირი: ენა, კბილები (კბილი), ყელი.

Рот: язык, зубы (зуб), горло

ტანი: მკერდი, ზურგი, გვერდები
(გვერდი), მუცელი, საჯდომი

Туловище: грудь, спина, бока (бок), живот, седалище.

ხელები (ხელი): მკლავი, იდაყვი, მაჯა,
(ხელის) მტევანი, თითები (тити),
ფრჩხილები (ფრჩхинил).

Руки (рука): рука (от плеча до кисти), локоть, запястье, кисть, пальцы (палец), ногти (ноготь).

ფეხები (ფეხი): ბარძაყი, მუხლი, კოჭი,
ტერფი.

Ноги (нога): бедро, колено, лодыжка, стопа.

შინაგანი ორგანოები: გული, ფილტვები
(ფილтვი) კუჭი, ღვიძლი, ნაღვლის
ბუშტი, ნაწლავები (ნაწლავი), ბრმა
ნაწლავი, თირკმელები (тиркмели)
შარდის ბუშტი, საშვილოსნო,
საკვერცხები (საკვერცხი)

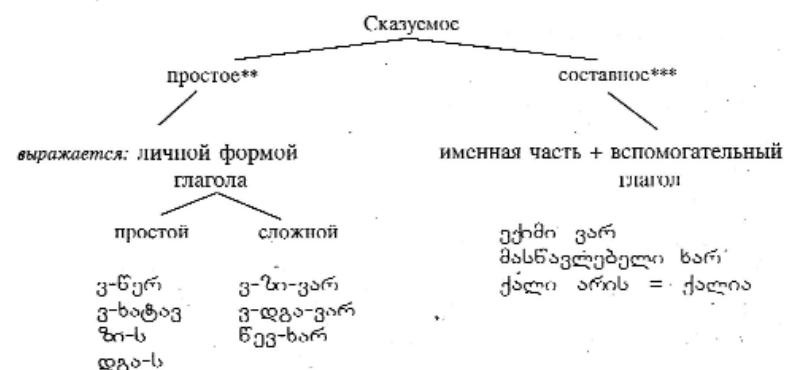
Внутренние органы: сердце, легкие (легкое), желудок,
печень, желчный пузырь, кишечник (кишка), слепая кишка,
почки (почка), мочевой пузырь, матка, яичники (яичник).

Л. Гудиашвили
Фрагмент картины -
Танец "Прогулка"

დაიბანე ხელები!
Вы мой рукой!
დაიბანე პირი!
Умойся!
გაიწინებდე კბილები!
Почисти зубы!
დაივარცხნე თბა!
Причешись!
დაიხურე თავზე!
Надень шапку!
ჩაიცვი ტანზე!
Оденься!
ჩაიცვი ფეხზე!
Надень обувь!
გაიხადე ფეხზე!
Сними обувь!

** В грузинском языке как и в русском, сказуемое бывает простое и составное. Простое сказуемое выражается личной формой глагола. Составное сказуемое состоит из именной части, которая обязательно должна быть самостоятельным словом, и вспомогательного глагола. Личная форма глагола бывает простой и сложной. Сложные глаголы образуют формы с помощью вспомогательного глагола "ვარ". Напр: ვავარ, ნევარ, დებარ и т.д. Вспомогательные глаголы в этих формах встречаются только в I и во II лице, в III лице глагол представлен простой формой: - ზის, ნევს, დებს и т.д.
Выписанное схематически можно изобразить так:

В составном сказуемом большей частью в роли вспомогательного глагола выступает глагол ვარ и заменяющее его глаголы в других временных формах.

Напр: თბილისი ლამაზი ქალაქი არის = თეატრია.
Тбилиси красивый город (есть д.п.).

ეს თბერის თეატრი არის = თეატრია.
Это оперный театр (есть д.п.).

ის უნივერსიტეტის რექტორი იყო.
Он был ректором университета.

რეზო კარგი ექმი იქნებოდა
Резо был бы хорошим врачом.

и т.д.

T-28

- მე მნიდა დაგათვალიეროთ თბილისი.*
- Я хочу осмотреть Тбилиси.
- ძალიან კარგი დღეს დრო მაქტე** და გაჩვენებ** ჩვენს ქალაქს.
- Очень хорошо. Сегодня у меня есть время и я покажу тебе наш город.
- ძალიან ვახმატურულმა მეტი თბილისი ხადა!
- Мне очень интересно посмотреть старый Тбилиси!
- კი ბატონი, წავიდეთ და ვნახოთ ძველი თბილისი. თბილისი უძველესი ქალაქი** მას თხუთმეტი საუკუნის ისტორია აქვს.
- Да, конечно, пойдем посмотрим старый Тбилиси. Тбилиси - древнейший город. У него 15-вековая история.
- ეს მე ვიცი**.
- Это я знаю.
- სად იყო გაზენბული*** ძველი თბილისი?*

Где находится старый Тбилиси?

- ძველი თბილისი გაზენბული*** იყო მეტების ტენის მიდამოებში, მტკვრის მარცხენა და მარჯვენა სანაპიროებულების არქეოლოგიურ გორგაბლის დაბალი იდე, ეს არა არა ვახტაბ გორგაბლი.
- Старый Тбилиси был построен в окрестностях крепости Метехи, на левом и правом берегах Куры. Там находится и памятник Вахтангу Горгасали. Ты знаешь, кто такой Вахтанг Горгасал?
- ვიზი. საქორთველოს მეცნი რომელმაც დაბალია თბილისი.
- Знаю. Грузинский парк, который основал Тбилиси.
- იცი დაგენერა თბილისის დაარსების ზემოებ?
- А знаешь легенду об основании Тбилиси?
- ვიცი. წავითხული მიქვეს.
- Знаю, я читал(а) об этом:

*В грузинском языке, как и в русском предложениес по своей структуре бывают простые и сложные.

Простое предложениес, состоящее только из главных членов, называется простым нераспространенным предложениес. Главными же членами предложениес в грузинском языке являются: склоненное (შემას მეტი), подлежащее (ქვემეტებარება), дополнение, прямое и косвенное (პირდაპირი) და обходное (დამატება).

Например:

დედა	უკურავს	შვილს	კაბას	
попл.		сказ.	кослон.	прям. доп.

Простое предложениес, содержащее, кроме главных и поглавных членов, называется простым распространенным предложениес. Неглавные члены предложениес: т.н. простое дополнение, определение и обстоятельство. Можно распространить приведенное выше предложениес. Для этого нужно добавить испытанные члены предложениес. Например: молодая мама - ახალგაზრდა (← определение) დედა, красивое платье - ლამაზი (← определение) კაბა, любимой дочери - საუკარელ (← определение) შვილს, срочно ищет - სასწრაფო (← обстоятельство) უპერაცის. В результате получим следующее предложениес:

ახალგაზრდა დედა საუკარელ შვილს სასწრაფო უპერაცის ლამაზი კაბას (Простое распространенное предложениес).

T-18

- რა განუხებთ?
- Что вас беспокоит?
- ორ დღე მაღალი სოცება მქონდა. ახლა არა მაქვს, მაგრამ თაგს ძალიან სუსტად ვგრძნობ.

Два дня у меня была высокая температура. Сейчас температуры нет, но чувствую себя очень слабо.

- დანექთ, გაგსინჯავთ!
- Ложитесь, я вас осмотрю.
- ისეთი არაფერია. ახალიზები გაიკეთეთ?*

Ничего такого. Анализы сделали?

- დიაბ, აბალიზები გავიკეთე*; კარდიოგრამაც გადავიდე*. პასუხიც თან მაქვს.
- Да, анализы сделала. И кардиограмму сняла. Ответы у меня с собой.

- ძალიან კარგი, მაჩვენებთ
- Очень хорошо, покажите!
- სერიოზული არაფერია.
- Ничего серьезного.
- დალიეთ ვიტამინ C და კარგად გახდებით!
- Попейте витамин C и вам станет лучше.

- გმადლობთ, კარგად იყავით!
- Спасибо, будьте здоровы!
- ნახვადის!
- До свидания!

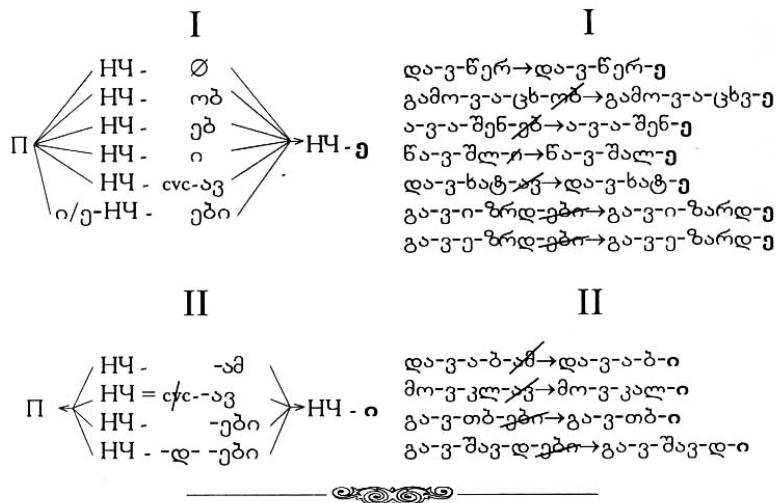
*Глагольные формы: გაიკეთეთ (вы сделали), გავიკეთე (я сделал (а)), გადავიდე (я снял (а)) - выражают действия, которые совершились в прошлом, это прошедшее совершенное.

Запомните: Для образования прошедшего совершенного нужно от форм будущего времени отделить тематический показатель (там, где он имеется) и к неделимой части глагола (с глагольной приставкой) в конце прибавить суффиксы -ე или -ო. Итак:

П - НЧ - ე/ო'

Чтобы определить, какой суффикс употребить в конце -ე или -ო, нужно запомнить следующее.

Если неделимая часть нестяжаемая (CVC), то будет -ე, (в большинстве таких случаев), а если стяжаемая (CVС) - о. Более подробно смотрите схему:

Субъектным личным показателем III лица в ед.числе прош. совершенного времени служат - ა и - ო, **преимущественно** - ა. Примеры:

მე და-ვ-ნერე	მე დავაბი	მე დავხატე	მე ავან-თე
მან და-ნერ-ა	მან დააბ-ა	მან დახატ-ა	მან აან-თო
მე ვითამაშე	მე მოვკალი	მე გავიზარდე	მე ვ-აქე
მან ითამაშ-ა	მან მოკლ-ა	ის გაიზარდ-ა	მან აქ-ო
მე ავაშენე	მე გავთბი	მე გავეზარდე	მე ავაგე
მან ააშენ-ა	ის გათბ-ა	ის გაეზარდ-ა	მან ააგ-ო
მე ნავშავლე	მე გავშავდი		
მან ნაშავლ-ა	ის გაშავდ-ა		

1 С активными глаголами в III лице ед. числа в прош. совершенном употребляется местоимение მაბ, который представляет форму повествовательного падежа личного местоимения ის (ст. 24).

თბილისში – ვ ტბილი

- სად არის ქალაქის ცენტრი?
- გде находится центр города?
- ქალაქის ცენტრში წარმოადგენს რუსთაველის პროსპექტი.
- Центр города является проспект Руставели.
- სად მდებარეობს სასტუმრო „ივერია“?
- Где находится гостиница "Иверия"?
- სასტუმრო „ივერია“ მდებარეობს რეასუბლიკის მოედანზე.
- Гостиница "Иверия" находится на площади Республики.
- სად მდებარეობს სასტუმრო „თბილისი“?
- Где находится гостиница "Тбилиси"?
- სასტუმრო „თბილისი“ მდებარეობს რუსთაველის პროსპექტზე.
- Гостиница "Тбилиси" находится на проспекте Руставели.

რუსთაველზე ქაშეგის ეკლესია. მის პირდაპირ არის პარკები სკოლა და პარლამენტის შენობა. აქვე მნიშვნელოვანი რეასუბლიკის მუზეუმებისა და რეზიდენციები.

На Руставели находятся и церковь Кацхети. Напротив нее - первая школа и здание парламента. Здесь же поблизости находится резиденция Президента Республики.

- სად მდებარეობს სონის საკუთრივი ტაძარი?
- Где находится Сioniский кафедральный собор?
- სონის საკუთრივო ტაძარი მდებარეობს ძევე თბილისში, მტკვრის მარჯვენა სანაპიროზე. მის გვერდით რუსულიად სახატოველის კათალიკოს პატრიარქის, უწმინდესისა და უწმინდესის, ილია II-ის რეზიდენციაა. აქვე სასულიერო აკადემიაც.

Сioniский кафедральный собор находится в районе старого Тбилиси, на правом берегу Куры. Рядом с ним расположение католикоса-патриарха всем Грузии Святейшего и Блаженнейшего Ильи II. Здесь же находится Духовная академия.

რუსთაველზე თბილისის ცენტრალურ ფოსტა-ტელეგრაფი. აქვე აბლოსაა ფალირის სახელმწიფოს მოწინააღმდეგობისა და ბალტის სახელმწიფო თავმჯდომარებელის და რესტაციელის სახელმწიფო დამამტკული მუზეუმი.

На проспекте Руставели находится Тбилисский панночтамт и центральный телеграф. Здесь же поблизости Государственный театр оперы и балета им. Захария Палиашвили и Государственный драматический театр им. Руставели.

თბილისებრისათვის ყველაზე საყვარელი აღგრძელებული და მთანმიმდევრული განაკვირებით ზაფხულობით. ცურაულის უბანი მთელი თბილისი. Самое любимое место тбилисцев - Фуникулер и Мтаврминда (святая гора), особенно летом. С фуникулером виден весь Тбилиси.

თბილისში მრავალი დამაზე და საინტერესო ადგილია. В Тбилиси много красивых и интересных мест.

1. Памятник основанию г. Тбилиси Вахтангу Гургасали, скульптор Э. Аманишвили. 2. Крепость Царикала IV в.
3. "Мать-Грузия", скульптор Э. Аманишвили. 4. "Человек и солнце", скульптор З. Церетели. 5. Жилые дома на берегу Куры. 6. Фуникулер и церкви Св. Диани на горе Мтацминда, называемыеся над горизонтом на 300 метров.
7. Здание театра оперы и балета, архитектор В. Шретер XIX в. 8. Дворец царицы Дареджан-Санино(1776 г.). 9. Административное здание, где находится кабинет президента Грузии, архитекторы: Г. Мирнанадзе и В. Абрамашвили и Л. Джапишвили, скульптор З. Церетели. 10. Кафедральный собор Сioni VI VII вв. 11. Орбелианиевская баня XVIII в. и мечеть XIX в. 12. Синагога XIX в. (Пороги из этих трех храмов сходятся на одной старой площади). 13. Песни о Тбилиси испол. на своем юбилейном вечере любимый композитор тбилисцев Г. Цабадзе и ансамбль "Опера".

რესტორანში

გამარჯობა! ეს მაგიდა თავისუფალია?

- Здравствуйте! Этот стол свободен?

- დიახ, თავისუფალია, დაბრძანდით.

- Да, свободен, садитесь.

- გრადლობთ! თქვენ ემ-სახურებით ამ მაგიდას?

- Спасибо! Вы обслуживаете этот стол?

- დიახ. რას მიირთმევთ? ინებეთ მენიუ!

- Да, что вам привести? Вот меню!

- რა გაქვთ ცხელი საჭმელი?

- Что вы можете предложить из горячих блюд?

- ახალი ხორცის ხარჩო, ჩვენ ერთონული კერძია. ძალიან გემრიელია, გირჩევთ მიირთვათ!

- Харчо из свежего мяса, наше на-

В ресторане

циональное блюдо. Очень вкусно, со-всюю взять!

- კიტრისა და პამიდორის სალათა გაქვთ?

- Есть салат из огурцов и помидо-ров?

- დიახ, გვაქვს.

- Да, есть.

- მოგვიტანეთ ორი (ულ-უფა) სალათას შემწვარ ქათა-მი, შემწვარი კარტოფილი, სულუგური, ნითელი ლვინი, ლიმანათი და ბორჯომი, შემ-დეგ ნაყინი.

- Принесите нам две (порции) сала-тата, жареную курицу, жаренный картофель, супчины, красное вино, лимонад и Боржоми, потом мороженое!

- კი, ბატონი!

- Пожалуйста!

- მომიტანეთ ანგარიში!

- Принесите счет!

Отдельные фразы:

თუ შეიძლება, ერთი ნუთით! Можете вас на минуту?

რა შევუკვეთო შეხვისი? Что заказать для тебя?

მე მინდა მწვადი. Я хочу шашлык.

დამისხით ერთი ჭიქა ყავა! Налейте чашку кофе!

შაქრიან თუ უშაქრო? С сахаром или без сахара?

მიირთვით კიდევ! Возьмите еще!

გადაიღეთ კიდევ! Положите себе еще!

ერთად ვისაუზმოთ, ვისადილოთ, ვივახშმოთ! Вместе позав-

тракаем, победаем, поужинаем!

რა გაქვთ სადილად? Что у вас на обед?

დალიეთ ყავა! დალიეთ ცხელი ჩაი! დამისხით ჩაი!

Вылейте кофе! Вылейте горячий чай! Налейте мне чай.

გმადლობთ, მეტი ალი მინდა! Спасибо, больше не хочу!

გმადლობთ, კარგად გეახელით! Спасибо, хорошо поех!

144

Запомните!

Все активные глаголы имеющие - ს, в настоящем и будущем времени субъек-тивным личным показателем в III лице ед. числа, будут иметь -ებს в прош. совершен-ном в III лице мн. числа.

Все пассивные глаголы имеющие - ა, в настоящем и будущем времени субъек-тивным личным показателем в III лице ед. числа, будут иметь - ებს в прош. совер-шенном в III лице мн. числа.

Примеры:

Активные глаголы:

наст ის ნერ-ს | ის თამაშობ-ს | ის ააშენებ-ს | ის და-ხატავ-ს
прош. მათ დანერ-ებს | მათ ითამაშ-ებს | მათ ააშენ-ებს | მათ დახატ-ებს
сов.

Пассивные глаголы:

наст ის იზრდ-ებ-ა | ის ეზრდ-ებ-ა | ის შავ-დ-ება
прош. ისინი გა-იზარდ-ნენ | ისინი გა-ეზარდ-ნენ | ისინი გა-შავდ-ნენ
сов.

Образуйте формы прош. совершенного:

ვ-იცხოვრებ-буду жить, ვითამაშებ-буду играть, გავაკეთებ-сделаю, მოვქარე-
სვაжу, გავრეცხავ-постираю, გავათეთრებ-победю, ზევერავ-сошию,
ნავიკითხავ-прочту, დავიმალები-спрячусь, დავაძინებ-уложу спать, ვიცხვებ-
буду танцевать, გავიჩრი-вырою, დავკარგავ-потеряю, მოგახავ-найду,
მოვხარბავ-сварю, შეეხედავ-посмотрю, დავხარჯავ-потратчу, დავარტყაბ-
ударю, დაესვამ-посажу, ჩავიცვამ-одену, დავდებ-положу, დავინუებ-начну,
გავანათებ-освещу, ავანთებ-зажгу, დავარგაბ-раздам, დავაცილებ-разъеди-
нию, გავახურებ-разогрею, დავამტკიცებ-докажу, შევასრულებ-выполню,
გავაფრიხლებ-предупрежу, გავაფუჭებ-испорчу, შევაწუხებ-побеспокою,
მოვატყუებ-обману.

1 С активными глаголами в III лице мн. числа в прош. совершенном употребляется местоимение მათ - форма повествовательного падежа личного местоимения ისინი (см. ст. 24)

Спряжение активного глагола დავნერე (я написал (а)) в прош. совершенном:

მხ.რ.		მრ.რ.			
Основ. лицо	Неоснов. лицо	Основ. лицо	Неоснов. лицо		
I მე	და-ვ-ნერ-ე	ის	ჩვენ	და-ვ-ნერ-ე-თ	ის
II შენ	და-წერ-ე	ის	თქვენ	და-წერ-ე-თ	ის
III გან	და-წერ-ა	ის	მათ	და-წერ-ეს	ის

В данном примере глагол активный субъектного строя. Основное лицо стоит в повествовательном падеже в обоих числах, а неосновное лицо - в именительном падеже.

При объектном строе, наоборот, основное лицо стоит в именительном падеже, а неосновное - в повествовательном. Итак:

Основ. лицо	Субъект.	Неоснов. лицо	Основ. лицо	Объект.	Неоснов. лицо
пов.п.	V	им.п.	им.п.	V	пов.п.

Напр.:

მე (тэдом) დავწერე	нэрилли	მე (тэдом)	шэмахко	мама-з.
შენ (тედომ) დაწერე	ნერილი	შენ (тэдом)	შეგაქო	მამა-ზ.
გან (тэдом) დაწერა	ნერილი	ის (тэдом)	შეაქო	მამა-ზ.

Однличные активные глаголы всегда субъектного строя и основное лицо стоит в повествовательном падеже, когда глагол в прош. совершенном времени. Итак:

Основ. лицо	Субъект.
пов.п.	V
მე	გიცხოვრე
შენ	იცხოვრე
გან	იცხოვრა

სასტუმროს მომსახურების ბიურო Бюро обслуживания

- გამომიძახეთ ტაქსი ხვალ დილის ექვეთ საათისათვის.
- Вызовите мне такси на завтрашнее утро к 6 часам.
- კი, ბატონო. ხვალ დილით ექვს საათზე სასტუმროს ნინ დაგელოდებათ მანქენა №...
- Хорошо, завтра утром в 6 часов перед гостиницей вас будет ждать машина №...
- გმადლობთ!
- Спасибо.
- გთხოვთ, შპაპათისათვის შეუკეთოთ ორი ბილეთი ოპერისა და ბალეტის თეატრში.
- Прошу вас заказать два билета на субботу в театр оперы и балета.
- კი, ბატონო, მიბრძანდით ორ საათზე თეატრის შეხუთე სალაროში და თქვენმს სახელზე იქნება ბილეთები.
- Хорошо походите к театральной кассе №5 в два часа и на вапе ими будут билеты.
- დიდი მადლობა!
- Большое спасибо.

- საპარიკახეროში ვ парикмахерской
- ქალთა სალონში ვаმაკაცთა სალონში
- В женском салоне
- მამა გნებავთ?
- Что вам угодно?
- მინდა თავი დაგიბანო, თმა (თმები) შევიტრა, შევიღებო და დაგიხვით.
- Хоту помыть голову, постричься, покрасить волосы и сделать завивку.
- დაბრძანდით! - Садитесь!
- გცალიათ, შანიკიურის გაცემება მინდა.
- Есть у вас время? Хочу сделать маникюр.
- დაბრძანდით! - Садитесь!
- ფრჩხილები მოკლედ დამატერით! - ლია ვარდისფერი ლაქი ნამისვით პერლამუტრით!
- Ногти мне коротко подстригите! - Я предпочитаю светлорозовый лак с перламутром (намажьте светлорозовый д.п.).
- გარგი, დაგელოდებით!
- Хорошо, подожду!

როგორი ამინდია?

- როგორი ამინდი იყო გუდაურში, ციოდა?
- საშინლად ციოდა. თერმომეტრი ოც გრადუს ყიბვას უჩვენებდა.
- რას ამბობ? გაიყინეთ?
- თბილისში როგორი ამინდია?
- არა უშავს, თბილა. წელს ცივი ზამთარი არ არის. თოვლი მოვიდა, მაგრამ მზე გამოვიდა და ჩქარა დაფნა. არ ცივა. ზოგჯერ ნებიც მოდის.
- დაახლოებით როგორია ჰაერის ტემპერატურა?
- ალბათ თხუთმეტი გრადუსი სითბოა. ტელევიზორით გამოაცხადეს, რომ ხვალ ქარიდა ზოსალოდნელი, დასავლეთ საქართველოში - ნები მა. მთიან რაიონებში - თოვლი.

Какая погода?

- Какая погода была в Гудаури, было холодно?
- Страшно было холодно. Термометр показывал 20 градусов мороза.
- Что ты говоришь? Замерзли?
- А в Тбилиси какая погода?
- Ничего, тепло. В этом году зима не холодная. Снег выпал, но выглянуло солнце и он быстро растаял. Не холодно. Иногда даже идет дождь.
- Примерно какова температура воздуха?
- Наверное, градусов 15 тепла. По телевидению объявили, что завтра ожидается ветер, в Западной Грузии - дождь, в горных районах - снег.

Отдельные фразы:

ცუდი ამინდი плохая погода
კარგი ამინდი хорошая погода
შზანი ამინდი солнечная погода
ღრუბლიანი დღე облачный (пасмурный) день.
მთვარიანი ღამე лунная ночь
მოწმენდილი ცა ясное небо
ჭაზე ვარსკვლავებია на небе звезды
ჭვიმს იდეт дождь, თოვს идет снег, ქარია ветер (ветрено)
ნებიამ გადაილო дождь перестал
აღარ თოვს снег прекратился
ქარი ჩადგა ветер стих
ჟივა холодно, ჟევა жарко, გრილა прохладно, თბილა тепло
მცივა мне холодно, მცელა мне жарко

В трехличных глаголах появляется третье лицо¹, которое часто является одушевленным предметом и всегда представлен в дательном падеже. Оно тоже является неосновным лицом.

Если глагол объектного строя, лицо, которое представлено в дательном падеже - основное лицо, а остальные два - неосновные. Один будет в повествовательном падеже, а другой - в иминительном. Итак:

Нapr.: Оси.л. Субъек.ст. Несосн.л. Несосн.л. Оси.л. Объек.ст. Несосн.л. Несосн.л.			Нapr.: Оси.л. Субъек.ст. Несосн.л. Несосн.л. მე ავტერებე სახლი ამხანაგს. მე ამიშენა ვან სახლი.		
მე აუშენებე სახლი ამხანაგს.			მე ავიშენა ვან სახლი.		
შენ აუშენებე სახლი ამხანაგს.			შენ ავიშენა ვან სახლი.		
ვან აუშენებე სახლი ამხანაგს.			ვან ავიშენა ვან სახლი.		

Итак, чтобы в прош. совершенном не ошибиться при определении падежных окончаний тех имен, которые участвуют в глагольных конструкциях, очень важно определить глагол активный или пассивный.

Запомните!

Глаголы, имеющие в будущем времени окончания - ებ-ი/ებ-ა, пассивные, а не имеющие называемые окончания - активные (все трехличные глаголы активные).

1 В трехличных глаголах только два лица (S и O кос.) могут иметь показатель в глаголе, а третье лицо (O пр.) всегда в III лице и в глаголе никогда не отмечается.

Нужно отметить и такие случаи (их очень мало), когда активный глагол двухличный и неосновное лицо стоит в дательном падеже. Это тот случай, когда двухличный активный глагол будущее время образует с помощью префикса - უ-, (см. ст. 62) и имеет такую форму: უ - НЧ - ებ - ს.

Нapr.: Наст. вр.	კაცი პატრონობს ბავშვ-ს
Будущ. вр.	კაცი უ-პატრონ-ებ-ს ბავშვ-ს
прош. сов. вр.	კაც-მა უ-პატრონ-ა ბავშვ-ს

ტელევიზორთან უ თელევიზორი

- ჩართე ტელევიზორი!
- Включи телевизор!
- რა გაინტერესებს?
- Что тебя интересует?
- საინფორმაციო გადაცემა „მოამბე“.
- Информационная передача «Моамбе».
- მალე დაიწყება. ჯერ საშინაო პოლიტიკის ამბებს ყადოსცემს, შემდეგ კი - უცხოეთისას.
- Скоро начнется. Вначале расскажут о внутренней политике, потом о зарубежной.
- მე კი მაინტერესებს, რა ამბებია საფრანგეთში.
- ამავ ჩემი ამხანაგი მიღრინავს ბარიზში.
- А меня интересует события во Франции. Завтра мой товарищ (моя подруга) летит в Париж.
- სპორტული პროგრამა ყურადღებით მოისმინე.
- Послушай внимательно спортивную программу.
- მე ხვალინდელი ამინდი მაინტერესებს. დაუგდე ყურა, ხვალ როგორი ამინდი იქნება. რა ჩავიცვა, არ ვიცი, ხახ ცხელა და ხახ ცივა.
- Меня интересует завтрашняя погода. Послушай, какая погода будет завтра. Не знаю, что пашет, то жарко, то холодно.

Примеры одноличных и двухличных пассивных глаголов в будущем и прош. совершенном. Все эти глаголы в будущем времени имеют окончание - ებ-ა:

Нapr.:	Будущее		Прош. совершенное	
	Основл.	Неосн.л	Основл.	Неосн.л
	ის გა-თბ-ება	—	ის გა-თბ-ა	—
	ის და-წვ-ება	—	ის და-წვ-ა	—
	ის მო-კვდ-ება	—	ის მო-კვდ-ა	—
	ის გა-შრ-ება	—	ის გაშრ-ა	—
	ის ე-ზრდ-ება	მას	ის გა-ე-ზარდ-ა	მას
	ის ე-მალ-ება	მას	ის და-ე-მალ-ა	მას

Ниже приведены примеры одноличных и двухличных активных глаголов в будущем и прош. совершенном. Ни один из этих глаголов в будущем времени не имеет окончания - ებ-ი/ებ-ა. У них или разные тематические показатели, или же они вовсе представлены без тематических показателей и в III лице глагола добавляется показатель третьего субъектного лица - ს.

Будущее вр.	Прош. совершенное					
	Основл.	Неосн.л	Неосн.л	Основл.	Неосн.л	Неосн.л
ის ი-მუშავ-ებ-ს	—	—	მან ი-მუშავ-ა	—	—	—
ის ი-სწავლ-ი-ს	—	—	მან ი-სწავლ-ა	—	—	—
ის შე-კერ-ავ-ს	მას	—	მან შე-კერ-ა	ის	—	—
ის და-წერ-ს	მას	—	მან და-წერ-ა	ის	—	—
ის ა-აშენ-ებ-ს	მას	—	მან ა-აშენ-ა	ის	—	—
ის ა-უ-შენ-ებ-ს	მას	მას	მან ა-უ-შენ-ა	ის	მას	—
ის გა-უ-კეთ-ებ-ს	მას	მას	მან გა-უ-კეთ-ა	ის	მას	—
ის ს-თხოვ-ს	მას	მას	მან ს-თხოვ-ა	ის	მას	—

Отдельные фразы:

ხმას აუნიე! Прибавь звук! (громкость)
 გადართე მეშვიდე არზე! Переключи на VII канал!
 გამოსახულება გაანათე! Сделай изображение светлее!
 ტელევიზორი ცუდად აჩვენებს. Телевизор плохо показывает.
 გაასწორე გამოსახულება! Исправь изображение!
 გამორთე ტელევიზორი! Выключи телевизор!
 ჩააქრე სინათლე! Потупи свет!
 აანოე სინათლე! Включи свет!
 დახურე კარი! Закрой дверь!
 გააღე კარი! Открой дверь!
 გააღე ფანჯარა! Открой окно!
 ჩაკეტე კარი გასაღებიო! Закрой дверь на ключ!
 გასაღები სართულის მორიგეს დაუტოვე! Оставь ключи дежурному по этажу.

Сражения выше названных шлаголов:

прош. ис совершенное врем.

— прош. совершенное время

(Остальные формы запишите сами)

По своему значению статические глаголы можно заменить составными сказуемыми.
Например:

ანთია	=	ანთებულია	=	ანთებული	+	არის
(горит)		пассивное		вспомогательный		
		причастие		глагол.		
კიდია	=	დაკიდებულია	=	დაკიდებული	+	არის
(высит)		пассивное		вспомогательный		
		причастие		глагол.		

140

Примеры в предложениях:

2

Глаголы в будущем времене

не имеющие -**Э**-**О**/-**Э****Ө**-**А**
активные

наст.	ეგ კაცხოვინბ (я живу).
п.несов.	ქალი ცხოვილება-ს.
буд.	ქალი აცხოვილება-ს.
прош.сов.	ეგ კაცხოვინტ.
II час.	ქალ-მა იცხოვა-ა (женщина ж-
	ქალ-მა უნდა იცხოვონ-ს (женщина должна жить).

наст.	მე ვ-ხატავ სურათ-ს (я рисую картину)
п.несов.	ბიჭი-ი ხატავ-და სურათ-ს.
буд.	ბიჭი-ი და-ხატავ-და სურათ-ს.
прош. сов.	მე და-უ-ხატავ სურათ-ი.
	პატ-შ და-ხატავ-და სურათ-ი (мальчик нарисовал картину).
II сосл.	ბიჭ-შა უნდა დახატო-დ სურათ-ი

наст.	झे झ-स्त्रा॒ण॒ल॒प् घा॒ङ्गे॒तो॒ल-॒८ (я учу урок)
наснов.	ნანა სწ-კლო-მ-ს გა-კე-თი-ლ-ს.
п.несов.	ნანა სწ-კლო-მ-დ-ა გა-კე-თი-ლ-ა.
буд.	ნანა ი-ს-ტ-კ-ლ-ა გა-კე-თი-ლ-ა.
прош. сов.	झे झ-स्त्रा॒ण॒ल॒प् घा॒ङ्गे॒तो॒ल-॒८
	ნანა-४ ი-ს-ტ-კ-ლ-ა გა-კე-თი-ლ-ი (Нана выучила урок).
II сосл.	ნანა-५ უ-ნ-დ- ი-ს-ტ-კ-ლ-ს გა-კ-ე-თ-ი-ლ-ი (Нана подала выучку урок).

наст.	მე ვ-ცნობ ნერილ-ს ამხანაგა-ტ (я пишу письмо товарищу).
плесов.	გორგავ ც-ცნობ ნერილ-ს ამხანაგა-ტ
буд.	გორგავ ც-ცნობ ნერილ-ს ამხანაგა-ტ
прош. сов.	გორგავ მოს-ცნობს ნერილ-ს ამხანაგა-ტ მე მო-ცნობ ნერილ-ს ამხანაგა-ტ.
II сосл.	გორგავ-ზ მისნების ნერილ-ი ამხანაგა-ტ (Георгий написал письмо товарищу).

имеющие -**ებ-ი**/-**ებ-ა**
пассивные

наст.	მე კ-იაზრულ-ებ-ო (я расту). ბავშვური ინტენსიულ-ებ-ო.
п.несов.	ბავშვური ინტენსიულ-ებ-ა.
буд.	ბავშვური გა-იაზრდ-ებ-ა.
прош. сов.	მე გა-ვაზრდ-ებ-ო. ბავშვური გა-იაზრდ-ებ-ა (ребенок вырос).
II вспл.	ბავშვური უნდა გაიზარდოს- (ребенок должен расти).
наст.	მე ც-ელურ-ებ-ო დედას- (я ласкаю маму) ცეკვით ცეკვით-ებ-ა დედას-.
п.несов.	ცეკვით ცეკვით-ებ-ა დედას-.
буд.	ცეკვით მა-ცეკვით-ებ-ა დედას-.
прош. сов.	მე მა-ცეკვით-ებ-ო დედას- ცეკვით მა-ცეკვით-ებ-ა დედას (Этири приласкала маму).
II вспл.	ცეკვით უნდა მა-ცეკვითის დედას- (Этири должен приласкать маму).

наст.	мәг м-ғұрә-ә (мыс холодно). ңаңа-с ს-ғұрә-ә.
п.несов.	ңаңа-с ს-ғұрә-ә.
буд.	ңаңа-с ශ-ғұрә-ә.
прош.сов.	мәг ශ-ғұрә-ә. ңаңа-с ශ-ғұрә-ә (Нане стало холодно).
II часл.	ңаңа-с әнәд ශ-ғұрә-ә-с (Если Нане будет холодно).
наст.	мәг ә-ғірә-ә-ә-ә ңігін-о (мыс нужна книга). әңәз-с ә-ғірә-ә-ә-ә ңігін-о.
п.несов.	әңәз-с ә-ғірә-ә-ә-ә ңігін-о.
буд.	әңәз-с ә-ғірә-ә-ә-ә ңігін-о.
прош.сов.	мәг ә-ғірә-ә-ә-ә ңігін-о. әңәз-с ә-ғірә-ә-ә-ә ңігін-о. (Левану понадобилась книга).
II часл.	әңәз-с әнәд ә-ғірә-ә-ә-ә ңігін-о (Если Левану понадобится книга).

Напишите подежные окончания:

ლევან- იდგა(Леван стоял). ვაკ- ინვა(Мужчина лежал). ქალ- იჯდა(Женщина сидела). კაც- იცხოვრა(Человек жил). გოგონა- იმუშავა(Девочка работала). ბავშვისავი ეტკინა(У ребенка заболела голова). ნიკო- არ ჰქონდა ფული(У Нико не было денег). დედა- გააკეთა სადილი(Мама приготовила обед). ვაბობ ააშება სახლი-(Ваня построил дом). გიორგიმ ფული სოხოვა მამა-(Георгий попросил денег у отца). თინა- ჰერაბგი შეუკერა შვილ-(Тина сшила дочери рубашку.)

В грузинском языке одна и та же форма глагола может выражать прош. совершенное время, если она изъявительного наклонения и будущее время, если она повелительного наклонения.

Напр.:

изъявит. нак., сделал
გააკეთე ──
повелит. нак., сделай!

Примеры повелительного наклонения: მოდი! (иди сюда!), მიდი! (иди туда!), წადი! (уходи!), შემოდი! (заходи!), გადი! (выходи!), ადექ! (встань!), დანექ! (ложись!), ჩაიცვი! (оденься!), გაიხადი! (разденься!), ჭამე! (кушай!), დალიე! (пей!), წაიკითხე! (прочти!), დანერე! (напиши!), გააკეთე! (сделай!), გაჩუმდი! (замолчи), გაჩერდი! (стой!).

Примеры изъявительного наклонения: მოვვედი, მიხვედი (ты пришел), წახვედი (ты ушел), შემოხვედი (ты зашел), გახვედი (ты вышел)... Остальные формы этого глагола с разными приставками напишите сами.

1. Глагол მოდი с разными приставками, указывающими на направление, является исключением, отличающим формы изъявительного наклонения от форм повелительного наклонения.

Запомните!

Статические глаголы обозначают состояние предмета.

Статических глаголов вообще мало. Они имеют формы только настоящего времени, а в остальных случаях заимствуют формы у динамических глаголов. Формы I и II лица образуют с помощью вспомогательных глаголов: ვარ, ხარ. В III лице ед. числа преимущественно оканчиваются на -ოს. Например:

მე	ვ-ნერი-ვარ	ჩვენ	ვ-ნერი-ვარ-თ
ზენ	ნერი-ხარ	თქვენ	ნერი-ხარ-თ
ის	ნერი-ა	ისინი	ნერი-ან

Статические глаголы бывают одноличные и двухличные. Примеры даны в предложениях. Например:

ნიგნები ძაღლი ხატია. - На книге нарисована собака.
(ხატია - что-то нарисовано)

გოგონას ლამაზად აცვია. - Девочка красиво одета.
(აცვია - она одета)

მას ჰქვია ნინო - Ее зовут Нино.
(ჰქვია - ее зовут что-то)

მე მგონია, რომ უკვე ვვინაა - Мне кажется, что уже поздно.
(მგონია - мне кажется, думается что-то)

Разница между динамическими и статическими глаголами хорошо прослеживается при спряжении следующих глаголов:

динамические	статические
ვდგები - (я встаю)	ვდგავარ - (я стою)
ვჯდები - (я сажусь)	ვზივარ - (я сижу)
ვწვები - (я ложусь)	ვწევარ - (я лежу)

სხვა ქალაქში
В другом городе

რომელ სასტუმროში გაჩერდებით?
В какой гостинице вы остановитесь?

- მე მინდა გამჩერდე ისეთ
სასტუმროში, რომელიც ქალაქს
ცენტრშია.

- Я хочу остановиться в той гостинице,
которая находится в центре города.

- ცენტრში ბევრი სასტუმროა:
„ივერია“, „თბილისი“, „ინტურისტი“,
„აჭარა“...

- В центре много гостиниц: „Иверия“,
„Тбилиси“, „Интурист“, „Ачара“...

- როგორ მივიდე სასტუმრო
„ივერიაშვერი“?

Как доехать до гостиницы „Иверия“?

- მეტროთი ნაბრძაბითი სადგურ
„რუსაველიაზე“, სასტუმრო „ივერია“
იქნაბ ძალიან მოლოდა.

Поезжайте на метро до станции „Руставели“,
Гостиница „Иверия“ находится оттуда очень
близко.

- გმადლობთ!

- Спасибо!

სასტუმროში
В гостинице

გამარჯობათ თქვენ პრძანდებით
ადმინისტრატორი?
- Здравствуйте! Вы администратор?

- დიაბ!

- Да!

- მე ჩამოვედო მივლინებით და
თქვენს სასტუმროში მინდა გაჩერდეთ.
- Я приехал в служебную командировку и хочу
остановиться в вашей гостинице!

- კარგი სამოწყობო მიგილებით
გნებავთ მერვე სართულზე? პრგო
ნომერია აღნიდნ მოვლი ქალაქ
მოჩანს. ძალიან ლამაზი ხედია!

- Пожалуйста! С удовольствием примем вас!

Хотите 8 этаж? Хороший номер. С балкона
открывается очень красивый вид на весь город!

- გმადლობთ!

- Спасибо!

ნომერში ვინოვა

სურათის აღწერა
Описание картины

- ოთახში დგას* სავარძლები და
მაგიდა.

- В комнате стоят кресла и стол.

- იატაკზე შუა ოთახში ხალიჩა
აუკრია.

- Посередине комнаты на полу постелен
ковер.

- ქარზე კიდია* ქალი, სინათლე
ანთია.

- На потолке висит люстра, горит свет.

- აედელზე სურათი ვიდია.

- На стене висит картина.

*დგას - (стоит), ანთია - (горит).
კიდია - (висит), აფენია - (постелен)

- Статические глаголы, выражющие
состояние предмета.

138

აფთიაქში ვ აპტე

- ნინალი, მინდა შევუსვით.

- Я хочу заказать лекарство.

- რეცეპტი?

- По рецепту?

- დიაბ, ინებეთ.

- Да, пожалуйста.

- მაჩვენეთ, აბა, რა ცამალია?

- Покажите, ну-ка что за лекарство?

- არ საათში მზად იქნება.

- Будет готово через 2 часа.

- არ შეიძლება, რომ უფრო
მაღალ დამიმზადოთ**?

- Нельзя приготовить быстрее?

- არა, პერი შევევთა მაქვს.

- Нет, у меня много заказов.

- სიცხის დამზევი გაქვთ?

- У вас есть жаропонижающее?

- პარაცეტამონ.

- რა დიას?

- Сколько стоит?

- სამოცდათი თეთრი.

- 70 тетри.

- ძალიან კარგი. მომეცით
პარაცეტამონ, ბამბა, ბინტი, თოდი,
შირტი, ვალერიანის ნევთები და
თერმიმეტრი.

- Очень хорошо, дайте парасетамон, вату, бинт,
йод, спирт и валериановые капли.

- ფული ფული უნდა გადაგინდოთ?
Деньги заплатить вам?

- არა, ფული სალამიში უნდა
გადაიხადოთ.

- Нет, деньги вы должны заплатить в кассу.

- ინებეთ ქვითარი.

- Возьмите квитанцию.

- კარგად იდაგით!

- Всего хорошего.

*რეცეპტი(по рецепту), -ით показатель творительного падежа.

Творительный падеж употребляется в следующих случаях:

1) Выражает способ, средство, орудие действия:

ფანქრით ვწერ - пишу карандашом

კოვზით ვტაბ - ем ложкой

მანქანით წავალ - поеду на машине

ფეხით დავდივარ - хожу пешком

ხელით გავაკეთე - сделал(а) рукой

2) Нахождение предмета в чем-либо:

ლვინით სავსე ჭიქა - стакан с вином
ჭირავდება ბინა ავეჯით - сдается
квартира с мебелью

ფულით სავსე ჩანთა - сумка,
набитая деньгами

გული სავსე აქვს სუვერით - у
него (у неё) сердце, наполненное добротой (д.п.)

3) Означает «на»

გამათავისუფლე - 3 დღით - освободите меня на 3 дня.

100 პროცენტი - на 100 процентов

4) Образует наречие времени:

ღამით - ночью

დღისით - днем

დღილით - утром

საღამოთი - вечером.

**რომ დამიზადოთ (Если приготовите),
უნდა მოგცეთ (Я должен вам дать),
უნდა გადაიხადოთ (Вы должны заплатить) - эти глаголы сослагательного наклонения,
это т.н. II сослагательное.

Запомните: Суфф. -ო, -ე, -ბ, образуют II сослагательное. Все глаголы, которые
имеют в прош. совершенном -ე, во II сослагательном будут иметь - მ. Большая часть
глаголов образуется именно так, а об остальных см. ниже.

Прош. совер. -ე → II сосл. -მ

Встречаются и другие показатели -ბ или -ვ

Примеры:

Прош. совер.	II сосл.	Наст.	Прош. сов.	II сосл.
და-ვ-წერ-ე	და-ვ-წერ-ო	ვიცვ-აშ	ჩავიცვ-ი	ჩავიცვ-ა
ნავიკით-ე	ნავიკით-ო	ვაბ-აშ	დავაბ-ი	დავაბ-ა
გავიზარდ-ე	გავიზარდ-ო	ვარტყ-აშ	დავარტყ-ი	დავარტყ-ა
გავეზარდ-ე	გავეზარდ-ო	ვ-კლ-ავ	მოვეკლ-ი	მოვეკლ-ა
დავხატ-ე	დავხატ-ო	ვიკრ-ავ	შევიკარ-ი	შევიკრ-ა
ავაშენ-ე	ავაშენ-ო	ვჭრ	დავჭერ-ი	დავჭრ-ა
მოვქსოვ-ე	მოვქსოვ-ო	ვთბები	გავთბ-ი	გავთბ-ე
ფარვე-ე	ფარვე-ო	ვწილდები	გავწილდ-ი	გავწილდ-ე
შევერ-ე	შევერ-ო	ვშავდები	გავშავდ-ი	გავშავდ-ე

Запомните: Субъектный личный показатель во II сослагательном в III лице ед. числе - ს, во мн. числе - ნ.

Спряжение активного глагола დაგწერო во II сослагательном:

Напр.: მწ.რ.	მრ.რ.
Основ.	Не основ.
მე და-ვ-წერ-ო	ის
შენ და-წერ-ო	ის
მან და-წერ-ო-ს	ის
	ჩემ
	თქვენ
	მათ

Подежи субъектов и объектов (прямого и косвенного) во II сослагательном не меняется и остаются такими же, что и в прошедшем совершенном.

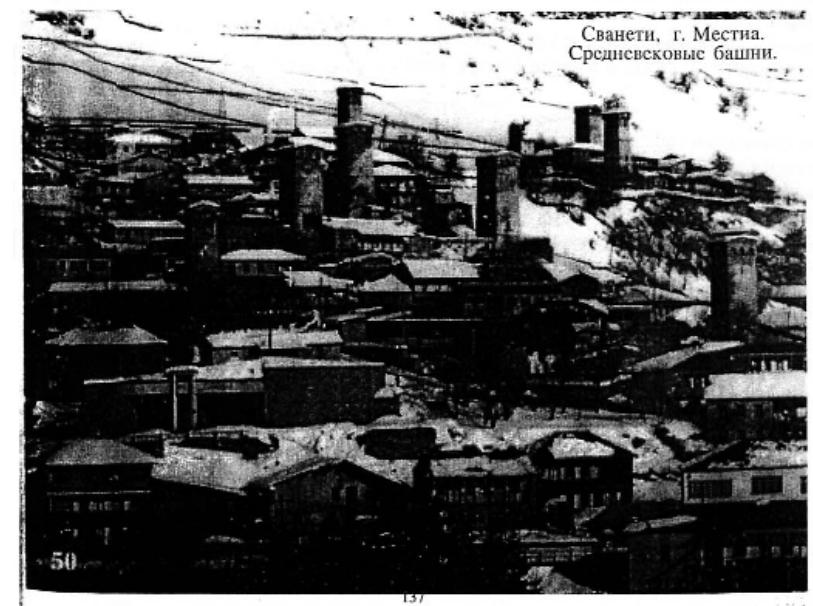
ცენტრალური ბიურო
Справочное бюро
როდის მიურინაგს ხუთას
ოთხმოცდამეტტე რეისი?
- Когда вылетает 593 рейс?
- ხომ არ იგვანებს?
- Не опаздывает ли он?
- დიახ, თვითფრინავი იგვანებს
უმიხდობის გამო.
- Да, самолет опаздывает из-за погоды.
- შეიძლება ბილეთი უკან
დაგაბრუნოს?
- Можно вернуть билет обратно?
- ბილეთის ჩაბარება შეიძლება
ორ საათით ადრე თვითმფრინავის
გაფრენამდე.
- Билет можно возвратить за 2 часа до вылета.
- კარგი. გმდლობთ!
- Хорошо. Спасибо.
- ვერტმჯორები მიურინაგს მესტრაში?
- Вертолёт летит в Местию?

- დიახ, მიურინაგს სამ საათზე.
- Да, летит в 3 часа.

აეროპორტში
В аэропорту

- სად ტარგება რეგისტრაცია?
- Где производится регистрация?
- რეგისტრაცია დაიწყო -
регистрация началась.
- რეგისტრაცია დამთავრდა -
регистрация закончилась.
აეროდრომი არ იღებს თვით-
მფრინავს - Аэропром не принимает
самолет.

თვითმფრინაგში ვ самолете
დაიკავეთ ადგილები - Займите
места!
შეიკარით ქამრები! - Пристегните
ремни!

СЛОЖНЫЕ СЛОВА

В грузинском языке сложные слова образуются:

1) путем удвоения основы, напр.:

ხარ+ხარი (хочет), *ჩურ+ჩური* (шепот), *ნამ+ნამზე* (респица).

2) Соединением разных основ, когда получаем однозначные слова, напр.:

ქალ+ბატონი (женщина+господин) - госпожа

დედა+მანი (мать+земля) - земной шар.

ძმა+კაცი (отец+человек) - мужчина.

ძვირ+ფარი (дорогой+цена) - дорогой.

გულ+კეთილი (сердце+добрый) - добросердечный и т.д.

3) Соединением разных основ, когда каждая из них сохраняет свое лексическое значение и между ними можно восстановить союз *და*. Такие слова пишутся через дефис. Напр.:

და-ძმა (сестра и брат д.п.) брат и сестра

ცოლ-ქმარი (жена и муж д.л.) муж и жена

4) Сложением двух или более слов, из которых первое имеет определенную нацежную форму. В большинстве этих случаев первая часть композита представлена в родительном падеже. Напр.:

ძმის+შვილი, *ძმის+ბული* (плесменик, плесменица), *დის+შვილი*,

დის+ნული (плесменик, плесменица), *კურტალის+ნული* (ргугь),

უფლის+ციხე (უფალი - господь) Уплисихе. Но есть и такие, как

ურთმან+ერთი (друг-друга), *ავად+მუყო* (болицой).

Часто встречаются случаи, когда нацежное окончание полностью или же частично утеряно. Напр.:

ხელ-ქან+ჩანთა - сумка

ცხვირ-ქან+სახოცი - носовой платок

მამ-იქ+და - мама - тетя

შვილ-იქ+შვილი - Швилик-Швили - внук, внучка

დედ-იქ+ნაცვალი - დედინაცვალი - мачеха и т.д.

კბილის ექმთან

У зубного врача

- გამარჯვობათ!
- Здравствуйте!
- გადიმარჯვოთ!
- Здравствуйте!
- რა გაწუხება?
- Что вас беспокоит?
- ძალიაბ მტკივა კბილი.
- У меня очень болит зуб.
- აბა მაჩვენეთ! გააღეთ პარა!
- Ну-ка покажите! Откройте рот!
- მეტქანე კბილი მტკივა.
- У меня болит шестой зуб.
- სურათი გადაიღეთ?
- Снимок сделали?
- ვერ გადავიღე*, დრო არ მქონდა*.
- Снимок я не смог(ла) сделать, не было времени.
- ეს კბილი უნდა ამოილოთ!
- Этот зуб надо удалить!
- ძალიაბ მეტკინება?
- Будет очень больно?
- ნუ დეავთ, კარგად** ამოგოლებთ!
- Не беспокойтесь! Я вам удалю безболезненно (хорошо д.п.)!

აი, თქვენი კბილი!

Вот ваш зуб!

გადააჭუროთხეთ!

Сплюните.

ორი საათის განმავლობაში არ ჭამოთ!

Не ешьте в течении двух часов!

ჭამის შემდეგ გამოივლეთ სოდიანი ცეცალი!

После еды прополоскайте рот содовой водой.

*არ მქონდა, ვერ გადავიღე, ნუ დელავთ - отрицательные формы глагола. არ, ნუ, ვერ - отрицательные частицы.

არ - выражает категорическое отрицание. Напр.: არ ნავიდა не пошел, არ გააკეთა не сделал, არ დარევა не позвонил. Образует также отрицательные формы повелительного наклонения во II сослагательном.

არ დანერო! Не пиши! არ გააკეთო! Не делай!

ნუ - употребляется с формами настоящего или будущего времени повелительного наклонения, запрещая действие: Напр.: ნუ გააკეთებ! Не делай! ნუ დანერ! Не пиши! ნუ ნახვალ! Не уходи!

ვერ - обозначает невозможность совершения действия.

Напр. ვერ ნავდი. Не смог пойти. ვერ დავწერე. Не смог написать. ვერ ნავიკოთხე. Не смог прочесть.

**კარგად(хорошо). -ად показатель обстоятельственного падежа. Обст. падеж употребляется в следующих случаях:

1) От прилагательного образует обстоятельственное наречие. Напр.: კარგი - хороший (прилаг.) კარგად - хорошо (наречие); ლაბადად, ცუდად...

2) Выражает превращение: მხეცად იქცა - озверел; назначение: ცოლად მონდა - хочу в жены. ექმად მუშაობს - работает врачом. დირექტორად დანერებს - назначили директором; Стоимость: 5 ლარად ვიყიდე - купил за 5 лари.

3) Указывает на место: მეზობლად ცხოვრობს - живет рядом (д.п. по соседству).

ЛЕКСИКА:

ჩივილები - жалобы:

ცუდად ვარ - мне плохо
თავს ცუდად ვგრძობ - я плохо себя чувствую
ავად ვარ - я болен
სუსტად ვარ - я чувствую слабость

მტკიცა	{	თავი - голова	
		გული - сердце	
		ყელი - горло	
	}	მუცელი - живот	болит

მაკანკალებს - меня трясет.
თავბრუ მეხვევა - у меня кружится голова.
გვერდში მჭვალავს - у меня колет в боку.

სეულებან - заболевания:

გრიპი - грипп
ანგინა - ангина
სურდო - насморк
ცილტვების ანთება - воспаление легких
კუჭის წყლული - язва желудка
გულის ტკივილი - боль в сердце
ინფარქტი - инфаркт
დიაბეტი - диабет

გეზმი - врач

თერაპევტი - терапевт
ქარურგი - хирург
ყელ-ყურის ექიმი - ларинголог
თვალის ექიმი - глазник
კბილის ექიმი - стоматолог
ნერვოლოგი - невролог
გინეკოლოგი - гинеколог
უროლოგი - уролог

მგზავრობა თვითმფრინავით

Путешествие самолетом

- სად მიფრინავთ?
- Куда вы летите?
- ბერლინში.
- В Берлин.
- რეგისტრაცია გაიარეთ?
- თქვენ ბილეთი და პასპორტი?
- Вы прошли регистрацию? Ваш билет и паспорт?

შეაცხით საბაჟო დეკლარაციის ბლანკი!

Заполните бланк таможенной декларации!

- გთხოვთ, შემავსებინოთ* ბლანკი!
- Прошу вас помогите мне заполнить бланк!
- საბუთები წესრიგში გაქვთ?
- Документы у вас в порядке?
- დიაბ., ინებეთ!
- Да, пожалуйста!
- თქვენ ბარგი?
- Ваш багаж?
- ჩემიანი, ერთი ხელჩანთა** და ეს შეკვრა.
- Чемодан, сумка и этот пакет.
- ხელჩანთა დაიტოვეთ, დანარჩენ ბარგი შეაფუთინეთ* მიბრძანით მეროვ სექციაში!
- Оставьте только сумку, а остальной бараж пусть вам упакуют! Пройдите во II секцию!
- რამდენი კილოგრამი ბარგის ნალება შეიძლება უფასოდ?
- Сколько кг. багажа можно взять с собой бесплатно?
- ოცი კილოგრაմის. თქვენ ბარგი ორმიცი კილოგრამია. ზედმეტი ნონის ცული გადაიხდეთ!
- 20 кг. Ваш багаж весит 40 кг. Заплатите за лишний вес!
- ინებეთ.
- Получите.

*შემავსებინოთ (თქვენ მე იხ) - Вы помогите мне заполнить что то.

**შეაფუთინეთ (თქვენ მას იხ) - Вы заставьте кого то упаковать что то

Выше приведенные глагольные формы указывают на то, что субъект не сам совершает действие, а заставляет, принуждает действовать другое лицо. Называется эта глагольная категория контактом.

Контакт может быть непосредственный и опосредованный. Формы опосредованного контакта, обычно, всегда трехличные, суффиксом же, указывающим на опосредованный контакт, являются или -იხ, или -ევიხ

Напр.: ნერს (ის მას) - он пишет что то
ანერნებს (ის მას მას) - он заставляет кого то, или же помогает кому то писать что то.

ხატავს (ის მას) - он рисует что то
ახატვინებს (ის მას მას) - он заставляет кого то, или же помогает кому то рисовать что то (остальные глаголы на грузинский язык переведите сами).

კორავს (ის მას)	აკორნებს (ის მას მას)
აკოფებს (ის მას)	აკოფენებს (ის მას მას)
აშენებს (ის მას)	აშენებინებს (ის მას მას)
აშენებინებს (ის მას მას)	კლავჭს (ის მას)
კლავჭს (ის მას)	აკლავევინებს (ის მას მას)

*ხელჩანთა(сумка)- слово образовано из двух слов ხელ+ჩანთა - Рука+сумка.

თვითმფრინავი(самолет) - сложное слово (თვით+მფრინავი)

თვით ← თქვ-ით - сам(о)
მფრინავი - летающий

მგზავრობა მანქანით ისძირისა მაშინ

- ხვალ მანქანით ბათუმში მიღდიგარ.
- Завтра на машине еду в Батуми.
- მარტი მიდიხია თუ მეგობრებთან ერთად?
- Один едешь или с друзьями?
- რამაც კვირებით, მეგობრებთან ერთად, ოთხი მიღდიგართ. თბილისიდან დილით შეიდ საათზე გავდიგართ.
- Конечно, с друзьями, нас четверо. Из Тбилиси выезжаем в 7 часов утра.
- ძალიან კარგი.
- Очень хорошо.
- სასტუმრო „ინტურისტში“ ორი ნომერი გვაქვს შეკვეთილი.
- В гостинице "Интурист" у нас забронировано два номера.
- ახლა ისე აღარ ცხელა ზღვაზე სექტემბერი ზღვის სეზონია. მეც ძალიან მიყვარს ზღვაზე დასვენება. შენ კარგად ცურავ?
- Сейчас на море не так жарко. Сентябрь - бархатный сезон. Я очень люблю отдохнуть на море. Ты хорошо плаваешь?
- კი, მე კარგად ვცურავ.
- Да, я хорошо плаваю.
- მზეზე დიდხანს ნუ გაჩერდები!
- Не оставайся долго под солнцем!
- ერთი კვირით თდესაზი მიღდივართ გემით.
- Мы едем в Одессу на одну неделю пароходом.
- წემი თუნებაა ვიმოგზაურო გემით. გისურგებ კარგ დასვენებას!
- Моя мечта - путешествовать пароходом. Желаю хорошо отдохнуть!..

მანქანის გასამართ საფარიში ვარ არის?

- მანქანის გასამართი სადგური
სად არის?
- Где авто-сервис?
- მანქანა გამიცუჭდა, თუ შეიძლება
შემივეთოთ!
- У меня испортилась машина, отремонтируйте, пожалуйста!
- საბურავი დაეწვა!
- Спустила покрышка!
- კარბურატორი გაწმინდეთ!
- Почистите также карбюратор!
- გასინჯეთ ზეთი!
- Провесрьте масло!
- ზეთი აკლია, დაუმატეთ!
- Не хватает масла, залейте!
- ზეთი გამოცვალეთ!
- Замените мне масло!
- ნათურა გადაიწვა, გამოცვალეთ!
- У меня лампочка перегорела, замените!
- ათი ლიტრი სუპერ ბენზინი
ჩამისხით!
- Залейте мне 10 литров супербензина!

სასწრაფო დახმარება

Скорая помощь

- სასწრაფო დახმარებაა?
- Это скорая помощь?
- დიაბ.
- Да.
- ეჭმი გვინდა გამოვიძახოთ!
- Мы хотим вызвать врача!
- ავადმყოფის გვარი და სახელი?
- Фамилия и имя больного?
- გახტანგ კილაძე.
- Вахтанг Килаძэ.
- ასაკი? რამდენი წლისაა?
- Возраст? Сколько ему лет?
- ორმოცის.
- Ему сорок лет.
- მისამართი?
- Адрес?
- ბარნოვის ქუჩა, ნომერი ხუთი (№5), მესამე სადაბაზო, მეორე სართული, ბინა სამი.
- Улица Барнова, №5, III под., II эт., кв. 3.
- მალე მოვალე!
- Мы скоро приедем!
- გმაღლობი!
- Спасибо!

ЛЕКСИКА:

ნამალი - лекарство

ხველების სანინაალმდეგო-от кашля
გრიპის სანინაალმდეგო-от гриппа
სურდოს სანინაალმდეგო-против насморка

ყელის ტკივილის - от горла

უურის ტკივილის - от боли в ухе

თვალის ტკივილის - от рези в глазах
თავის ტკივილის - от головной боли

წნევის დასაწევი - от давления

სიცხის დასაწევი - жаропонижающее

კუჭის აშლილობის - от расстройства желудка

კუჭის შეკრულობის - от запора

გულის წვეთები - сердечные капли

წვეთები - капли

აბები - таблетки

მალამო - крем

Отдельные фразы:

- რომელ საათებში აქვს მიღება თვალის ექმა?
- В какие часы принимает глазной врач?
- როდის გახდით ავად?
- Когда вы заболели?
- მიღეთ დღეში სამჯერ თითო სუფრის კოვზი!
- Принимайте 3 раза в день по одной столовой ложке!
- მიღეთ 1-2 აბი!
- Примите 1-2 таблетки!

ავადმყოფთან

У больного

- გამარჯობა(т)! რა გაწუბებთ?

- სიცხე მაქვს. თავი მტკირადა და გული მერევა.

- როდის გახდით ავად?

- ორი დღეა ვწევარ.

- წნევას გაგიზომავთ. საერთოდ როგორი წნევა გაქვთ?

- ნორმალური, ას თუ

სამოცდაათზე.

- ახლა ცოტა მეტი გაქვთ. მიიღეთ ეს ნამალი. წნევა დაგინევთ და თავის ტკივილიც გაგივლით. პერანგი ანიეთ! გულსა და ფილტვებს მოვუსმენ.

ღრმად ისუნთქეთ! ნუ სუნთქავთ! საკმარისია. ფილტვებში არაფერო გაქვთ. უბრალოდ გაციებული ხართ. ერთი აბი ასპირინი მიიღეთ ჭამის შემდეგ და ყელში სოდიანი თბილი წყალი გამოივლეთ!

ორა-სამი დღე იწექთ ლოგინში, ნუ ადგებით. საშიში არაფერო. ყველაფერო გაგივლით. მალე კარგად იქნებით!

- დიდი მადლობა.

- Здравствуйте! Что вас беспокоит?

- У меня жар. Болит голова и тоннит.

- Когда вы заболели?

- Я лежу два дня.

- Я измерю вам давление. Какое у вас давление вообще?

- Нормально, 120 на 70.

- Сейчас у вас чуть повышенно. Примите это лекарство. Давление снизится, и головная боль пройдет. Поднимите рубашку! Я послушаю сердце и легкие.

Дышите глубже! Не дышите! Достаточно! В легких чисто. Вы простужены. Примите таблетку аспирина после еды и полопните горло теплой водой с содой!

2-3 дня полежите в постели, не вставайте! Страшного ничего нет. Все пройдет. Скоро поправитесь!

- Большое спасибо.

Наречия места отвечают на вопрос სად? (где?), საიდან? (откуда?) საითვენ? (куда?)

აქ (здесь), იქ (там), ნინ (переди), უკან (сзади), ზევით (наверху), ქვევით (внизу), ორგვლივ (вокруг), შორის (шанско), ახლოს (близко).

Наречия причины отвечают на вопрос რატომ? (почему?)

ამიტომ, იმიტომ (из-за этого)

Наречия цели отвечают на вопрос რასთვის? (или чего?) რა მოზნით? (с какой целью?)

Иногда наречия выступают в роли предлогов с существительным в родительном падеже. Например:

სახლის ნინ (перед домом)

სახლის უკან (за домом).

სადგურზე და ვაკალის მორიგე

დედათა და ბავშვთა ოთახი - компактная квартира матери и ребенка.
ვაგონი - вагон
საბარგაზო თახახი - камера хранения
გამცილებელი - проводник
ბაქანი - платформа

Внутренний вид храма

Бაგრატი - храм в Кутаиси. Построен царем Багратом III. Основная часть, согласно надписи, закончена в 1003 году. По монументальности форм, изысканности пропорций, великолепию декора - это один из ценнейших памятников в Грузии. Сильно разрушен в конце XVII века, во время турецких нашествий.

ბილეთების საღაროსთან
У билетной кассы

- მომეცი ერთი ბილეთი
ქუთაისამდე.
- Дайте мне один билет до Кутаиси.
- რომელი რიცხვისთვის
გნებავთ?
- На какое число вы желаете?
- ოცდასამი ნოემბრისთვის.
როდის გადის მატარებელი,
საღმოს თუ დილით?
- На 23 ноября. Когда уходит поезд,
вечером или утром?
- საღმოს^ა, შვიდ საათზე.
- Вечером, в 7 часов.
- როდის ჩადის მატარებელი
ქუთაისში?
- Когда поезд прибывает в Кутаиси?
- დილის შვიდ საათზე
იქნებით ქუთაისში.
- В 7 часов утра будет в Кутаиси.
- რომელი ბაქნიდან გადის
მატარებელი?
- С какой платформы отходит поезд?
- მეორე ბაქნის პირველი
ლინგაგიდან.
- Со второй платформы, с I линии.
- როდის იწყება ჩასხდომა?
- Когда начинается посадка?
- ჩასხდომა იწყება მატარებლის
გასვლიდე თორმეტი ნუთით
ადრე^ა.
- Посадка начинается за 40 минут
раньше до открытия поезда.
- რა დრის ბილეთი?
- Сколько стоит билет?
- როგორი ვაგონის ბილეთი
გნებავთ?
- На какой вагон вы хотите билет?
- მე მინდა რბილი ვაგონის
ბილეთი.
- Я хочу билет в мягкий вагон.
- ინგენ, გადაიხადეთ ექვსი
ლარი. ადგილი ქვედაა.
- Вот пожалуйста, заплатите 6 лари.
Место нижнее.

*სალამურა (вечером)
დილომ(утром)
ადრე(рано).
Перечисленные слова являются наречиями.

Наречиями являются неизменяемые слова, которые в основном примыкают к глаголам (также к прилагательным и причастиям). Наречия делятся на семантические группы.

Наречия образа действия. Большинство таких наречий образованы от прилагательных в обстоятельственном падеже. Они отвечают на вопрос *каким?* (как?)

Напр.: **Б**е^рл^с (плохо пишет)
Ба^рг^ад^л **Б**е^рл^с (хорошо —)
Бы^ско^ва^д **Б**е^рл^с (быстро —)
Ла^ва^ни^ва^д **Б**е^рл^с (красиво —)
Уб^ин^ид^л **Б**е^рл^с (искрасиво —)
Прекрасно^ва^д **Б**е^рл^с (прекрасно —)
Медленно^ва^д **Б**е^рл^с (медленно —)
Бы^ско^ва^д **Б**е^рл^с (быстро —)

В последних двух примерах падежное окончание не представлено полностью.

Наречия времени отвечают на вопрос **когда?** (когда?), **рано**, **поздно** - поздно, **сейчас** - сейчас, **скоро**, **сегодня**, **заново** (вчера), **завтра** (завтра), **позавчера** (послезавтра), **потом**, **днем**, **утром** (утром) и т.д.

- ქს წამალი დღეში სამკერ
დალიეთ თითო ჩაის კოვზა
ჭამის შემდეგ.

- გისურვებთ მალე გამო
ჯანმრთელიყას!!!

- Это лекарство пейте 3 раза в день по чайной ложке после еды.

Желаю скорейшего выздоровления!!!

 Гурийская народная песня. Исп. ансамль "Рустави".

T-19

- რა დირს* ეს წიგნი?
- Сколько стоит эта книга?
- ეს წიგნი ხუთი ლარი დირს.
- Эта книга стоит 5 лари.
- რა დირს ერთი კილოგრამი ვაშლი?
- Сколько стоит килограмм яблок?
- ერთი კილოგრამი ვაშლი დირს სამცური თეთრი.
- Один кг. яблок стоит 60 тетри.
- რა დირს ასი გრამი ხაჭქ?
- Сколько стоит стограмм творога?
- ასი გრამი ხაჭქ დირს თცდათი თეთრი.
- Стogramm творога стоит 30 тетри.
- რა დირს (ერთი ცალი) ქართული პური?
- Сколько стоит один грузинский хлеб?
- (ერთი ცალი) ქართული პური დირს თრმოცდათი თეთრი.
- Один грузинский хлеб стоит 50 тетри.
- რა დირს (ერთი ბოთლი) ბორჯომი?
- Сколько стоит (бутылка) Боржоми?
- (ერთი ბოთლი) ბორჯომი დირს თრმოცდათი თეთრი.
- (Одна бутылка) Боржоми стоит 50 тетри.
- რა დირს (ერთი ლიტრი) ღვინო?
- Сколько стоит (один литр) вина?
- (ერთი ლიტრი) ღვინო დირს თრთ ლარი.
- (Один литр) вина стоит 2 лари.
- რა დირს (ერთი ქლა) ბანკი?
- Сколько стоит (одна банка) макароны?
- (ერთი ქლა) მანიონი დირს 50 თეთრი.
- (Одна банка) макароны стоит 50 тетри.

94

***დირს**(он, она, оно стоит), однокачественный глагол. В наст. времени I и II л. как в ед., так во мн. числах образуется с помощью вспомогательных глаголов ვარ, ხარ, а III л. без вспомогательного глагала: ვ-დირ-ვარ, დირ-ხარ, დირს. Данный глагол не имеет формы прош. совершенного. Итак:

Наст:

ед.ч.

მე ვ-დირ-ვარ	ჩვენ ვ-დირ-ვარ-თ
შე დირ-ხარ	თქვენ დირ-ხარ-თ
ის დირ-ს	ისინი დირ-ან

Прош. несов.

ед.ч.

მე ვ-დირ-დი	ჩვენ ვ-დირ-დი-თ
შე დირ-დი	თქვენ დირ-დი-თ
ის დირ-და	ისინი დირ-დნენ

Будущ.

ед.ч.

მე ვ-ედირები	ჩვენ ვ-ედირები-თ
შე ედირები	თქვენ ედირები-თ
ის ედირება	ისინი ედირები-ან

Составьте предложения, употребив формы глагола დირს.

Серебряные монеты
"Колхида".
I пол. I тыс. до н.э.

Образующие названия предметов по назначению. Преф.-Суфф.: სა-ე, სა-ო, სა-უ. Напр.: საყინულე (морозилка), საქათმე (куратник), სათვალე (очки), სასტუმრო (гостиница), სასადილო (столовая), საპარკმახერო (парикмахерская).

Указывающие на профессию, род занятий. Преф.-Суфф. მე-ე, მე-ურ
Напр.: მებალე (сапожник), მეზღვაური (моряк), მესაათე (часовщик), მეუზოვე (дворник).

Обозначающие названия стран и местностей. Преф.-Суфф. სა-ეთ, სა-ო. Суфф. -ეთ
Напр.: საფრანგეთი (Франция), საბერძნეთი (Греция), საქართველო (Грузия), საგურამეთ (Сагурамо-мест.), სომხეთი (Армения - мест.).

Образующие слова с отрицательным значением. Преф.-Суфф. უ-ო უ-ურ.
Напр.: უქუდო (без шапки), უჯებო (без ногти), უცოლო (пиженатый), უჭაური (безумный), უბედური (несчастный).

Образующие абстрактные понятия. Суфф. -ობა/-ება. Преф.-Суфф. სი-ე. Напр.: ბავშვობა (детство), ძმობა (братьство), მეგობრობა (дружба), გამარჯვება (победа), სითეთრე (белизна), სიკეთე (добро), სილამაზე (красота).

Архитектурный ансамбль – пещерный город Вардзия имел протяженность свыше пятисот метров. Строительство начал царь Георгий III и после смерти отца строительство завершила царица Тамар.

Царица Тамар (XII-XIII вв.)
Фреска на стене в Бетании

131

მგზავრობა ავტობუსით

Поездка на автобусе

- ბაკურიაში მივდივარ ავტობუსით?

- Я на автобусе еду в Бакуриани!

- როდის?

- Когда?

- ხველ დილით მეგობრებთან
ერთად მივდივარ!

- Еду завтра утром вместе с друзьями!

- საიდან გადის ავტობუსი?

- Откуда отправляется автобус?

- რუსთაველის მოედნიდან.

- С площади Руставели.

- რა ღირს ბილეთი?

- Сколько стоит билет?

- სამი ლარი.

- 3 лари.

- სასტუმრო* შეკვეთილი
გაქს?

- Ты заказал гостиницу?

- კი. ერთი ნომერი

შევუკვეთოთ.

- Да, один номер мы заказали.

- რა ღირს ნომერი ერთი
დამით?

- Сколько стоит номер на одну ночь?

- ხუთი ლარი.

- 5 лари.

- თხილამურები გაქს?

- Лыжи у тебя есть?

- კი.

- Да.

- კარგად სრალებ?

- Ты хорошо ходишь на лыжах?

- კი, თხილამურებით

ბაგშობიდან დავდივარ.

- Да я хожу на лыжах с детства.

- მთის ნეერდან ეშვები?

- Ты спускаешься с вершины горы?

- კი.

- Да.

- აბა, კარგ დასვენებას

გისურვებ!

- Ну, желаю тебе хорошо отдохнуть.

სასტუმრო(гостиница)

სა-სტუმრო слово образовано при помощи преф. и суфф. от основы სტუმარ-

Слова в грузинском языке образуются или при помощи одновременно префиксов и суффиксов, или только суффиксов. По содержанию они подразделяются на несколько групп. Из них самые распространенные:

Уменьшительно-ласкательные

Суфф.: -ა, -იკო, -უბა. Например: დედიკო (мамочка), ბიბიკო (Ниночка), ბიჭუბა (малыштан), ჩიტუბა (шапочка).

Выражающие обладание чем-либо.

Суфф.: -იაბი. Например: ჭკვიაბი (умный, т.е. имеющий ум), მზიანი (солнечный), თოვცევიაბი (снежный), ღრუჟბლიაბი (облачный).

Указывающие на обладание определенным свойством. Суфф.: -იერი. Например: ნებიერი (порядочный) ბევერები (счастливый) ღიაერები (сильный) მეტერები (прекрасный) и т.д.

Указывающие на происхождение из той или иной местности. Суфф.: -ელი/ული. Например: ქალაქელი (городской) სოფელელი (деревенский) კახელი (кахетинец) რაჭველი (рачинец), გურული (турец), ქართველი (карвалинец) и т.д.

T-20

- რა ღირს ერთი მეტრი შალის
ქოვილი?

- Сколько стоит один метр шерстяной ткани?

- რომელი გნებავთ?

- Какую вы хотите?

- აი ის თეთრი* შალის ქსო-
ვილი.

- Вон ту, белую шерстяную ткань.

- თეთრი თუ მოთეთრო*?

- Вы хотите белую или беловатую?

- მოთეთრო.

- Беловатую.

- ერთი მეტრი ეს ქსოვილი რვა
ლარი ღირს.

- Метр этой ткани стоит 8 лари.

- ძალიან ძირია.

- Очень дорого.

სხვა რამე გაქსთ მაგ** ფერს?

Есть что-нибудь другое такого же цвета?

- არა, ამ ფერის სხვა არაფერა.

- Нет, такого цвета другого ничего нет.

Монета Давида Строителя

*ოფიტი(белый)-качественное прилагательное. В грузинском языке качественное прилагательное имеет следующие степени сравнения:

1) Положительная степень указывает на наличие определенного признака предмета и является основной формой. Например: მაღალი ვერცხლი (красивый, хороший и т.д.)

2) От положительной формы прилагательного с помощью преф-суфф. უ-ებ- образуется сравнительная-превосходная степень.

Например:
ლამაზი - უ-ლამაზ-ებ-ი (красивейший)
დიდი - უ-დიდ-ებ-ი (величайший).

3). От положительной формы имен прилагательных образуются и такие имена прилагательные, которые соответствуют примерно русским именам прилагательным, образованным при помощи суффиксов - овят, - ეցա.

Например:
ბო-თეთრ-ი - беловатый.
მო-ლამაზ-ი - синеватый

Нужно учесть, что при добавлении преф-суфф. უ-ებ- или მო-ებ- происходит некоторые фонетические изменения: выпадает или ускажется гласный из основы прилагательного. Например:
ნიუბელი - უ-ნიუბ-ებ-ი, ყვითელი - უ-ყვითელ-ებ-ი, მწვები - უ-მწვებებ-ი. Часто выпадают гласные. Например: ნიუბელი - მიუბელი, ყვითელი - მიყვითელი, а иногда теряется последний слог. Например: გრძელი - მოგრძო, ტაბილი - მოტაბილი.

АЛЕКСИКА:

Цвета - ფერები:

ცური	- цвет	ქრელი	- пестрый
თერო	- белый	ბკვერი	- яркий
შავი	- черный	ბერთალი	- бледный
ნისალი	- красный	Есть и другой способ обозначения того или иного цвета. Слово ფური (цвет) в сочетании с разными именами существительными:	
ლურჯი	- синий	ვარდისფერი	- розовый
შევანე	- зеленый	იისფერი	- фиолетовый
ყვითელი	- желтый	ცისფერი	- небесный
რუხი	- серый	ყვავისფერი	- коричневый
მუჭი	- темный	ოქროსფერი	- золотистый
ღია (ბაცი)	- светлый	ლიმონისფერი	- желтый (лимонный)

* * * მაგ ფერის (такого же цвета)-

მაგ - указательное местоимение.

Указательные местоимения ეს, ის, ეგ, იგი в род. падеже при склонении меняют основу.

სახ.	ეს	ვგ	ის	იგი
მოთხ.	ამა-ნ	მაგა-ნ	იმა-ნ	მა-ნ
მიც-	ამა-ს	მაგა-ს	იმა-ს	მა-ს
ნათ.	ამ-ის	მაგ-ის	იმ-ის	მ-ის

и т.д.

მრ. რ.

სახ.	ესენი	ეგენი	ისენი	იგინი
მოთხ.	ამა-ნ	მაგა-ნ	იმა-ნ	მა-ნ
მიც-	ამა-ს	მაგა-ს	იმა-ს	მა-ს
ნათ.	ამ-ის	მაგ-ის	იმ-ის	მ-ის

и т.д.

Если они выступают вместе с существительным, то местоимения не имеют надежного окончания.

они представлены чистой основой. Напр.:

სახ.	ეს კაცი	ვგ კაცი	ის კაცი	იგი კაცი
მოთხ.	ამ კაც-მა	მაგ კაც-მა	იმ კაც-მა	
მიც-	ამ კაც-ს	მაგ კაც-ს	იმ კაც-ს	
ნათ.	ამ კაც-ის	მაგ კაც-ის	იმ კაც-ის	

и т.д.

Форму мн. числа принимает только существительное. Напр.:

სახ.	ეს კაცები	ვგ კაცები	ის კაცები	იგი კაცები
მოთხ.	ამ კაცებ-მა	მაგ კაცებ-მა	იმ კაცებ-მა	

и т.д.

Если указательное местоимение выступает с глаголом (без существительного), то оно является личным местоимением (см. ст. 28).

Напр.: მაგ გააკეთა (он сделал) მაგ შეკერა (она спила)

აბ, გისურვებთ თქვენ და თქვენს ოჯახს ჯანმრთელობას, დიდხანს სიცოცხლეს და ყოველივე ვარგი. დიდი მადლობა ასეთი ვარგი საღამოსათვის!

долгой жизни и в всего самого лучшего. Большое спасибо за такой замечательный вечер!

- გმადლობთ, იცოცხლეთ! - ჩემო ძვრიფასო სტუმრები გთხოვთ მიირთვათ ნამცხვარი და ხილი. ტორტი მე თვითონ გამოვაწვე.

- ტორტი შესანიშნავია! - მეგაბრებო, კიდევ ერთხელ გთხოვთ, ვადლეგრძელოთ ჩვენი ირინე და მისი ოჯახი! - მრავალუამიერ!!!

- Спасибо, будьте здоровы! - Мои дорогие гости! Прошу отослать печенье и фруктов. Торт я пекла сама. - Торт замечательный! - Друзья, прошу еще раз выпить за здоровье папки Ирины и ее семьи. - Мравалжамиер!!!

Н. Пирсманашвили "Кутеж"

"Кахури Мравалжамиери" ("Кахетинская застольная"). Исп. ансамбль "Рустави"

Т-21

***ვიყიდო**(купить что-то).

ვუყიდო(купить что-то для кого-то).

Глагольные формы **ვიყიდო**, **ვუყიდო** отличаются друг от друга гласными **ი** и **უ**, которые находятся после личных показателей и являются показателями версии.

! Запомните: Версия форма глагола, которая показывает для кого совершается действие, т.е. кому принадлежит предмет действия, прямой объект.

I. Если предмет действия предназначен для действующего лица, то это будет версия "для себя", т.е. субъективная версия. Показателем второго является префикс **-ი**.

Действующее лицо Предмет действия ↑

Напр.: მე ვ-თშენებ სახლს

(Я строю дом для себя)

შენ ი-შენებ სახლს

(Ты строишь дом для себя)

ის ი-შენებს სახლს

(Он строит дом для себя)

II. Если предмет действия предназначен не для действующего лица, а для кого-то другого, то это тл. объективная версия.

Действующее Предмет Другое
лицо действия лицо ↑

Показателем объективной версии является префикс **უ-** или **ი-** в зависимости от того какого ствола глагола.

При субъективном стволе показателем является префикс **უ-**. Напр.: მე უშენებ სახლს ამხანაგს (я строю дом для тонарица).

შენ უშენებ სახლს ამხანაგს.

ის უშენებს სახლს ამხანაგს.

98

ქველაფერი გემრიელია, გან-
აკუთრებით ტყემბლი.

- ბატონებო, ახლა გთხ-
ოთ, ყანწები შევავსოთ!
ჩნდა შემოგთავაზოთ ჩვენი
ჩხა-წყლის, ჩვენი ლამაზი
უთხის, ჩვენი საყვარელი
ამშობლის - საქართველოს
სადღეგრძელო!

- გაუმარჯოს!

- თამარ, დაუკარი, ვიცე-
ვოთ!

- აბა, ოთარ, ეკა აცხავე!

- ორივე ძალიან კარგად
ჩვევავს!

- ეკა ნამდვილი მოცეკვავა.

- ყოჩალ, დიდებული იყო!

- ქალბატონებო და ბა-
ჟონებო! გთხოვთ შევსვათ
გოჯახის დამჯუბნებლის,
ტორი სერგოს, მოსაგონარი
ქმერთმა ნათელში ამყოფოს
ისი სული! მოვიგონოთ
ველა ახლობელი!

- ამინ!

- ახლა მიაწოდეთ გიტ-
რა გრეტას, ვთხოვთ, იმ-
ყორის.

- მოდით, ყველამ ერთად
იმდეროთ!

- ბატონო თამადა! ნება
ომეცით, შევსვა ერთი სა-
კლეგრძელო!

- დიდი სიამოგნებით!

- ძვირფასო სტუმრებო! მე
ანდა შემოგთავაზოთ ჩვენი
იმადის სადღეგრძელო. ბა-
თონ მერაბს გაუმარჯოს!
არგად იყავით ბატონო მერ-

очень вкусно, особенно ткемали.

- Господа, теперь прошу наполнить роги! Хочу предложить вам тост за нашу землю, за наш красивый край, за нашу любимую родину - за Грузию!

- Да здравствует!

- Тамара, сыграй, потанцуем.

- Пожалуйста Отар, потанцуй с Экой!

- Оба танцуют очень хорошо.

- Эка настоящая танцовщица.

- Молодцы, это было великолепно!

- Дамы и господа! Прошу выпить за память господина (уважаемого) Серго, основателя этой семьи. Упокой господь его душу! Помянем всех близких.

- Аминь!

- А теперь, передайте гитару Гре-
те, попросим ее спеть.

- Давайте споем все вместе.

- Господин (уважаемый) тамада! поз-
звольте мне произнести один тост.

- С большим удовольствием!

- Дорогие гости! Я хочу предложить тост за здоровье нашего тамады. Да здравствует господин Мераб! Будьте здоровы господин Мераб, желаю вам и вашей семье здоровья,

- სად შემიძლია ვიყიდო^{*} კარგი
ფეხსაცმელი?

- გде можно (я могу) купить хорошие туфли?

- ბაზგ ფეხსაცმელს იყიდოთ
მაღაზიაში.

- Хорошие туфли мы купите в фирменном магазине.

- სად შემიძლია ვიყიდო შალის
სვიტრი?

- Где я могу купить шерстяной свитр?

- ბაზგვილი შალის სვიტრს იყიდოთ
მაღაზია „ბუშმი“.

- Свитр из чистой шерсти вы купите в магазине "бум".

- სად შემიძლია ვიყიდო ჩუმავის
ზმორის პალტი?

- Где я могу купить для себя пальто?

- თქვენთვის პალტოს ალბათ
უნივერსალ „თბილისში“ იყიდით.

- Наверное вы купите себе пальто в универсмаге "Тбилиси".

- სად შემიძლია კარგი კუსტუმი
აუყიდო^{*} ჩემს ქაბას?

- Где я могу купить хороший костюм для своего мужа?

- ბაზაკული კარგი კუსტუმები იყი-
დება მაღაზია „დაკორში“.

- Хорошие мужские костюмы продаются в магазине "Давид".

- სად შეიძლება ვუყიდო ჩემს
ქაბოშვილის მოდური ქაბა?

- Где я могу купить для дочери модное платье?

- ძალიან ლამაზი კაბები იყიდება
მაღაზია „მორკინალში“. თქვენს
ქამოშვილს კარგ ქაბას იქ უყიდოთ.

- Очень красивые платья продаются в магазине "Моркинам". Там вы купите хорошее платье для дочери.

При объектном строе показателем объектной версии являются в I и во II лицах префикс **օ-**, а в III лице - префикс **Շ-**.

Напр.:

ՑԵԲ ՑՈՒՑԵՐԵՑ ՑԵ ՏԱՅԵԼՑ (ты мне строишь дом).

ՑԵԲ ՑՈՒՑԵՐԵՑ ՑԱՅ ՏԱՅԵԼՑ (ты ему строишь дом).

Обычно глаголы объектной версии, являются трехличными.

III. Нейтральная форма версии не указывает для кого предназначено действие. В этом случае или вообще нет показателя, или показателем является префикс **Ց-**.

Напр.:

ՑԵ ՑՈՒՑԵՐԵՑ ՏԱՅԵԼՑ	Ց-Ա-ԿԵՐԵՑ	или	Ց-Ծ-ԵՐ
ՑԵԲ ՑՈՒՑԵՐԵՑ ՏԱՅԵԼՑ	Ց-Ա-ԹԵՄԱՌԵՑ		Ց-Ծ-ՅԵՐԱՑ
ՈՅ ՑՈՒՑԵՐԵՑ ՏԱՅԵԼՑ			

Однако иногда наличествующий в глаголе показатель версии не функционирует.

Напр.:

Ց-Օ-ՑԵՂԵՐԵՑ
Ց-Օ-ԹԱՅԵՐԵՑ

Нейтральная версия "ни для кого"	Версия "для себя" (субъектн. версия)	Версия "для кого-то другого" (объектн. версия)
Ց-Ա-ԿԵՐԵՑ	Ց-Օ-ԿԵՐԵՑ	Ց-Շ-ԿԵՐԵՑ
Ց-ԵՑԵՐԵՑ	Ց-Օ-ԵՑԵՐԵՑ	Ց-Շ-ԵՑԵՐԵՑ
Ց-Ա-ՐԻԵՑ	Ց-Օ-ՐԻԵՑ	Ց-Շ-ՐԻԵՑ
Ց-Ծ-ԵՐ	Ց-Օ-ԵՐ	Ց-Շ-ԵՐ
Ց-Ծ-ՅԵՐԱՑ	Ց-Օ-ՅԵՐԱՑ	Ց-Շ-ՅԵՐԱՑ
Ց-Օ-ՍՊՈԳՈ		Ց-Շ-ՍՊՈԳՈ!

I. Некоторые глаголы не имеют всех форм версии. Глагольная форма Ց-Օ-ՍՊՈԳՈ имеет показатель субъектной версии, но по значению выполняет функцию нейтральной версии (так как этот глагол не имеет форму нейтральной версии). Итак, Ց-Օ-ՍՊՈԳО нейтральная версия, а Ց-Շ-ՍՊՈԳО - объектная. Такие же глаголы: ՑՈՂՈ, ՑԱՂՈ; ՑԱՈՑՈ, ՑԱՒՑՈ и т. д.

ԶԼԵ!

- ՈՐԻՆԵ, ՑԵՐԱՑԵՎԱԼԵ, ՕՊԱՅՈ
ԿԱՐԳԱԾ, ՀԱՆՁՐԴԵՐԵԼԱԾ, ՑՐ-
ՍՄՐՎԵԾ ԵՎԾՆԵՐԵԾԱԾ, ԱՌԱԾ
ՑԵՐՎԵՐԵԾԱԾ, ԵԱՐՄԱՑԵՐԵԾԱԾ
ՏԵՐՎԵՌԵԾԱԾ, ՀԱՆՁՐԴԵՐԵԼՈԾԱԾ
ՎԱՆՄՐՎԵԾ ՑԵՐԵԾԵԾ ՑԱՎԱՐԵՐԵԾ
ՀԱ-ՑԵՐԵԾԱԾ.

- Ըստու մագլողին!

- ԱՎԵԼԱԾ ՎԵԽԵՐԵԾ ՑԵՎԱԾ
ԻՎԵՆ ՈՐԻՆԵ ՏԱԳԼԵՐԵԼՈԾԱԾ.

- ՌԼԵՐ, ԹԱԾԱՑՈՐԵԾ, ՎԵՐ
ՄՈԳԱՑՎՈՐԵԾ ԿԱՐԱԳԼԵՐԵԾԱԾ,
ՏԱՄԱԴԱԾ ՎԱՆՄՐՎԵԾՈ. ՑԵՄԵՎԱՐԻ
ՑՈՒՔԻ ԱՐ ՑԵՐԵՎԱՅՈ?

- ՑԱՎԱՐԵԼՈԾՈ! ՑԵ ՑԵՄԵՎԱՐԻ

ԵԿՐԱԾ ԱՐ ՎՖԱՄ, ՄՈԽԱՐՄՄ-
ԸՆ ՀԱՏԱՄԻ ՑԵԿԵԼՈՒՈ.

- ԸՐԵԳԱՆԿԵՐԵԾՈՒՈ?

- ԸՆԱԾ.

- ԸՆՑԻՆ ՑՈՒԵԼՈԾ ՇԽԱԼՈ

ՄՈՒՐԴՎՈՒՈ, ԱՐ ՑԱԲԵՎՈՒՈ.

- ՍԵՎԵ ՑԵՎԵԼՈՒՈ, ԺԱԼՈԱԲ
ՑԵՄՐՎԵԼՈԱ. ՏԱԾ ԱՐԿԻ ՏԵՎԵ-
ՆԻ ՏԻՐՅԱ? ԸՆՄԵՆԵԱՏԸ ՎԱ-
ԸՆԵԱՄԻ!

- ՑԱՎԱՐԵԼՈԾՈ, ԺԱԼՈԱԲ ԹԵ-
ՎՄԱՐԻԱ. ՄՈՒՐԴՎՈՒՈ ԹՖԱՋՈ ՀԱ
ՎՎԵԼՈ! ԽԵԿԱԼՏ ՐԱԳՈՒՄ ԱՐ
ՄՈՒՐԴՎԵՐՈՒՈ?

- ՑԱՎԱՐԵԼՈԾՈ, ԱՐ ՄՈՎԱՐԻ.

- ԽԱՎՈՎՆԵՎ ՍԱՐՆ ՄԵՐՎՈՎՈՒ?

ԻՎԵՆ ԵՐՎԵՆՄՆՈԾՈ ՏԱԺՄԵԼՈԱ.

ԺԱԼԾԱՑՈՐԵԾ ԵԼԵՆԵԾ ՑԱՎԵՐԵ-
ՑՈՒԼՈԱ, ՄՈԳԵՆՈՆԵՐԵԾԱԾ. ՏՄ
ՑԵՐԵՎԱՅՈ, ԸՆՄԵՆԵԱՏԸ ՄՈԳԱՐՄԵՎՈՒ,
ՏԱՎՈՐԸ ԸՆՄԵՆԵԱՏԸ ԵՐՄԱԾ ՑԱ-
ՄԵ.

- Ըստու մագլողին! ՏԱՎՈՐԸ
ԺԱԼՈԱԲ ԹՄԵՄԵՆՆԱ, ՏԱԵՐՏՈԾ

- Ирина, дорогая, будь здорова,
желаю тебе счастья в личной жиз-
ни, успехов в учебе. Здоровья твоим
родителям и любимым брату и сест-
ре!

- Большое спасибо!

- Прощу всех выпить за здоровье
нашей Ирины.

- Олег, извините, я не уделила вам
внимания, слушала тамаду. Не же-
лаете ли жареного поросенка?

- Спасибо! Я не ем жареного мяса.
Я уже поел отварную курицу.

- Вы на диете?

- Да.

- Тогда возмите красного пхали,
оно вам не повредит.

- Уже попробывал, очень вкусно.
Где ваши бокалы? Я налью вам лимо-
наду.

- Спасибо, мне очень хочется пить.
Возмите мчади (кукурузную лепеш-
ку) и сыр. Почему вы не едите хин-
кали?

- Спасибо, не люблю.

- Откажетесь и от сациви? Это
нашее национальное блюдо. Его го-
товила уважаемая Елена. Вам пои-
нравится. Если хотите, я положу вам
гомми. Сациви едят с гомми.

- Большое спасибо, сациви мне
очень понравилось. Вообще все

სტუმრად

- სალამო მშეიძლობისა!
- მოპრძანდით! გაიხადეთ პალტი!
- გილოცავთ დაბადების დღეს!
- ეს ყვავილები თქვენ!
- დიდი მადლობა!
- მოვიდნენ სტუმრები?
- დიახ, ყველა აქ არის. მოპრძანდით სულრასთან გაიცანით ჩემი მოსკოველი სტუმარი ოლეგ ვანოვი.
- მაპატიეთ, ცოტა დამაგვიანდა.
- ბატონი ოლეგ, ესენი ჩემი მეგობრები არიან. აქ დაბრძანდით.
- რა მოგართვათ? რას მიირთმევთ?
- გმადლობთ, მე თვითობ გადავიღებ.
- გასინჯეთ ცხელი ხაჭაპური, მე გამოვაცხვე.
- ო, ძალიან გემრიელია!
- მე უკვე გავსინჯე.
- რას დალევთ, ღვინოს თუ არაცხ.
- მე ძალიან მიყვარს ნითელი ღვინო.
- შეავსეთ სასმისები!
- ოლეგ, გაიცანით ჩვენი თამაზდა, ბატონი მერაბი!
- ძალიან სასიამოვნოა.
- ქალბატონებო და ბატონებო! ღდეს ჩვენი ირინა იცდაერთი წლის გახდა. მიუულოცოთ მას დაბადების

В гостях

- Добрый вечер!
- Милости просим! Снимайте пальто!
- Поздравляем вас с днем рождения!
- Эти цветы вам.
- Большое спасибо!
- Гости уже собрались?
- Да, все в сборе.
- Прошу вас к столу!
- Познакомьтесь с моим московским гостем, Олегом Ивановым.
- Простите, я немного опоздал.
- Уважаемый Олег, это мои друзья. Садитесь сюда.
- Что вам предложить? Что будете есть?
- Спасибо, я возьму сам.
- Попробуйте горячие хачапури. Я пекла их сама.
- О, очень вкусно. Я уже попробовал.
- Что будете пить? Вино или водку?
- Я очень люблю красное вино.
- Наполните бокалы!
- Олег, познакомьтесь с нашим тамадой, господином Мерабом!
- Очень приятно,
- Сегодня нашей Ирине исполнилось 21 года. Поздравим ее с днем рождения!

მაღაზიაში

В магазине

- მინდა* ფეხსაცმელი ვიყიდო ჩემთვის.

- Хочу купить себе туфли.

- რა ზომას ხმარობთ? რა ნომერი გნებავთ?

- Какой размер вы носите? Какой номер хотите?

- ზესტად არ ვიცი. შეიძლება გავისწვრო ეს მაღალქუსლიანი ფეხსაცმელი?

- Точно не знаю. Можно примерить эти, вот с высоким каблуком?

- ინტერ, მოიზომეთ, როგორ გაქვთ?

- Пожалуйста, примерьте, пожалуйста?

- დიდი მაქვს.

- Они мне велики.

პატარა მაქვს.

Они мне малы.

მაქვს

Они мне жмут.

კარგად მაქვს.

Они мне хороши.

ერთი ზომით დიდი არ გაქვთ?

Нет ли у вас на номер болине?

- დიახ, გვაქვს. ის, ეს ერთი ნომრით დიდია.

- Да, есть, вот эти на номер болине.

- თუ, ეს კარგად მაქვს!

- О, они мне хороши!

ძალიან გაიდებათ***

- Они вам очень идут.

- იყდით? აიღით? გამოგინერთ ჩემი?

Купите? Возьметесь? Выпишите нам чек?

- დიახ, ვიყიდი, გამომინერეთ ჩემი!

- Да, куплю, выпишите мне чек!

*მინდა მე ის (хочу) - двухличный глагол объектного строя (მინდა მე ის) в наст. времени. Прош. несовершенное - მინდოდა, будущее - მიმინდება, прош. совершенное - მიმინდა.

Испр.:

ჩაი მინდა (хочу чаю)

ძიღვი მინდა (хочу спать)

ცალი მინდა (хочу воды)

საჭმლი მინდა (хочу есть) и т.д.

მინდა употребляется и как модальный глагол.

მინდა в наст. времени от глагола, с которым он выступает в паре, требует форму II согласительного или т.н. исходную форму глагола (см. ниже).

Испр.:

ძე მინდა ვიყიდა

ძე მინდა ყიდვა

ხოუ კუპა

ძე მინდა დავწერო

Я хочу написать

** (ი) - междуличное, в данном случае, выражает радость.

*** გიხდებათ თქვენ ის (идет вам что-то). Двухличный глагол объектного строя в наст. времени. Проспрашивайте მიხდება. Основные формы:

Наст. მე მიხდება ის

Прош. нес. მე მიხდებოდა ის

Будущ. მე მიმიხდება ის

Прош. сов. მე მიმიხდა ის

ЛЕКСИКА:

ტანისაცმელი - Одежда:

- ქუდი
- ქურქი
- პალტო
- ლაბადა
- კოსტიუმი
- ბიჯაკი
- უილეტი
- შარვალი
- კაბა
- ქვედა კაბა
- სკოტრი
- ეაკეტი
- კოუთა
- პერანგი
- სარაფი
- მაისური
- ხალათი
- პერამო
- ტრუქი
- ნინდა
- ლექსაცმელი
- ჩქერები
- ფლორატები

- шапка
- шуба
- пальто
- шаль
- костюм
- пиджак
- жилет
- брюки
- платёх
- юбка
- спирт
- жакет
- кофта
- сорочка
- сарафан
- майка
- халат
- никами
- трусы
- чулки, носки
- туфли
- сапоги
- шлепанцы

- მაღაზია
- განყოფილება
- გამყიდველი
- მყიდველი
- სამკაულები:
- ბეჭედი
- საყურე(ები)
- სამაჯურია
- უფლაბაძი
- მძიებელი (მძივი)
- სათო
- ძეწევი

- ჩანთა
- პორტფელი
- ხელთათმანი
- ვაშნე
- პალსტუხი
- თაბესაფარი
- ცხეირსახოცი
- სათვალე
- სავარცხელი

- сумка
- портфель
- перчатки
- кашие
- глазуки
- косянка
- платок
- очки
- гребешок
- дзиоржасი
- თვალები:
- ბრილიანტი
- ალმასი
- ლაპი
- საფინანსო
- ზურმუხტი
- მარგალიტი
- ქარგა

101

- мех
- искусственный мех
- шерсть
- шелк
- ткань
- ситц
- полотно
- джинсы
- трикотаж
- готовая одежда

- магазин
- отдел
- продавщица, продавец
- покупатель (птица)
- украшения:
- кольцо
- серьги
- браслет
- ожерелье
- бусы
- часы
- цепочка

- Драгоценные камни:
- бриллиант
- алмаз
- рубин
- сапфир
- изумруд
- жемчуг
- янтарь

კუთილი სურვილები:

გისურვებთ ბედნიერ შობას!
Желаю вам счастливого Рождества!
მრავალს დაესწარით!
Желаю вам долгих лет жизни!
ქრისტე აღსდგა!
Христос воскрес!
ჭეშმარიტად აღსდგა!
Воистину воскрес!
გილოცავთ დაბადების დღეს!
გისურვებთ ვანმრთელობას და
ბედნიერებას!

Поздравляю вас с днем рождения!
Желаю вам здоровья и счастья!

გილოცავთ ახალ წელს!
დაქსარით მრავალს ბედნიერად!
Поздравляю вас с Новым годом! Желаю вам многих лет счастливой жизни!
გილოცავთ დაქორწინებას,
გაბედნიერებას! გისურვებთ ვანმრთელობას, ბედნიერებას და
უველივე კარგს!
Поздравляю вас с бракосочетанием!
Желаю вам здоровья, счастья и всех благ!
მომილოცას ბაჟვის შექნა!
Поздравляю вас с рождением ребенка!
სიმღატარძალს გაუმარჯოს!
Да здравствуют жених и невеста!

Праздник г. Тбилиси – "Тбилисоба"
(в старом городе)

123

დაბატიუება ქორნილში

Приглашение на свадьбу

- მერა, ხვალ ჩემი
ქალიშვილის ქორნილია. შენ
და პეტრეს გთხოვთ მოხვიდეთ
რესტორან „ბერიკონში“ ხუთ
საათზე.
- Мери, завтра свадьба моей дочери,
приглашаю тебя и Петра в 5 часов в
ресторан "Берикони"!

- მართლა? ძალიან გამიხარდია?
- Правда! Я очень рада!
- ხად ვინ არის? რა გვარია?
- А кто зять? Как его фамилия?
- ლევან ჩხეიძე.
- Леван Чхеидзе.
- რა პირველისაა?
- Какая у него профессия?
- ექიმია. ბავშვთა ფრურგი.
- Он врач, детский хирург.
- როგორი ვაჟია?
- Какой он парень?

- რა გითხოვ?! წესიერი ბიჭია,
ჭკვიანი, გარებულად სიმპათი-
ურია, მაღალი, გამხდარი და,
რაც მთავარია, ძალიან
უყვარს** ლელა.

- Как тебе сказать?! Он порядочный молодой человек, умный, внешне симпатичный, высокий, худой и, что самое главное, он очень любит Лелу.
- აუცილებლად მოვალთ!
- მიულოცე ლელას ჩემგან და
ავოცე!
- Мы обязательно придем! По –
здрав и поцелуй Лелу от моего
имени!

*რა გითხოვა - что тебе сказать
გითხოვა(я скажу тебе что – то) –
трехличный глагол. გითხოვა (მე შენ
ის).

მე გითხოვა შენ ის
↑ ↑

შენ მითხოვა მე ის
↑ ↑

**უკვარს(он любит кого – то), двух-
личный глагол უკვარს (мам ის),
объектного строя.

Наст. вр.

მე მიუკვარს ის

Прош. несов.

მე მიუკვარდა ის

Будущ.

მე მეუკვარდა ის

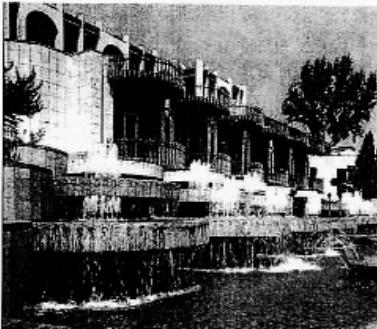
Глагол მიუკვარდება (მე ის) –
(влюбляюсь) наст. вр.

ვ будущ. вр.

შემიუკვარდება (მე ის)

Прош. сов.

შემიუკვარდა (მე ის)

Ресторан "Берикони"

T-22

- სად იყიდება ახალი ხორცი?

- Где продается свежее мясо?

- ახალი ხორცი იყიდება ბაზარში
ან მაღაზიაში.

- Свежее мясо продается на рынке или в магазине.

- სად შეიძლება ახალი თევზის
ყიდვა*?

- Где можно купить свежую рыбу?

- ახალი თევზის ყიდვა* შეიძლება
მაღაზია „ოკეანეში“.

- Свежую рыбу можно купить в магазине "Оке-
ан".

- სად იყიდება უმარილო ყველი?

- Где продается малосольный сыр?

- უმარილო ყველი იყიდება
ბაზარში.

- Малосольный сыр продается на рынке.

- სად შეიძლება ახალი მზანილის
ყიდვა?

- Где можно купить свежую зелень?

- ახალი მზანილის ყიდვა
შეიძლება ბაზარში, პირველ
სართულზე.

- Свежую зелень можно купить на рынке, на I
этаже.

- სად შეიძლება ვარგი ხილის
ყიდვა?

- Где можно купить хорошие фрукты?

- საუკეთესო ხილის ყიდვა
შეიძლება ბაზარში, მეორე
სართულზე.

- Наилучшие фрукты можно купить на рынке, на
II этаже.

1. ან (или) - союз

*ყიდვა - купить.

Исходная неспрятаемая форма глагола, которая называет действие, сохраняет некоторые признаки глагола (вид, направление) и склоняется как имя существительное, только не имеет числа. Эта форма переводится на русский язык инфинитивом или именем существительным. В основном она образуется от основы глагольных форм настоящего или будущего времени при помощи суффикса -ა.

Иногда при образовании этих форм происходят фонетические изменения. Например:

ხატე-ა	ხატ-ჭ-ა	рисовать
კითებ-ა	კითე-ჭ-ა	читать
რეცხვ-ა	რეცხ-ჭ-ა	стирать
წერ-ა	წერ-ჭ-ა	писать
ჭაბ-ა	ჭაბ-ჭ-ა	кушать
ცეცებ-ა	ცეცე-ჭ-ა	делать
ჯდომ-ა	ჯდომ-ჭ-ა	сидеть
ნოლ-ა	ნოლ-ჭ-ა	лежать
დგომ-ა	დგომ-ჭ-ა	стоять

Магазин ковров в старом Тбилиси.

ბაზარში

На рынке

- (ეს) რის* ხორცია?

- Какое это мясо?

- ეს ძროხის ხორცია.

- Это говядина.

- ხორცი ახლია?

- Мясо свежее?

- დიაბ.

- Да.

- რამდენად ყიდით?** რას აფასებთ?***

- Потем (за сколько продаете д.п.)?

- ერთ კილოგრამს სამ ლარად.

- Килограмм за 3 лари.

- ძაღლის ძვირა!

- Очень дорого!

ერთი კილოგრამი ორ ლარად მომეცით და სამ კილოს გიყიდი. Уступи 1 кг. за два лари и я куплю 3 кило.

- კონგრ!

- Хорошо!

- ამინონე ეს ნაჭერი!

- Взвеси мне этот кусок.

რამდენი კილოგრამია?

Сколько килограммов?

- სამნახევრი კილოგრამია.

- Три с половиной килограмма!

- მიანგრაშე?**, რამდენი უნდა გადაგრძელოთ?

- Посчитайте, сколько я должен заплатить?

- შვიდი ლარი!

- 7 лари.

- აი, ათი ლარი და სამი ლარი ხურდა მომეცით!

- Вот 10 лари, дайте сдачи 3 лари.

- ინტერ!

- Пожалуйста!

- კარგად იყავით.

- Всего хорошего!

*რისი (ჩე) - местоимение.

ვისი (чай, чья, чье) - местоимение.

ვისი, რისი - вопросительно-притяжательные местоимения, которые образованы от род. падежа вопросительных местоимений ვის, რის.

Склонение вопросительных мест. ვის, რა

სამ. ვი-ბ რა

მოთ. ვი-ბ რა-ბ

მის. ვი-ს რა-ს

ნათ. ვი-ს რა-ს

Форма род. падежа вопросительного местоимения используется как основа, к которой добавляется показатель им. падежа.

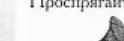
им. п. ვის-ი, რას-ი

**ყიდით(продаете) - двухличный глагол.

В грузинском языке глаголы "купить" и "продать" (ყიდვა-გაყიდვა) имеют одну основу - ყიდ-, но образуют формы по-разному.

Проспрашивайте глаголы, дайте основные формы:

наст. в.

მე ვ-ყიდულობ
(покупаю) | ვ-ყიდი
(продано)

прош. несов.

მე ვ-ყიდულობდი | ვ-ყიდ-დ-ი

будущ.

მე ვ-ი-ყიდ-ი | გა-ვ-ყიდ-ი

прош. сов.

მე ვ-ი-ყიდ-ე | გა-ვ-ყიდ-ე

ПРИЧАСТИЯ

АКТИВНЫЕ

тот, кто делает	то, что сделано	то, что будет сделано	то, что не сделано
(строит) მშენებელი	აშენებული	ასაშენებელი	აუშენებელი
(рисует) მხატვარი	დახატული	დასახატავი	დაუსახატავი
(печатает) მპერფავი	დაბეჭდილი	დასაბეჭდი	დაუსაბეჭდი
(пишет) მწერალი	დაწერილი	დასაწერი	დაუსაწერი
(делает) მკითხებელი	გაკეთებული	გასაკეთებელი	გაუსაკეთებელი
(стирает) მრეცხავი	გარეცხილი	გასარეცხი	გაუსარეცხი
(шьет) მკრავი	შეკრილი	შესაკრები	შეუსაკრები
(плавает) მოცურავი	—	—	—
(живет) მცხოვრები	ნაცხოვრები	საცხოვრებელი	—

Т-27

- თქვენები რა ამბებია?

- Какие новости у вас? Что у вас нового?

- არაური განსაკუთრებული.

- Ничего особенного.

- ცუდი ამბავი უნდა გითხო.

- Я должен тебе сообщить плохую весть.

- რა მოხდა?

- Что случилось?

- მაა ნეკ გარდაიცვალი

- Скончалася дядя Нико!

- ეს რა მითხარი ძალიან

ზენინა!

- Что ты сказал! Это меня очень огорчило!

- კარგი ეაცი იყო, პატიოსანი, კულტურული.

- Он был хороший человек, порядочный, культурный.

- ვანაშვილზე იყავო?

- Ты был на панихиде?

- ერთხელ. ხვალ ნავალ დავრძალვაზე.

- Один раз. Завтра пойду на похороны.

- ზეც ნამოვალ აუცილებლად.

- Я тоже обязательно пойду.

- კარგი, ხვალამდე!

- Хорошо, до завтра!

Г-26

- ახალი რა იცი?
- Какие новости?
- ლალი თხოვდება!
- Лали выходит замуж!
- ვის მაცეული?
- За кого она выходит замуж?
- ვინწე თამაზ აბულაძე.
- За какого — то Тамаза Абуладзе.
- შენ აცნობ?
- Ты знаком с ним?
- არა, მე არ ვიცნობ. ამბობ, ძალიან ვარგი ვაციან.
- Нет, я с ним не знаком. Говорят, он очень хороший человек.
- ვინ გითხავა?
- Кто тебе сказал?
- მანანამ ის კარგად იცნობს მას. მხატვარია. ძალიან სიმპათიურ ვაციან. ცოლიან
- გამორებულია***. შვილი არ ჰყავს.
- Манана. Она хорошо знакома с ним. Он художник. Очень симпатичный мужчина. С женой в разводе. Нет детей.
- ოჯახში ვინ ჰყავს?
- Кто у него в семье?
- მშობლები მოუკვდა. ჰყავს გამომვარი და.
- Родители умерли. Есть незамужняя сестра.
- შენ როდის თხოვდება?
- Ты когда выходишь замуж?
- ვერ არ ვამორებ, ხუთა ჩემი და თხოვდება.
- Пока не собираюсь. Сейчас выходит замуж моя сестра.
- უფროს?
- Старшая?
- არა, უფროსი გათხოვილია*.
- უმცროსია გასათხოვარი** და ის თხოვდება.
- Нет, старшая замужем, незамужняя младшая и замуж выходит она.
- ძალიან ვარგი.
- Очень хорошо.

*გამორებული(в разводе)
გაუთხოვარი(незамужняя)
გათხოვილი(замужняя)
გასათხოვარი(на выданье).
Перечисленные слова являются причастиями.

В грузинском языке, как и в русском, причастие образуется от глагола и поэтому сохраняет некоторые категории глагола (вид, залог, время). Причастие является отлагательным именем прилагательным.

! Запомните: Активные причастия показывают действующее лицо.

Напр.:
მეტავი - тот, кто шел, портной
მშენებელი - тот, кто строит, строитель
მცხოვრები - тот, кто живет, житель

! Запомните: Пассивные причастия указывают на то, что сделано, что будет сделано и что не сделано. Пассивные причастия имеют прошедшее и будущее время. Отрицательные причастия также являются пассивными.

Напр.:
გა-თხოვ-ილ-ი - (прош.)
Замужняя
გა-სა-თხოვ-არ-ი - (будущ.)
на выдалию (д.п.)
გა-უ-თხოვ-არ-ი - (отриц. ф.)
незамужняя

*** აცასებ შენ მას (цениши).
Глагол двухличный в наст. времени образован от слова ვაძე - дела.

определяю что-то за столико-то
ვაფასებ ბ ლარად.
Оцениваю в 5 лари.

в переносном смысле: ценю человека. Напр.:
შენ მას ძალიან ვაფასებ.
я его очень ценю.

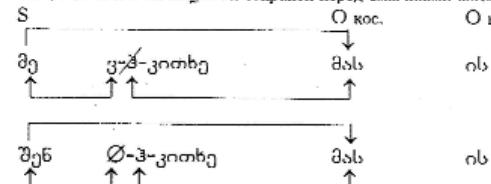
****მიანგარიშე შენ მე ის (посчитай). трехличный глагол в повелительном наклонении.

Очень важно знать, как распределяются личные показатели в двухличных и трехличных глаголах. Следует отметить, что в грузинском глаголе могут быть только два личных показателя. В трехличных глаголах есть и субъектные и объектные личные показатели. Однако объектные личные показатели (в основном) указывают только на косвенный объект, так как в таких случаях, обычно, прямой объект выступает в III лице, не имеет показателя. Нужно также учесть, что:

1. Когда в глагольной форме встречается субъектный личный показатель I лица с объектным личным показателем II лица или, наоборот, субъектный личный показатель II лица с объектным личным показателем I лица, в глаголе представлены только объектные личные показатели.

2) Когда косвенный объект представлен в III лице и глагол изменяется по субъектным личным показателям (глагол субъектного строя), то в форме I лица показатель косвенного объекта теряется, а во II и в III лицах он сохраняется перед смысловыми согласиями.

1 Верхний указатель показывает смысловое отношение, а нижний - формальное
104

ЛЕКСИКА: Продукты - სურათი:

სუპერმარეტი - Супермаркет

ჭური -	хлеб	ბოსტნეული -	овощи
ჭუნოუშა -	булочка	კარტოფილი -	картофель
ორჟობლა -	сухари	ბაკლავანი -	баклажаны
პეჩე	печенье	სტაფილი -	морковь
პარხვარი -	широкиос	კუმბასტო -	капуста
ტორტი -	торт	სომინდი -	кукуруза
კანცუტები -	конфеты	ლობიო -	лобио, фасоль
ჭირი -	чай	სოკო -	грибы
კედა -	кофе	პამიდორი -	помидор
ზაქარი -	сахар	კოტრი -	огурец
ცურაბა -	варенье	ხახვი -	лук
ჯერი -	джем	ნორი -	чеснок
რძე -	молоко	ბოლოვანი -	редис
კარაქი -	масло	ნინჯა -	персик
კეცი -	сыр	მწვანილი -	зелень
პანინი -	творог	ხილი -	фрукты
კარაბი -	мадони	ვაშლი -	яблоко
კრავინი -	сметана	ყურძენი -	виноград
კორცი -	мясо	მისალი -	груша
ქრონის ხორცი -	говядина	ატამი -	персик
ცხერის „“ -	баранина	გარგარი -	абрикос
ურინის „“ -	свиная	ლევანი -	изюм
ჯათამი -	курица	ქლიავი -	слива
კვერცხი -	яйцо	ბალი -	черешня
თევზი -	рыба	ალუბალი -	пшеница
არღლალა -	икра	ცურცომხალი -	апельсин
ქეხვი -	колбаса	მანდარინი -	мандинин
კოსისი -	сосиски	ლიმინი -	лимон
ასანთი -	спички	ბანანი -	банан
ჩგარეული -	сигареты	ანანასი -	ананас
ჯუდი -	пиво	კივი -	киви
ჯვინო -	вино	ბრონეული -	гранат
კრაპუ -	водка	კომბი -	айва
ლიმონათი -	лимонад	სასამორი -	арбуз
ჩამპანური	шампанское	ნესვი -	дыня
პაიონეული -	майонез	მარწყვი -	клубника
ჭოდვი -	горчица	თხილი -	лесной орех
ჭყემული -	ткемали	ნიგოზი -	греческий орех
ჭომატი -	томат		

****მომევი(дал, дай). მომევი (შებ მე იხ) трехличный глагол. В паст. времени используется другой глагол: მაძლევს. Эти глаголы могут иметь как субъектный, так и объектный строй. Напр.:

მე ვაძლევ მას მას
 я დაი ეму что-то
 Наст.
 მე ვაძლევ მას მას
 я даю ему
 Прош. песов.
 მე ვაძლევდი მას მას
 будущ.
 მე მო-მ-ცემ-ს მას მას
 Прош. сон.
 მე მო-მ-ცე მას ის
 II соса.
 მე მო-მ-ცე მას ის

ის მ-აძლევ-ს მე მას
 оп дает мне что-то
 Наст.
 მე მ-აძლევ-ს ის მას
 мле дает он
 Прош. песов.
 მე მაძლევდა ის მას
 Будущ.
 მე მო-მ-ცემ-ს ის მას
 Прош. сон.
 მე მო-მ-ც-ა მას ის
 II соса.
 მე მო-მ-ც-ს მას ის

ЛЕКСИКА:

სატელი -	птица, еда
შემნერი ღორის ხორცი -	жареная свинина
შემნერი გოჭი -	жареный поросенок
შემნერი ძროხის ხორცი -	жареная говядина
მწვალი -	шашлык
შემნერი ნინილა -	жареный цыпленок
შემნერი ქათამი -	жареная курица
მოხარშული ება -	вареный язык
ხაშლამა -	хашлама
ხინკალი -	хинкали
ხორცის ღვეზელი -	пирожки с мясом
საცივი -	сацви
ტყემალი -	ткемали
ბაჟე -	баже
ისანახი -	шпицнат
ნიგვზანი ლობიო -	лобио с орехами
ნიგვზანი ბატრიუჯაბი -	баклажаны с орехами
ხაჭაპური -	хачапури
მჭადი -	мчади
ღომი -	гоми
სულუგუნი -	сулукуни (сыр)
ყვილი -	сыр

Домашняя птица
შინაური ფრინველიძი:
ქათამი - курица
ღვედალი - курица
მაძალი - петух
ნინილა - цыпленок
ინფური - индюк
ბაზი - гусь
ივვი - утка
Домашние животные
შინაური ცხოველები:
ძროხა - корова
ხარი - бык
ხამ - теленок
ღორი - свинья
გოჭი - поросенок
ცხვარი - овца, баран
ბატკანი - барашек/ка
თხა - козел
თევზები - Рыбы
კალმახი - форель
თართი - осетр

Спряжение глаголов:

მშია (я хочу есть),
მშურია (я хочу пить)

Наст.

მე მშია | მე მნურია
შენ გშია | შენ გნურია
მას შია | მას სნურია

Прош. несов.

მე მშიოდა | მე მნურიდა
შენ გშიოდა | შენ გნურიდა
მას შიოდა | მას სნურიდა

(Эти глаголы будущем и прош. совершенном не имеют своих форм и заменяются динамическими пассивными глаголами).

*** შეტამ(я буду есть, съем). Анухлишний глагол – შევტამ (მე მას).

Спряжение:

Наст.

მე ვ-ტამ მას | მე ვ-ტამდი მას | მე ვ-ტამ მას | მე ვ-ტამ-ს მას | ის ტამ-ა მას

Допишите сами остальные формы.

*** დეგიხა(наливь тебе что – то), დამისხა(валил(а),палей!)
დამსხა (შენ მე ის) трехлитый глагол. Проспятайте глагол კუსხამ.

Наст. ვ-უსხამ
Прош. несов. ვ-უსხამდი
Будущ. და-ვ-უსხამ
Прош. сов. და-ვ-უსხი
И сосл. დავუსხა

მე და-ვ-უსხი მას ის | მე და-გ-ისხი შენ ის | შენ და-მ-ისხი მე ის
↑ ↑ | ↑ ↑ | ↑ ↑ | ↑ ↑

Будущ.

მე მომშივება | მე მომნყურდება
შენ მოგშივება | შენ მოგნყურდება
მას მომშივება | მას მოსნყურდება

Прош. сов.

მე მომშივდა | მე მომნყურდა
შენ მოგშივდა | შენ მოგნყურდა
მას მომშივდა | მას მოსნყურდა

სავაჭრო ცენტრში

В торговом центре

- ნანა, პალტო მინდა ვიყიდო. სად მირჩევ ნასელის, რომელ მაღაზიაში?

- სავაჭრო ცენტრში წადი.

- ქალიშვილო, გაქვთ ქალის პალტოები, ორმოცდათი ზომა?

- გვაქს. რა ფერის გნებაგო? ეს ძერწვის საყელოანი პალტოები ყველა თრმოცდათი ზომაა.

- მაჩვენეთ აი ის, მუქი ფაფისფერი პალტო!

- ინებეთ.

- შეიძლება მოვიზომო?

- რასაკვირველია, შეიძლება. მოსაზომებელ ოთახში მიბრძანდით! სარკე იქ არის.

- თუ შეიძლება ერთი ნუთით მოპრძანდით!

- გისმენთ, ქალბატონი!

- მე მგონ, ვიწრო მაქქს. ერთი ზომით დიდი ხომ არა გაქვთ.

- ჩვენ არა გვაქს. ადით მეხუთე სართულზე. იქ პქონდათ დიდი ზომები.

ქალიშვილო, ხომ არა გაქვთ ასეთი პალტო, ორმოცდათორმეტტი ზომა?

- დიან, გვაქს.

- თუ შეიძლება, მაჩვენეთ.

- ინებეთ, შეგიძლიათ მოიზომოთ გიხდებათ კიდევ.

- რა ღირს?

- Нана, сегодня я хочу купить пальто для себя. Куда ты посоветуешь мне пойти, в какой магазин?

- Пойди в торговый центр.

- Девушка, у вас есть женские пальто 50-го размера?

- Есть. Какой цвет вы предпочитаете? Вот эти пальто с меховыми воротниками все 50-го размера.

- Покажите вот то, темно-коричневое пальто!

- Вот, пожалуйста!

- Можно примерить?

- Конечно, можно. Идите в примерочную! Там есть зеркало.

- Можно вас на минуточку?

- Слушаю вас госпожа!

- Мне кажется, оно мне узко. Нет ли у вас на размер большие?

- У нас нет. Поднимитесь на V этаж. У них были большие размеры.

Девушка, нет ли у вас вот такое пальто 52-го размера?

- Есть.

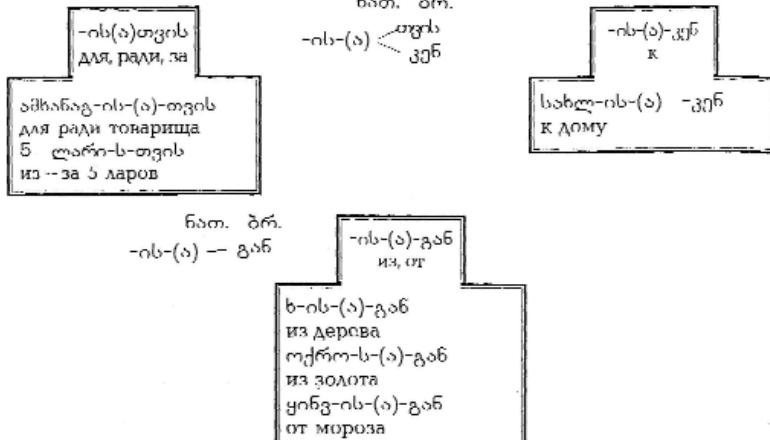
- Покажите, если можно.

- Прошу, можете примерить. Вам оно даже подходит.

- Сколько оно стоит?

С РОДИТЕЛЬНЫМ ПАДЕЖОМ УПОТРЕБЛЯЮТ ПОСЛЕЛОГИ

-**თვის**, -**გან**, -**კენ**

С творительным падежом употребляется послелог – **გან** (из), который указывает на исходный пункт в пространстве и времени. Присоединение этого послелога вызывает определенные фонетические изменения:

Напр.: **ქალაქ-ით-გან** → **ქალაქ-იდ-გან** → **ქალაქ-იდან** – из города.

С обстоятельственным падежом употребляется послелог – **მდე/მდის** (до). Согласный элемент падежного окончания исчезает.

Напр.: **ქალაქ-ად-დე** → **ქალაქ-მდე**, 5 **საათ-ად-დე** → 5 **საათა-მდე**

Кроме этих послелогов есть и такие, которые пишутся отдельно от имени существительного и требуют обычно форму род. падежа. Напр.: **ამხანაგის მიერ** – товарищем, **ამხანაგის გამო** – из – за товарища, **ამხანაგის გარდა** – кроме товарища, **სახლის ნინ** – перед домом **სახლის უკან** – за домом, **ლექციის შემდეგ** – после лекции

- შეიძი ლარი და ორმოცი
თეთრი.

- თუ შეიძლება, მაჩვენეო!
- ინებეთ.
- მომწონს, კარგი საჩუქარია,
მაგრამ წვრილი ფული
არა მაქვს.

- არა უშავს, მე დაგიხურდავებთ.

- გმადლობთ, მითხარით, სადიყიდება სურსათი?

- პირველ სართულზე, სუპერმარკეტში.

- ქალიმჭილო, ეს კანფეტები ახალია?

- ახალია.
- ამინიმეთ ერთი კილო-

გრამი.
- მომეცით ორი კილოგრამი
ძეხვი, ორი ბოთლი შამბანური და ერთი პატარა ტორ-

ტი.

- ინებეთ!

- ეს ტორტი რაღაც არ
მომწონს. მარწვევბიანი მომეცით

- ინებეთ.

- მიანგარიშეთ, რამდენი უნდა
გადავინადო!

- სულ თხუთმეტი ლარი.

- საკმაოდ ძვირია. აქ, თქვენთან,
ყველაფერი ძვირია.

- მართალია, ძვირია, მაგრამ ახალია და ხარისხიანი.

კიდევ ხომ არ გნებავთ რამე?

- არა, გმადლობთ!

- ნახვამდის!

- 7 лари и 40 тетри.

- Покажите, если можно!

- Пожалуйста!

- Мне нравится, хороший подарок, но
меня нет мелочи.

- Ничего, я разменяю.

- Спасибо. Скажите, где продаются про-
дукты?

- На I этаже, в супермаркете.

- Девушка, эти конфеты свежие?

- Свежие.

- Взвесьте мне килограмм.

- Дайте мне два килограмма колбасы
две бутылки шампанского и один неболь-
шой торт.

- Вот, пожалуйста.

- Что-то мне не нравится этот торт! Дай
мне клубничный.

- Пожалуйста!

- Посчитайте, сколько я должна запла-
тить?

- Всего 15 лари.

- Довольно дорого. У вас здесь все доро-
го.

- Вы правы, дорого, но все свежес
высокого качества. Может, хотите еще что-
нибудь?

- Нет, спасибо.

- До свидания!

Те же основы с помощью других приставок образуют глаголы уже с совершенно иным значением. Эти глаголы не имеют ничего общего с почти тельным обращением.

ა-რთმევს ნა-ა-რთმევ-ს - отнимет
გამო-ა-რთმევ-ს - возьмет у него

В выражении **ართმევს ხელს** - пожимает руку.

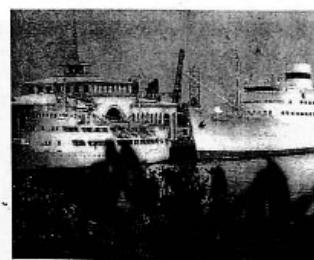
**დიეტაზე (на диете). სულუტბოაბ ერთად (вместе с супруги),
ზე и тან являются послелогами.

В грузинском языке при склонении имен существительных к падежным окончаниям могут присоединяться послелоги, которые обычно пишутся слитно с существительными. Послелоги употребляются с им., дат., род., твор. и обст. падежами.

С ИМЕННИТЕЛЬНЫМ ПАДЕЖОМ УПОТРЕБЛЯЕТСЯ ОДИН ПОСЛЕЛОГ – **ვით**, который добавляется к существительным с согласной основой со значением "как", "подобно". Напр.:
კაცი-ვით, как человек, подобно человеку.
ქალი-ვით, как женщина, подобно женщине.
ძაღლი-ვით, как собака, подобно собаке.

г. Батуми

Батумский порт

Присоединяя разные приставки к глагольной форме ბრძანდი(თ), получаем слова следующих значений:

მო-ბრძანდი(თ)	- идите	(пожалуйста)
მო-ბრძანდი(თ)	- идите сюда	"_____"
შე-ბრძანდი(თ)	- заходите	"_____"
ნა-ბრძანდი(თ)	- уходите	"_____"
ა-ბრძანდი(თ)	- поднимитесь	"_____"
ჩა-ბრძანდი(თ)	- спускайтесь	"_____"

Прибавлением приставки და к глагольной форме ბრძანდი(თ), получаем форму глагола, которая обозначает «сесть»:

და-ბრძანდი(თ) - садитесь
და-ბრძანდა - он сел (прош. сов.)

Прибавлением суфф. - ები к глагольной форме ბრძანდ - получаем форму глагола, которая обозначает «быть»:
ბრძანდებით (ты есть), ვინ ბრძანდებით? Кто вы? Кто там?
როგორ ბრძანდებით? - как живёте?

Прибавлением суфф. - ებ и -ოფ к глагольной форме ბრძანდ - получаем форму глагола, которая обозначает следующее:
ბრძანდებოფით - не беспокойтесь (оставайтесь в том же положении).

**გაიცანით (თქვენი ის) - (познакомьтесь) двухличный глагол.
Пропрягайте глагол ვიცნობ. Основные формы:
Наст. - ვიცნობ
Прош. несов. - ვიცნობდი
Будущ. - გავიცნობ
Прош. сов. - გავიცან
Повелительное накл. - გაიცანით!

1 Обычно эти глаголы употребляются во мн. числе, но их можно употребить и в ед. ч. тоже.

Лексика:

ბინა - квартира

სახუმურთი (ოთახი) - гостиная
სახლილი - столовая

სანოლი ოთახი - спальня
სამუშაო ოთახი - кабинет
ბავშვების ოთახი - детская комната

შემოსასვლელი - прихожая

ლოკი - лоджия

აივანი - балкон

ჭერი - потолок

კედლი - стена

იატაკი - пол

კარი - дверь

ფანჯარა - окно

სახუმურთი ოთახში - в гостиной:

ბუფეტი - буфет

მაგიდა - стол

სკამი(სკამები) - стул

დივანი - диван

სამზარეულოში - на кухне:

ჭურჭლის კარადა - шкаф для

посуды

ჭურჭლის საშრობი - супилка для

посуды

გაზი - газ

ონგანი - кран

ცივი და ცხელი ცყალი - хо-

лодная и горячая вода.

ჭურჭლის სარცხი - средство для

мытья посуды.

ელექტრო ჭურა - электрическая

плита

მაცივარი - холодильник

სავარძელი - кресло

სურათი - картина

ჭალი - люстра

ნათურა - лампочка

ფარდა - занавесь

ტელევიზორი - телевизор

ვიდეომაგნიტოფორმი - видеомагнитофон

მუსიკალური ცენტრი - музикальный центр

საჩოლი ითახში - в спальне:

საჩოლი - кровать

ტანსაცმლის კარადა - шкаф

სარცე - зеркало

საბანი - одеяло

ლეიბი - матрас

ბალიში - подушка

თერმეული - постельное белье

სამუშაო ითახში - В кабинете:

საწერი მაგიდა - письменный стол

ნიგნების კარადა - книжный шкаф

თარი - полка

ჭურჭელი - посуда

ფეჭვი - тарелка

ჭიჭი - стакан

ჩაბათი - вилка

დაბა - нож

კოჭი - ложка

ჩაის კოჭი - чайная ложка

სუფრის კოჭი - столовая ложка

ხელსახვეცი - салфетка

ჭაბი - кастрюля

ტაფა - сковородка

ჯაბი - миска

ჩიდანი - чайник

ჩაის ტილი - чайное золотенце

საფირფლე - пепельница

T-24

- რას მიირთმევთ?*

- Что будете есть?

რა მოგართვათ?

Что вам подать?

- ნუ შენ უხდებით!

- Не беспокойтесь!

- ცხელ ხაჭაპურს მოგართმევთ,

ძალიან გემრაელია.

- Я вам подам горячий хачапури. Очень вкусно.

- გმადლობთ, უკვე გვახელით**.

- Спасибо, я уже ел.

- მიირთვით შემნვარი გოჭის ხორცი!

- Поешьте жареную порослину.

- შემწერ ხორცის არ ვჭაბ.

დიეტიზე** ვარ.

- Жареное мясо не ем. Я на диете.

- გასინჯეთ იხანანახა ან ნითელი ჭხათი!

- Попробуйте шпинат и или красный пахали!

- დიახ, გავსინჯე. ძალიან მომენთია, გემრაელია.

- Да, я попробовал (а), очень понравилось, вкусное.

- მიირთმევთ სულუგუნთან** ურთად ცხელ ღომის?

- Хотите поесть супруги с горячим гоми?

- დიდი სიამოვნებით, ძალიან მიყვარს ღომი.

- С большим удовольствием, я очень люблю гоми.

- მიირთმევთ ხანგალს?

- Хотите поесть хинкали?

- გმადლობთ!

- Спасибо!

*რას მიირთმევთ (что вы будете есть).

მიირთმევთ (ოქცებ მას)

- двухличный глагол, употребляется при почтительном обращении, для II и III лица в ед.ч. и для всех лиц во мн.ч., а для I лица ед.ч. и мн.ч. обычно используется другой глагол

**გეახელი(ед.ч.)-გეახელით(мн.ч.).
Этот глагол выражает свое уважительное отношение ко II лицу.

რა მოგართვათ(что вам подать)?

მოგართვათ - (მე თქვებ ის) - трехличный глагол, употребляется при почтительном обращении.

ინებეთ(возьмите, пожалуйста)

ინებეთ (თქვებ ის) - двухличный глагол, используется в II и в III лице в ед. и во мн. числе. Этот глагол также употребляется при почтительном обращении.

1 მი-ი-რთმევ-თ - вы поедите?

მი-ი-რთვ-ი-თ - {поешьте!
поели?

II მო-გ-ა-რთმევ-თ - {я подам вам

что-то

მო-გ-ა-რთვ-ი-თ - {я подал вам

что-то

მო-გ-ა-რთვ-ა-თ - {подать вам?

он подал вам?